

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1211

ЗАБАВНИК

14.3.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

4
динара

КОМПЛЕТАН
СТРИП
„РОБОТ
ЛУТАЛИЦА“

Ripley

ЖЕНА

ИЗ
АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА
КОРАНА
НИЈЕ СЕ НИКАД
МОГЛА РАЗВЕСТИ
АКО НИЈЕ
ИМАЛА
МЛАЂУ СЕСТРУ
КОЈОМ БИ СЕ
ЊЕН МУЖ
ОЖЕНИО.

БРОДИК

ДЕВИАД КЕНОА ИЗ
ТАРАВЕ, НА ГИЛБЕРТОВИМ
ОСТРВИМА, КОЈИ СУ
ЈАПАНЦИ ЗАРОВИЛИ 1941,
ОДВУКЛИ НА ПУЧИНУ И
БАЦИЛИ НА ЊЕГА БОМБУ,
ПЛОВИО ЈЕ ТАКО ОШТЕКЕН,
БЕЗ ПОСАДЕ, ВИШЕ ОД
ГОДИНУ ДАНА. МОРСКЕ
СТРУЈЕ ОДВУКЛЕ СУ ГА
НАЈЗАД У ЊЕГОВУ
МАТИЧНУ ЛУКУ.

ГЕНЕРАЛ ЗАЉУБЉЕН У СВОЈЕ ПРЕЗИМЕ

АМЕРИЧКИ
ГЕНЕРАЛ
АЛЕКСАНДАР МАЛОТ
(1734-1821)
УДОВАЦ 4 ПУТА
ЖЕНИО СЕ 5 ПУТА
И ЖЕНЕ СУ МУ СЕ
ЗВАЛЕ:
МАРГАРИТА,
АНА,
ЛУЈЗА,
ОТИЛИЈА И
ТЕРЕЗА.

КАТЕДРАЛА У ВЕРОНИ

(ИТАЛИЈА)
ГРАЂЕНА ЈЕ
ВИШЕ ОД
400
ГОДИНА.

КИНЕСКЕ ДВОКОЛИЦЕ

ЧЕСТО УПРЕЖУ
ДВА ВОЛА И ЈЕДНУ МАЗГУ.

Mulkanundrakoorakooratarranina

ПУТОКАЗ
ЗА ЈЕДНО
АУСТРИЈСКО
СЕЛО...

... ЧИЈЕ СЕ
ИМЕ
САСТОЈИ ОД
30 СЛОВА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● речи „текст“ и „текстил“ имају заједничко порекло: обе су постале од латинског глагола „тексере“ који значи ткати, плести, ушити, састављати, као и „ткати речи“.

● недавно се пред кавезом с мајмунима у њујоршком зоолошком врту збио невероватан догађај: преко сто младића потукло се зато јер су једни били против тога да се ове животи-

ње држе у ропству а други су били за то. Туча је узела такав обрт да је морала да се умеша полиција. Мајмуни су цео овај бучни приказ посматрали заинтересовано али мирно.

● Индијанци из тропске области Чоко одвајкада знају за непромочиву одећу. Они своја одела, огртаче и покриваче премазују млечним соком дивљег каучуковог дрвета.

● у језику Ескимана има шест падежа.

● реч калорија је у последње време у моди. Да је то истина доказ је што су недавно швајцарски лекари дужим проучавањем дошли до закључка да је човеку потребно 5,4 калори-

ја да би наместио кревет; за трешење тепиха 7,8; за пењање уз степенице 6 до 10 калорија а за прање судова 11 калорија у минути.

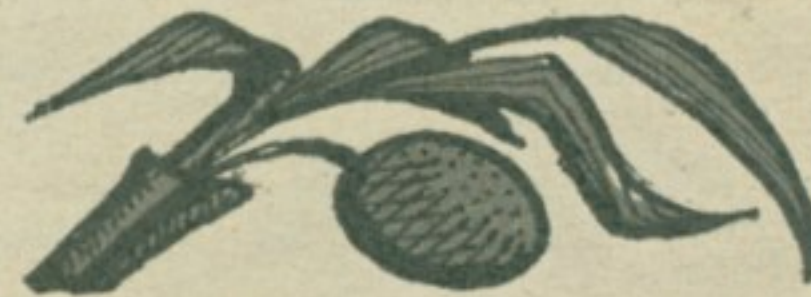

● Јапанац Томачи Фирајама отворио је радњу у којој продаје специјалне алге против седих власи. Он чак тврди да ће већ оседела коса добити стару природну боју ако се алге редовно узимају. Истина је да под утицајем алги седа коса мења боју, али не добија стару. Тако су недавно два клијента тужила Фирајаму суду тврдећи да су уместо природне боје косе добили — зелену.

● најстарији писани споменик у коме су употребљене арапске бројке је „Кодекс Вигиланус“, писан 976. године у Шпанији.

1.2.3.5.7
6.7.4.8.9

● од свег дрвећа најкрупније плодове има малејски или сејшелски орах: његов плод је тежак 20 до 25 килограма, у обиму има око један метар, а за сазревање му је потребно око десет година. Малејски орах је врста палме.

● биљка дуван зове се на индијском језику „петун“.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

На обалама Темзе у срцу Лондона огромна маса света буљила је у воду не успевајући да види ништа нарочито. Мутни таласи поигравали су се дрвеном лађицом, у ствари барком, на којој су веслачи већ заузели своја места. А онда су грунула звона Вестминстерске катедрале најављујући долазак краља.

Његово величанство Џејмс I енглески изјахао је из Бакингамске палате у пратњи највиших дворских и војних личности. Маса му је одушевљено клицала када је сјахао на док поред лађице и свечаним покретом руке дао знак капетану. Барка се отиснула од обале, два човека затворила су је одозго нечим што је личило на покривач од дебеле намашћене коже и наочиглед свих — потонула!

На обалама вриска и замагање, понеко се и оне свестио, чули су се крици за помоћ, али краљ и достојанственици остали су мирни. За то време барка је, затворена као орахова љуска, на неколико метара испод површине пловила у правцу југа.

Изронила је свега неколико километара даље, у Гриничу. Неки млад сељак који је у близини чувао краве угледавши „чудовиште“ како се помаља из реке толико се препао да се од ужаса бацио у воду и удавио. На том месту и дан-данас налази се стара крчма која се, њему у спомен, зове „Код несрећног момка“.

Тако се у пролеће 1620. године одиграло путошество прве подморнице у историји. Њен конструктор био је Холанђанин Корнелијус ван Дребел, лекар у служби енглеског краља. А млади кравар остао је запамћен као прва на свету жртва подморнице.

СКАФАНДЕР ЗА ЦАРА

Предисторија подморнице почела је, међутим, знатно раније. Легенда каже да је славни цар Александар Македонски у пратњи свог адмирала Неарка сишао у дубине Персијског залива и тамо остао извесно време затворен у непропустљиво звоно „Скафе андрос“. Од тих речи — на старогрчком анрос је човек, а скафе барка — потиче савремен назив скафандер.

Научници и људи блиски Александру Македонском противили су се тој авантури одговарајући младог цара, плашећи га разним чудовиштима која вребају у мору. Све се ипак завршило добро, Александар се жив и здрав вратио из дубина и одушевљено прорекао да ће човек једног дана сигурно боравити и на дну мора.

Према новијим открићима претпоставља се чак да ни „Скафе андрос“ није био први човеков покушај у освајању морских дубина. Није поуздано доказано, али научници су све више уве-

ПРОРОЧАЈСТВО АЛЕКСАНДРА МАКЕДОНСКОГ

рени да су славни морепловци Феничани још пре 4000 година имали неку врсту подморнице. Да су чак, вероватно, из Картагине стигли до острва Крита лађицама на једра и весла које су могле да плове и испод саме површине мора.

Познато је, такође, да су и стари Египћани вршили експерименте са минијатурним „подморницама“ које су пуштали да плове Нилом и нарочитим прибором саме хватају рибу.

Године 1472. венецијански историчар Валтуријус дао је опис једне подморске „справе“ употребљаване у ратне сврхе. Тај пловачки објекат за посаду од 30 до 40 људи вретенастог облика био је заштићен непропустљивим насмољеним платном, а састојао се из три дела која су се могла спајати и растављати. Кретао се помоћу „лопата“ на ручни погон.

Крајем 15. столећа Руси су сличне објекте употребљавали у водама Црног мора против шведских и норвешких гусара.

Пред крај 15. века учиње-

Сви су одвраћали младог цара од опасне авантуре плашећи га чудовиштима која вребају у мору. Кад се, ипак, спустио у дубине Персијског залива, почела је — историја подморнице!

Легендарно спуштање Александра Македонског у море — према слици непознатог француског уметника из 15. века.

на су велика открића у физици и хемији. Њутн је поставио законе о Земљиној тежи, кретању планета, плими и осеци. Хајгенс је израчунао центрифугалну силу. Тада се појавио енглески официр Бурн кога многи историчари сматрају оцем подморнице, аутором првог пројекта за праву „подводну лађу“.

Бурн је претпоставио да лађа лакше од своје водене запремине плови по површини а, ако је тежа од своје водене запремине, тоне. Према томе, изводљиво је начинити лађу која би могла, у зависности да ли јој је специфична тежина мања или већа од специфичне тежине воде, да плови и по површини и испод површине воде.

Одатле је потекла идеја о подморници са баластом у којој би ваздух био обезбеђен помоћу шупљег дрвета. На томе је и остало све док се 1939. године Холанђани нису сетили Бурна и на основу његове идеје направили „сноркел“ — цев за дисање коју су, затим, употребљивали Немци за своје подморнице.

ПРВИ КОЈИ ЈЕ ПРОМАШИО

Августа 1776, око 150 година након поринућа прве подморнице на Темзи, први пут је једна подморница употребљена у ратне сврхе. Од тада то ће бити њена стална судбина и циљ уса-

вршавања. Човек је коначно сишао под воду.

Догодило се то за време америчког рата за независност у коме је Џорџ Вашингтон предводио досељенике против „газда“ из Велике Британије. Наредник Езра Ли, једини члан посаде подморнице „Тартл“, коју је конструисао научник Башуел, пловио је Хадсонским заливом испред Њујорка. Била је ноћ и топови на копну су ћутали.

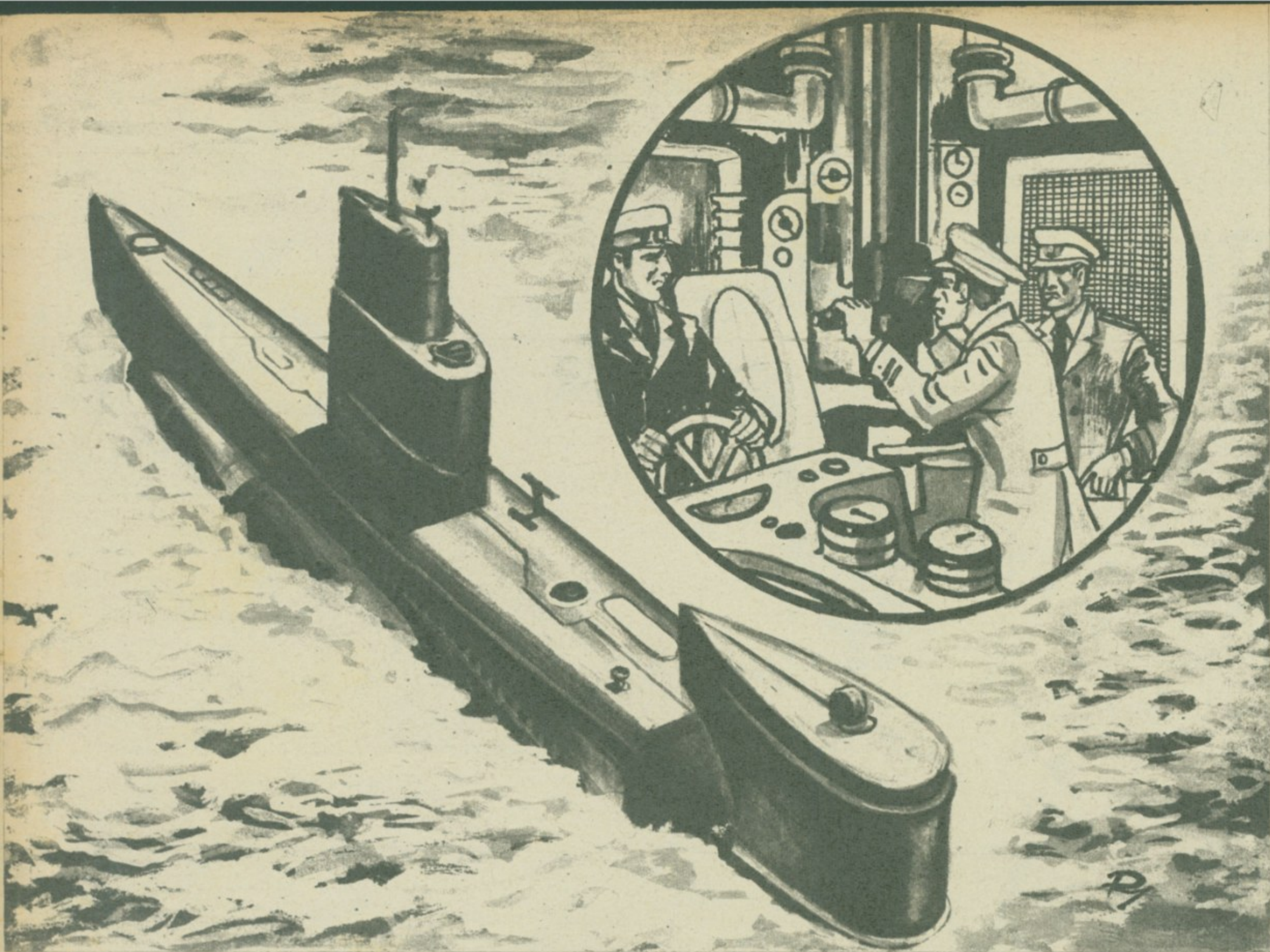
Циљ овог ратног подморничара у историји била је британска фрегата „Игл“ са 3 јарбола, 64 топа и 600 људи. Подморница „Тартл“ била је јајастог облика, са трупом од бакарних лимова и носила је мину од 70 килограма црног барута која се вијком могла причврстити за кобилицу непријатељског брода, а палила се сатним механизмом.

Ли је требало да се приближи „Иглу“ и на његову кобилицу монтира мину. Међутим, вијак се заглавио, мина се запетљала за труп подморнице и Ли је схватио да му се црно пише. Као махнит почео је да маневрише горе-доле, некако се ослободио мине и успео да побегне.

На неколико миља од места где је мина потонула Ли је чуо страховиту експлозију која се проломиле кроз ноћ. Млади присебни наредник успео је да се спасе, али је у историји остао забележен као први подморничар који је промашио циљ. После њега биће их још много.

У међувремену експерименти са подморницама се настављају у Француској под Наполеоном 1798. и у Русији под царем Александром 1856. године. Али, на њима почиње озбиљније и упорније да се ради тек у нашем веку.

Заповедник немачке флоте Фон Тирпиц већ 1907. предвидео је огромно преимућство подморница у рату и 5 година касније добио од

Кајзера одобрење да се направе 72 лађе које могу да плове и испод морске површине.

ПОГОЂЕНИ СМО ТОРПЕДОМ!

Почетком I светског рата, 2. августа 1914. године, немачке подморнице запловиле су са Хелголанда у Северном мору у правцу југозапада. Другог дана пловидбе подморница У-15 угледала је 3 енглеске топовњаке и сместа испалила 3 торпеда од којих ниједно није погодило циљ. То је, опет, прва подморничка акција са торпедима у историји.

Прве године рата владала је на мору нека врста ферплеја и ником није падало на памет да торпедира путничке или теретне бродове. Стање се променило када су савезници извршили економску блокаду Немачке којој је запретила озбиљна опасност од глади. Тада је одлучено, под паролем „Нека бог казни Енглеску!“, да се и непријатељу онемогући нормално снабдевање тако што ће немачке подморнице нападати све савезничке бродове, нарочито теретне.

Тридесетог априла 1915. немачка подморница У-20 запловила је према западу. Као и на осталим подморницама тога доба и на њој се посада прилично злоупотребљавала због несносне врућине, влаге, смрада, прљавшине. Често се седело у мраку не би ли се приштеделе батерије. Два-три пса увек су се вртела око ногу морнара да би се по њима приметили уколико почне да истиче

хлад. Али, пловило се и торпедирало.

Из Њујорка је 31. априла исте године, упркос упозорењима немачке амбасаде, испловио луксузан прекоокеански брод „Лузитанија“ од 30396 тона и 1200 путника. „Лузитанија“ и У-20 срели су се 7. маја и усред раскоши и виселог расположења заорио се глас заповедника Тарнера: „Погођени смо торпедом!“

Тренутна експлозија подигла је стуб воде висок 30 метара, „Лузитанија“ је потонула у року од десетак минута, а спасло се свега неколико путника. Вест је шокирала читав свет и Немци су покушали да се оправдају тврдећи да је „Лузитанија“ тајно носила савезницима 5500 сандука муниције.

Биланс начињен већ крајем 1915. дао је за право поборницима подморнице: Немачка је изгубила 19 подморница и истовремено уништила милион и 300 хиљада тона савезничког теретног бродовља. Познато је да се рат завршио победом савезника који су били принуђени да науче како да се бране од подморница помоћу авијације, наоружаних теретних бродова и разним лукавствима на мору.

И, мада су се Кајзерове подморнице најзад нашле блокиране у лукама Северног мора, и мада је Немачка 5. октобра 1918. капитулирала, бројке јасно говоре о улози подморнице у рату: савезници су изгубили укупно 11 милиона 153 хиљаде тона бродовља, а Немци само 178 подморница!

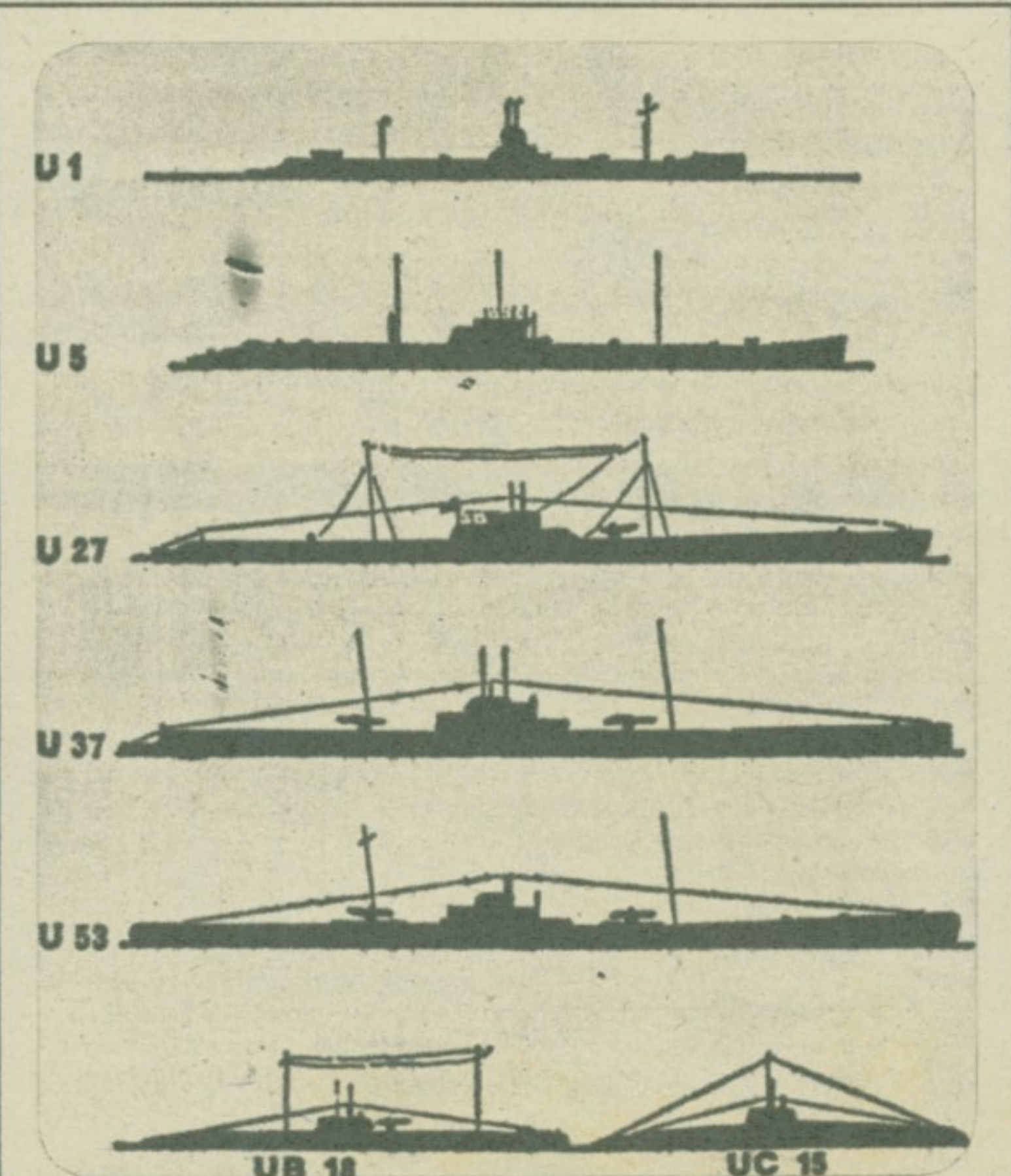
Упркос ових очигледних чињеница током следећих 20 година мира у целом све-

ту водиле су се жустре полемике о користи и значају подморница као ратног оружја.

РАЗАРАТИ, ХАРАТИ!

Када су у Немачкој власт преузели нацисти и тајно почели да припремају II светски рат, Хитлер је јуна 1938. позвао адмирала Деница и рекао му:

„Ових дана прочитао сам десетак књига о мору и схватио да ће следећи рат добити земља која буде умела да освоји небо и морске дубине. Морамо имати много подморских вукова који ће убијати, разарати, харати водама! Али, њима нећемо напасти одмах. Напротив, желим да наша пропаганда протури глас да се Немачка одриче подморница и да смо сви уверени у њихову неупотребљивост и неоправданост!“

Типови немачких подморница из I светског рата.

Тако је и било. Док су немачке новине објављивале да ће се следећи рат водити „у ваздуху и на копну“, Дениц је тајно припремао подморничку флоту, своје по злу познате „вукове“.

Већ крајем 1940. Немци су потопили више од 4 милиона тона савезничког бродовља! Њихове подморнице нападале су у гомилама и појединачно, поморске школе „производиле“ су 5000 маринача годишње, а базе Сен Назер, Лориан, Бордо, Брест и Ла Палис представљале су клинове забијене у бок савезника.

„Једина ствар које сам се заиста бојао за време рата била је опасност која нам је претила од подморница“ написао је Винстон Черчил у својој „Историји II светског рата“.

РАДАР ПРОТИВ МАГНЕТА

Када су у рат ушле и Сједињене Америчке Државе, подморничке снаге Немачке и Италије биле су овако распоређене: Немци су у Атлантику имали 164, у Средоземно мору 24, у Северном мору 21 и у Црном мору 3 подморнице; Италијани 65 у Атлантику, 132 у Средоземном мору и 25 подморница у Индијском океану.

Вукови адмирала Деница направили су од Атлантика праву кланицу и против њих морала је да се бори савезничка авијација свим расположивим снагама. После сваког торпеда започињао би очајнички лов на подморницу која би се често извлачила и лукавством — избацивањем нафте која плива површином мора да би ловац стекао утисак како је погодио циљ!

Док је на копну Совјетски Савез уништавао снагу III Рајха, на мору су савезници добили ново ужасно оружје — сантиметарски радар. Против њега нови немачки магнетни торпедо био је немоћан.

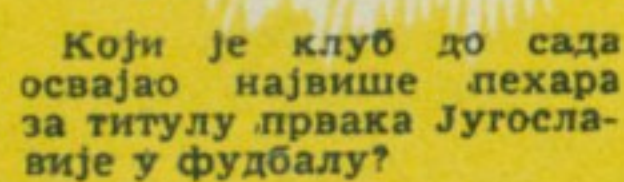
После рата изгледало је да су подморнице заувек одиграле своје. Међутим, само 10 година касније, захваљујући нуклеарној енергији, подморница је поново „изронила“.

Атомска подморница је оружје данашњице. Она је суперкомфорна, нечујна, невидљива, са ракетама ужасне снаге и домета. Њена унутрашњост подсећа на лабораторију у којој је све на дугме, посада борави у просторијама чије боје и облици намештаја одмарају, где влада идеална температура и удише се пријатан ваздух богат хлорофилом.

Та иста атомска подморница, чија је дуга историја почела од Феничана и Александра Македонског, у стању је, на пример, да из средишта Средоземног мора, са дубине од 50 метара, лансира ракете које у року од 40 секунди могу да сравне са земљом вишемилонски Милано чак на северу Италије!

Б. Д. 5

ЧЕТИРИ ПУТА ЗЛАТО

Знате ли који је бацач диска освајао златне медаље на четири олимпијаде узастопце?

Да ли знате име Ја-
хача, име коња и на-
зив ергеле победника
на Југословенском дер
бију 1974?

Наведите једну европску земљу у којој се игра крикет?

У Фудбалском купу Југославије 1974. један друголигаш елиминисао је четири клуба Прве лиге. Знате ли који је то клуб и кога је елиминисао?

ОДГОВОРИ:

Највише пехара за титулу првака Југославије у фудбалу досада је освојила Првена звезда, 11 пута. Амерички бацач Естер освајала је четити пута узастопне златне медаље, и то 1956, 1960, 1964. и 1968. Победник на Југословенском дербију 1974. био је Францук Жерар Мартен, а ког се звао "Љубичевац" и припадао је ерелји "Љубичевој вој" Борак из Бачкогале елиминисао је Црвену звезду, Сарајево, Олимпију и Жељезничар 1974. године. Крикет се игра у Велијкој Британији.

Слобода се брани и оружјем...

13

Бландербас је кратка пушка или пиштољ са крупним набојем и глатком цеви проширеном на устима да би се лакше пуњила. У Европи је био популаран још у 16. веку а користио се и на Истоку, нарочито у Турској, Персији и Сирији. Бландербас није коришћен за војно наоружање већ само као заштита од лопова и разбојника. Записано је да су га у ту сврху употребљавали пратиоци поштанских кола 1840. године.

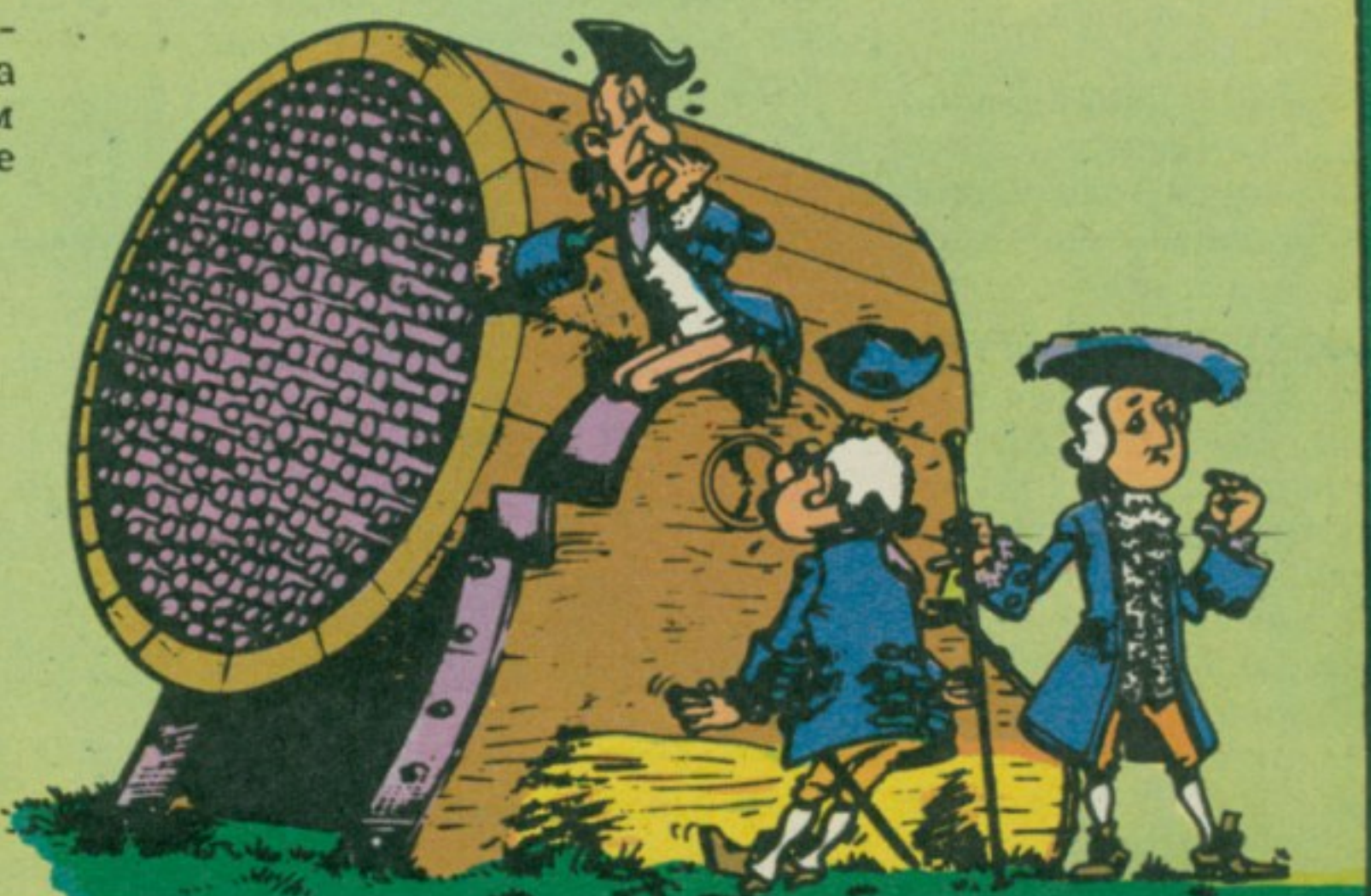
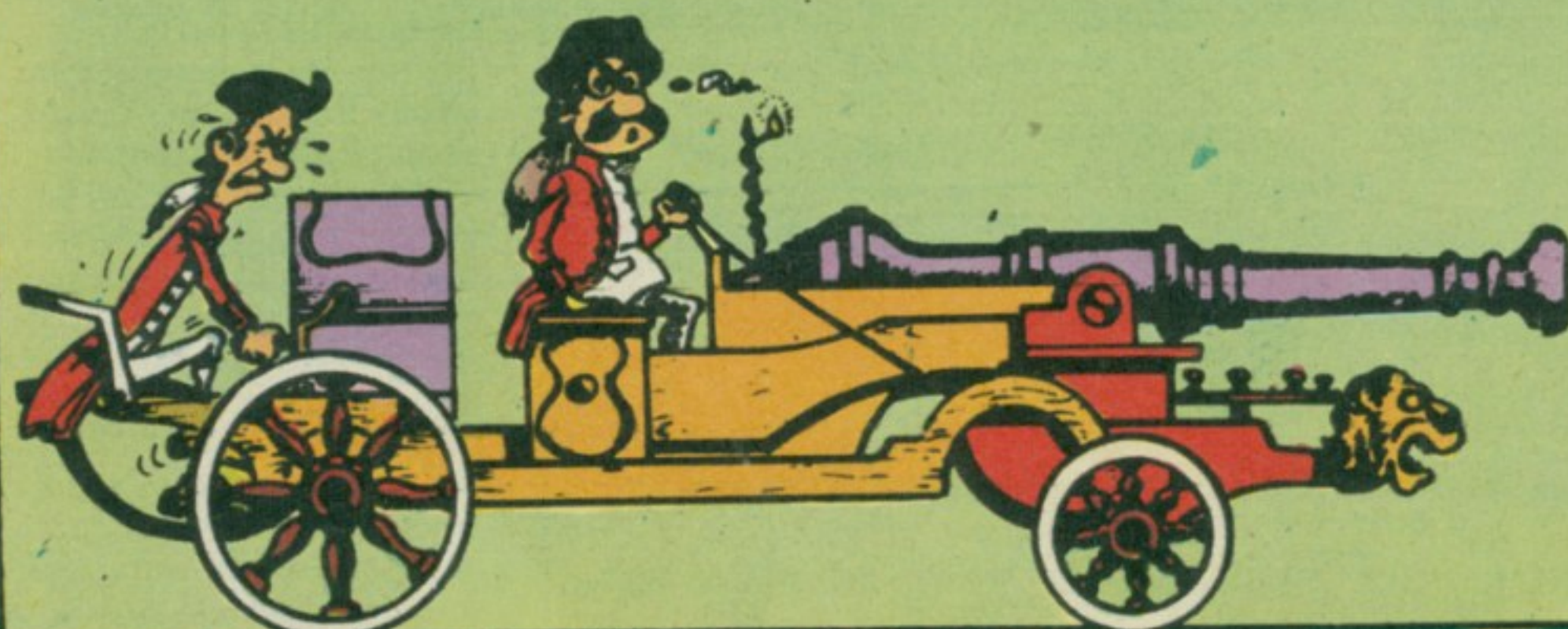
За лов и рат у 18. веку нарочито је цењена **ваздушна пушка** са резерваром у коме се налазио сабијени ваздух који је омогућавао да се из ње пуца више пута. **И стрелачка пушка** није била мање необична: пуњена је са задње стране, кроз цев, а па лила са предње. Имала је шаржер са зрнима пуњеним барутом — неком врстом ракета.

ВАЗДУШНА ПУШКА СА ЛОПТАСТИМ РЕЗЕРВОАРОМ

Među neobična oružja 18. veka spada i pokretni top. Na kolima se nalazila municija. Posađa od četiri čoveka okretanjem pedala pokretala je kola. U to vreme napravljen je i ovaj top od drveta sa malim domетом koji je bio намењен gaђању na široком простору. Ovaj top ispaljivao je istovremeno седам стотина стрела na даљину од 1600 метара.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Оно што нас, људе из саобраћајне патроле, заиста натера да се ознојимо јесу украдена кола, која млади, понекад не старији од дванаест година, краду из обести и забаве. Често такве крађе имају тужан епилог јер нејаке дечје руке нису у стању да обуздају помахниталу машину.

Без сумње, аутомобил као што је корвета или порше представља неодољиво искушење, поготово ако је непажљиви власник оставио унутра кључ. Известан подстицај стиже и са телевизије. ТВ серије о брзим колима и спектакуларним аутомобилским тркама такође представљају велики изазов за дечаке жељне авантура.

СВЕТЛА У ДАЉИНИ

Из моје дугогодишње праксе посебно ми је остао у сећању случај који се одиграо 23. маја 1972. године.

Касно увече, после приказивања неке аутомобилске трке на ТВ, наша станица је примила три пријаве грађана које су се односиле на

Стојећи на средњој траци давао је знак возачу да стане. Али овај као да се није обазирао на то: приближавао се несмањеном брзином. У последњем тренутку Бил је схватио да возач не намерава да се заустави и одскочио је. Корвета је као тана пројурила на само неколико сантиметара од њега.

Црвена светла аутомобила већ су нестала у мраку кад сам се ја најзад осветио и потрчао ка Билу.

— До ђавола, једва сам извукао живу главу! — процедио је кроз зубе, блед као крпа.

Кад смо се вратили у кола, Бил још није могао да се смири, што

јао дах пробио се на чело колоне. Притиснуо сам до краја папучицу за гас, али, мада сам возио највећом могућом брзином, корвета ми је и даље измицала.

— Пустите га, Џејмс! — једва сам чуо Билово глас кроз урлање сирене. — Не морамо због тог лудака да слојимо врат. Зауставиће га на излазу са ауто-страде.

Ускоро се показало да Бил није био у праву. Кад је видео патролна кола паркирана на излазу, крадљивац је нагло скренуо улево. Гуме су зашкрипале. За тренутак је изгледало, док су кола клизила лево-десно, да је возач изгубио

Бил је у последњем тренутку схватио да возач нема намеру да се заустави и одскочио. Као тана бела корвета је пројурила поред њега.

ПОТЕРА ЗА ФРЕДИЈЕМ

крађу аутомобила. Прва тројица крадљиваца ухваћена су, без нарочитих тешкоћа, у року од два часа.

Обавештење о крађи трећег аутомобила, беле корвете, примили смо преко радија око 23 часа. Према добијеним подацима, украдени аутомобил се кретао великом брзином ауто-страдом којом смо те вечери патролирали Бил Холанд и ја.

Чим смо јавили осталим патролним колима да блокирају излаз са ауто-страде, паркирали смо се уз ивицу. Нисмо морали дуго да чекамо; после свега неколико минута угледали смо светла аутомобила који нам се приближавао вратоломном брзином.

— Џејмс, дај му знак фаровима да стане! — довикнуо ми је Бил и истрчао на пут.

од страха, што од беса. Окренуо сам кључ и притиснуо сирену. Кренули смо у потеру.

КРОЗ ИГЛЕНЕ УШИ

Казаљка на брзиномеру показивала је сто шездесет километара на час кад су се пред нама ukazала задња светла корвете. Успели смо да јој се приближимо јер је пут испред ње био закрчен: неколико камиона, који су просто милели, онемогућавали су свако претицање.

Е, сад си долијао, помислио сам, сигуран да ћемо у овој гужви стићи и ухватити крадљивца. Али, показало се да је он достигао ситуацији. Возио је цик-цак, излазећи на саму ивицу ауто-страде и маневрима од којих ми је заста-

контролу над воланом. Међутим, на велико Билово и моје изненађење, крадљивац је успео да исправи аутомобил и настави вожњу суседном траком — којом су се кретала возила из супротног правца.

Запањени возачи којима је ишао у сусрет склањали су се у страну. Крадљивац је смањио брзину и возио паралелно са нама. Осетио сам како ме обузима бес. Њему не само што не смета што угрожава туђе животе, већ би хтео и да се утркује са нама!

— Готов је! — истовремено смо узвикнули и Бил и ја кад смо угледали два велика камиона која су, крећући се упоредо, ишла у сусрет корвети.

Зауставио сам дах, очекујући да чујем тресак и угледам смрскани аутомобил. Али, то се није догодило. Очигледно, крадљивац није губио главу. Свом снагом налегао је на волан, пробио ограду која

раздваја ауто-страду и, сачувавши контролу над воланом, поново ушао на нашу страну, само неколико метара иза нас.

НЕЋЕ МЕ ОСУДИТИ!

Сада је требало брзо реаговати и искористити стечено преимућство. Нисам смео да дозволим да нам још једном умакне. Нагло сам притиснуо кочницу и зауставио кола лспречно, тачно испред беле корвете. У два скока нашао сам се поред ње и отворивши врата извукао напоље крадљивца — тринаестогодишњег дечака!

Још никада није ми се догодило да ме толико измучи возач, којем је нос једва вирио изнад волан.

За дивно чудо, на Фредију, како је рекао да се зове, није било ни најмање огреботине. Покушао сам да обуздам овој бес и упитао га да ли зна шта га чека.

— Знам! — одговорио је. — Телефснираћете мојим родитељима и они ће морати да ме одведу на суд за малолетнике. Али, судија ме неће осудити јер — застао је за тренутак да би подвукао значај својих речи — не може тек тако да се стрпа у затвор дете мојих година!

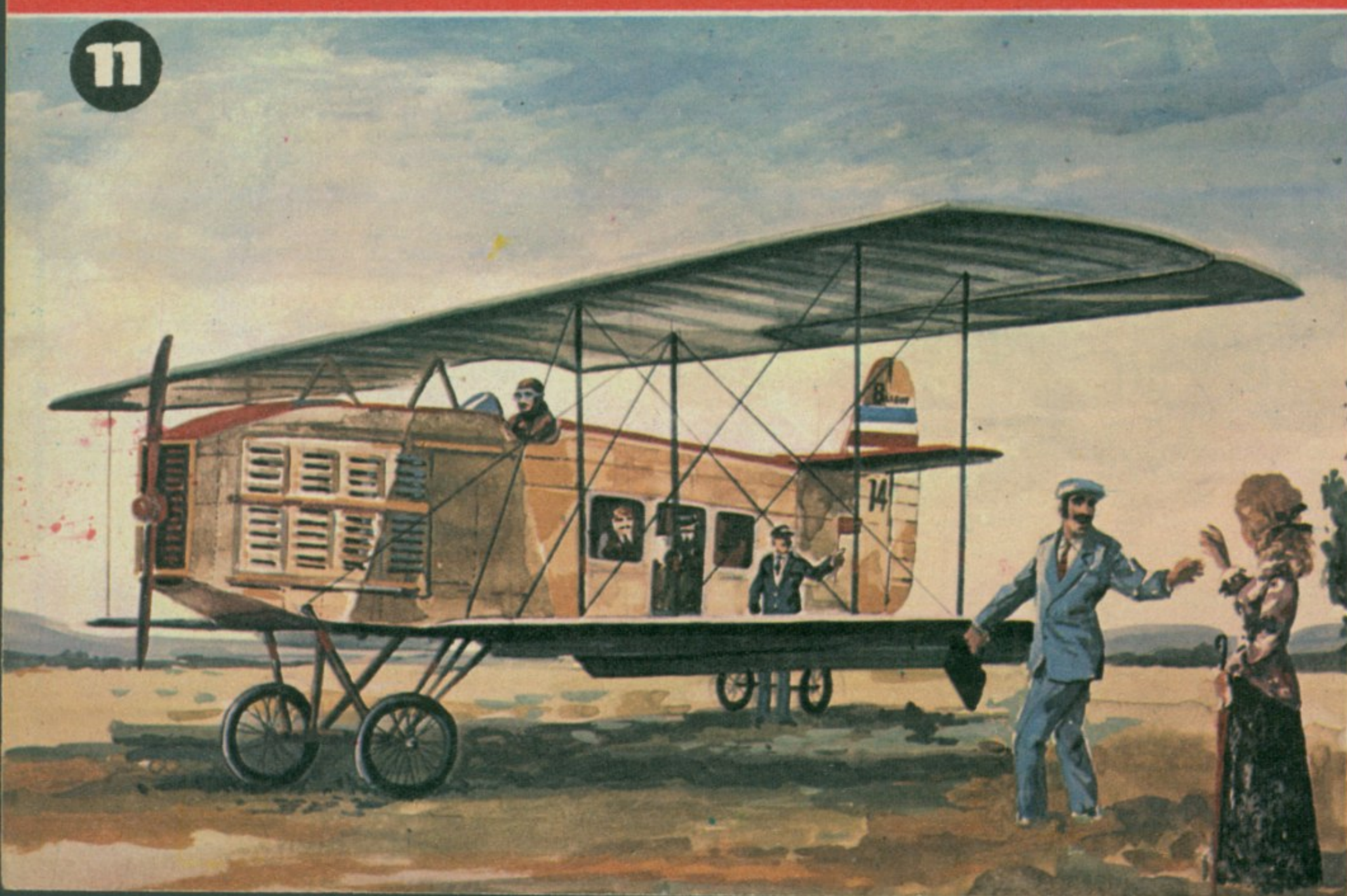
То ме је највише разбеснело. Мали Фреди је био у праву — закон је на његовој страни.

Џејмс Нилс

ПИОНИРИ НАШЕ АВИЈАЦИЈЕ (2)

ВЕЛИКИ ДАН У СУБОТИЦИ

9. НОСИЛИ СУ ГА НА РУКАМА — Када је 1909. године за време боравка у Паризу први пут видео авион, **Иван Сарић**, бициклистички и аутомобилски првак из Суботице, одлучио је да и сам направи сличну летелицу! Свој први авион **сарић-1** завршио је већ у пролеће следеће године. Али, незадовољан снагом фабричког мотора, после неколико пробних летова сам гради мотор за свој нови авион **сарић-2**. Шеснаестог октобра 1910. око седам хиљада људи скупило се на суботичком хиподрому одакле је требало да полети овај самоуки конструктор и пилот. Пошто је направио неколико кругова изнад хиподрома и спустио се на земљу, раздрагана маса понела га је на рукама.

МИХАИЛО ЈЕ ПАО ПРВИ — Артиљеријски подофицир **Михаило Петровић** први је у групи од шест питсмаца српске авијације на обуци у Француској, у лето 1912, добио пилотску диплому. Први самостални лет извршио је после двадесет дана обуке. Кад су избили балкански ратови, враћен је у Србију. За време опсаде Сквадра **Михаило Петровић** креће 21. марта 1913. на извиђачки лет над непријатељском територијом. Док се, на повратку са задатка, спуштао према аеродрому у Барбалуши, снажан удар ветра потресао је његов авион и **Михаило Петровић** ипао је из седишта... Пала је, прва у свету, жртва авијације у рату.

10.

12

11. РАНО ЈЕ ЗА ПУТНИКЕ — Године 1923. у аеропланској радионици на аеродрому у Новом Саду под руководством Ерзилија Матечића довршено је преправљање бомбардера **бреге-14** у путнички авион! Авион је могао сада осим пилота да понесе у затвореној кабини, у предњем делу тупа, и четири путника стешњена на две клупе. Ипак, прави путнички саобраћај кренуће тек пет година касније а прерађени **бреге-14** преносиће до тада пошту, курире и, у посебним приликама, путнике.

ЛЕЖИ ДОК ПИЛОТИРА — Развојем ваздухопловне технике после првог светског рата постигнуте су велике брзине, али су оне негативно деловале на легаче. Због тога су тридесетих година отпочели покушаји на конструисању авиона којим би пилот управљао из лежећег става и на тај начин боље подносио већа убрзања. Први такав авион, **Б-5** са два мотора од по 55 КС, конструисао је 1939. наш конструктор **Драгољуб Бешлин**. Пробни лет извршен је 1940. а даља испитивања настављена после другог светског рата. Поред предности коју има авион са пилотом у лежећем ставу, показало се и низ лоших страна: пилот у лежећем ставу има слабу видљивост, отежано му је руковање наоружањем, контролним инструментима, падобраном и другом опремом.

12.

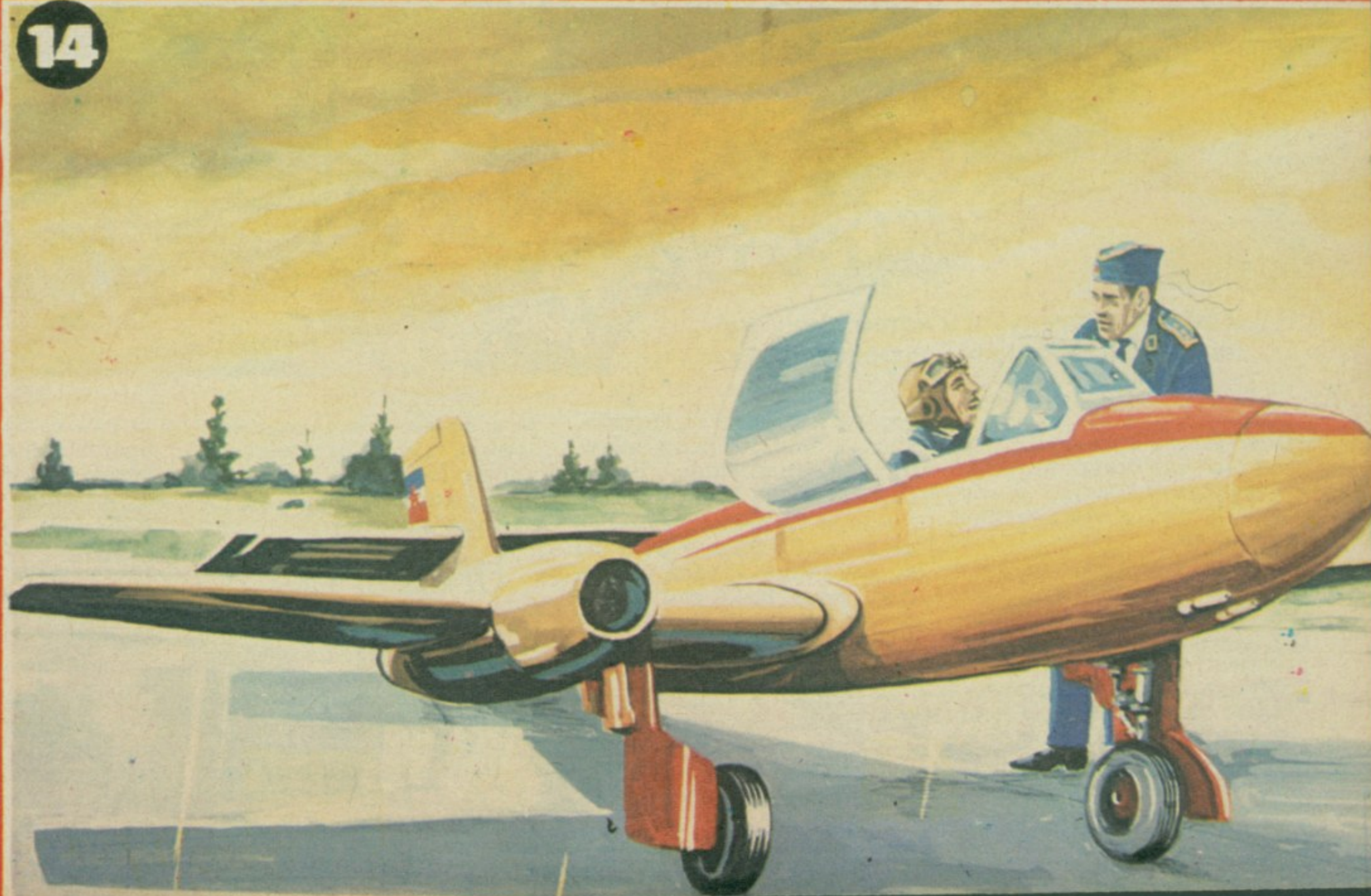
13

13. БРЗИ ЛОВАЦ ИК-3 — Први наш ловачки авион висококрилац **ИК-1** саграђен је 1935. а годину дана касније **ИК-2** — висококрилац наоружан топом који је гађао кроз осу елисе. Године 1938. произведен је и **ИК-3**. Авион је био тежак 2400 кг у лету, имао је погон мотора од 920 КС. Постигући брзину од 527 км на час **ИК-3**, наоружан топом од 20 мм и са четири митраљеза, успешно се носио са најбољим ловачким авионима тога времена.

МАЛИ РЕКОРДЕР — Први стајни трапсви, уређаји који омогућују узлетање авиона, слетање и кретање по земљи, нису се приликом летења увлачили у труп авиона. У тежњи да смање штетне отпоре и побољшају аеродинамички облик авиона, што би омогућило знатне порасте брзине, већу моћ пењања и, уопште, побољшало лет, стручњаци су успели да конструишу увлачиви стајни труп. Била је то само једна од многих новина у бурном развоју авијације, у свету и код нас. Једноставне дрвене летелице, у којима су се пионири пре нешто више од пола века винули у ваздух, замениле су модерне „ваздушне лађе“. На цртежу: наш млазни двомоторац **зоља** са увлачивим стајним трапсом, произведен 1952. године. Са њим је 19. маја 1960. постигнут светски рекорд за авионе тежине 1000—1750 кг са брзином од 500,03 км на час.

Текст: Шиме Оштрић

14

ЈАСТРЕБОВО ПЕРО

Када је звоно огласило крај школске године, и мог трећег разреда основне школе, нико није био срећнији од мене. Скакао сам, бацао торбу са књигама увис. Као награду за одличан успех очекивао сам да ме родитељи пошаљу код баке. Ми смо живели у Ресену и одласку у Кочане увек сам се радовао.

Старији брат, сестра и ја увек смо се препирали око тога коме ће припасти част да тамо гостује. Нисмо могли сви истовремено јер је неко морао да остане код куће док су родитељи на послу.

— Збогом моје игре — мрмљао сам погледа прикованог за земљу.

Упозоривши ме још једном, родитељи одоше на посао.

ОДВАЖНИ ПОГЛАВИЦА

Наше двориште је било лепо уређено: обрасло цвећем и меком травом, али која вајда кад си сам. Да ми је бар један друг!

Ходао сам опустелим двориштем и dosaђивао се кад ми се поглед заустави на једном пруту. Хм, биће ово добар лук... наћи ћу и

Ма хајде, не буди кукавица. Па шта ће ти онда тај лук и стрела? Узми се стрину лутку и увиј је у крпице, плашљивко један!

Зар мени каже да увијам лутку? Мени, одважном поглавици, коме се покорављују сви црвенокошци! — мислио сам с љутњом.

— Јастребово Перо не бојати никога, не бити кукавица!

— Бели Јелен пружити руку своме храбром брату!

И тако ја заборавих на очеве речи и умешах се међу децурлију.

Недалеко од наше куће налазила се ливада обрађена жбуњем. Изгледала ми

Погодио сам Белог Јелена стрелом тачно изнад ока. Уплашен, био сам у стању једино да — побегнем.

бак. Остао сам ту све док није почео да пада мрак. Тишина која је владала око мене све ме је више плашила, али тек што сам био одлучио да кренем кући чинило ми се да чујем сав глас: „Ако не послушаш, добићеш такве батине да ћеш их памтити док си жив!“ Нисам се усуђивао да изађем из свог скровишта. Чекао сам ни сам не знам шта, и пустио да ме сан савлада.

ЛУЛА МИРА

Кад ме је пренуо неки шум, требало је времена да схватим где сам и због чега. Најежио сам се од тога, али и од помисли да, ипак, морам да кренем кући.

Ишао сам полако, не скидајући поглед са осветљеног прозора: то сигурно отац и мајка мене чекају.

Нечујно сам се ушунчао у двориште и, окинувши ципеле пред кућом, на врховима прстију пошао према својој соби. Ту сам се брзо свукао и ускочио у кревет. Понадао сам се да ћу ноћ мирно преопавати.

Светлост преплави собу и из мрака изрони отац с каишем у руци.

— Диги се! — наредио је.

Ускоро се каиш претвори у ватрену змију од које су ми остајали трагови по леђима. Страшно ме је болело, али нисам јаукао. То као да је отац још више наљутило: свукао је сву одећу са мене! Не знам откуд му се коприва нашла у рукама, тек ја сам почео да је осећам по целом телу. То је било више него што сам могао да издржим и почео сам да запомажем из свег гласа. Мајка је дотрчала и спасла ме даљих мука. Целу ноћ ми је мењала облоге. Међутим, колико сам патио због добијених батина, толико сам био неспокојан и несрећан због Наума.

Одахнуо сам тек сутрадан. Мајка је отишла да га обиђе и кад се вратида рекла ми је да ништа не бринем. Повреда није била опасна. Наум је већ трчао и играо се са децом. А ја? Морао сам неколико дана да останем у постељи. Отац је заиста испунио своје обетење.

Први сусрет са Наумом искористио сам да се извиним. Он се није нимало љутио на мене.

— Бели Јелен признати победу Јастребовом Перу и честитати. Ми сада попуштимо лулу мира — рекао је смећећи се.

Борђи Клиначаревски,
студент,
Чаир, Скопље

(Хонорар: 250 дина.)

Наум се нагло окренуо и у истом тренутку стрела је полетела према његовом лицу.

Колико сам суза пролио када је отац саопштио да сам ја тај који ће овог пута остати. Моје молбе нису помогле, отац је био неумољив.

— Од данас ти одговарај за кућу! Кад смо мајка и ја на послу, да се ниси усудио да изађеш из дворишта нити зовеш другове. Ако не послушаш, добићеш такве батине да ћеш их памтити док си жив!

Сузе су ми мутиле поглед а строге очеве речи одзвањале у ушима.

стрелу и играти се Индијанаца. Или боље рећи, напуштеног Индијанца. Зваћу се Јастребово Перо.

Време је некако одмицало и све би било у реду да до мене није допрла весела граја деце. Како сам желео да им се придружим. Дошао сам до оgrade и гледао их са чежњом и завишћу.

— Борђи! — позвао ме мој добар друг Наум. — Зашто не изиђеш да се играш са нама?

— Не смем ни да се макнем!

је сада као права прерија. Јурили смо уз ратничке поклике, скривали се у жбуњу, уживали. Игра ме је потпуно занела.

ПРЕДАЈ СЕ!

Кријући се, Наум се у једном тренутку нашао леђима окренут према мени. Ја сам му се нечујно приближио и викнуо:

— Хока хеј! — Јастребово Перо победити свог брата Белог Јелена.

Наум се нагло окренуо,

ја сам се тргао и нехотице повукао лук. Стрела је полетела према Наумовом лицу и погодила га изнад ока. Када сам чуо врисак и видео како му се крв разлива по лицу, скаменио сам се. И, уместо да приђем и помогнем му, почео сам да бежим. Само једна мисао ми је била у глави: побећи што пре и што даље.

Трчао сам, падао, устајао, настављао да бежим док ми је срце дивљачки ударало. Посрћући, стигао сам до речице и сакрио се у вр-

ВЛАДАРИ
ПОМРАЧЕНОГ
УМА

КРАЉ

Филип V шпански често је
уображавао да је мртав и дизао дреку
на двореане што га још нису сахранили.

Карло II Хабзбуршки умро је без наследника. Пре него што је издахнуо, за време дугог боловања, имао је довољно времена да смисли коме ће оставити престо који су многи прижељкивали. Између безброј принчева и рођака његов избор најзад је пао на војводу Анжујског, унука француског краља Луја XIV. Сви су завидели срећном наследнику, само он сам није показивао нарочито одушевљење.

Младић је крунисан 16. новембра 1700. године и заједно са шпанским престолом и титулом Филип V добио још двадесет две круне и, између осталог, постао: Његово Католичко Величанство краљ Кастиље, Арагоније, Леона, Две Сицилије, Јерусалима, Наваре, Гранаде, Толеда, Валенције, Галиције, Мајор-

ке, Минорке, Севиље, Сардиније, Кордове, Корзике, Мурције, Алгесираса, Гибралтара, Канарских острва, Западне и Источне Индије; надвојвода Аустрије, војвода Бургоње, Брабантеа и Милана, гроф Хабзбурга, Фландрије, Тирола, Барцелоне, војвода Атине...

ДОСАДНА ПРОФЕСИЈА

Прихватавши тестамент Карла II француски краљ Луј XIV добро је знао да ће избити рат. Био је сигуран да ће се принчеви који су претендовали на шпански престо ујединити из страха да Француска и Шпанија не постану суви-

ше моћне под владавином деде и унука.

Дошло је до рата који је трајао пуних тринаест година, али се страх европских владара показао као неоснован. Чим је сео на шпански престо, Филип V као да је заборавио да је икада у животу био Француз. Преко ноћи постао је већи Шпанац од људи рођених у Шпанији чему су се чудом чудили сви француски амбасадори на служби у Мадриду.

Филип V је, још као војвода Анжујски, био ожењен савојском принцезом са којом је имао четворо деце. Она је, међутим, рано умрла и краљ се оженио Изабелом Фарнезе која му је поклонила још седморо

деце. Све је било у најбољем реду када је краљу, сасвим изнебуха, пало на памет да абдицира — да се одрекне тако сјајног престола!

У време када је донео ту одлуку имао је само 43 године, али нико га није могао наговорити да се предомисли. Наследио га је син Луј. На жалост, овај је умро само седам месеци касније и Филип V није имао куд — морао је поново да се прихвати краљевања.

Но, како је и даље отворено показивао да му је та „професија“ смртно досадна, сви на двору, заједно са дипломатским кором а-

кредитованим у Мадриду, били су убеђени да је Његово Величанство жртва неке чудновате болести. Ту болест називали су у појаји лудилом.

„Болест“ се показивала разним симптомима. Између осталог, краљ је више од свега волео да лежи у кревету и догађало се да дословно месецима из њега не устане. Тада никога није примао осим свог сина принца од Аустрије и свог и краљичиног исповедника.

Али, колико је краљ био лишен владарских амбиција толико их је његова супруга Изабела Фарнезе има-

НЕ ПОСТАО ЖАБА!

ла у изобиљу. Живећи у сталном страху да краљ случајно поново не пожели да абдицира она се није од њега одвајала.

ШЕЋЊА У СПАВАЊИЦИ

Једног дана, после шест месеци проведених у постели, Филип V изненада је одлучио да устане, обуче се и позове француског амбасадора. Амбасадора је зачудио овај позив, али убрзо је сазнао зашто се толика част указује баш њему — била је то опроштајна посета!

Између разноврсних манија Филип V имао је и ту да сваких пет до шест месеци захтева да се опозову амбасадори како би своје владаре редовно обавештавали о његовој болести.

новост, направила такав лом да је Његово Величанство било принуђено, ради личног мира, да писмо опозове.

Краљица је, из само њој познатих разлога, ширила о краљу разне приче. Тако је маркизу од Бранкса, тренутном француском амбасадору у Шпанији, испричала како је краљ често туче, да у том смислу не штеди ни свог лекара, ни исповедника.

Једна од тих Изабелиних прича нарочито је оставила утисак на амбасадора. Она му је поверила да Филип V мисли да је мртав и повремено гризе сопствену руку да би се у то и уверио. Када би и тако утврдио да „није жив“, дизао је дреку на дворане што га још нису сахранили!

Двадесетог јуна 1728. године Филип V пробудио се у 5 сати изјутра и изразио жељу да проште у краљичиној спаваћници. Официр на стражи хитно је пробудио краљицу и она је некако спречила мужа да изиђе и вратила га у кревет.

ТУЧА КРАЉЕВСКОГ ПАРА

Не зна се тачно да ли је краљица помало преувеличавала приче о краљевом лудилу, али је чињеница да је она имала огроман утицај на Филипа V. Тако је успела да га наговори да јој се над Светим писмом закуне да више неће покушавати да абдицира.

Једне ноћи Филип V усплахилено је пробудио своју супругу и саопштио јој да је „све готово“ пошто се он управо претворио — у жабу! То га, међутим, није спречило да истог дана прими француског амбасадора и са њим веома мудро и прибрано разговара о важним политичким питањима. Маркиз од Бранкса био је више него запрепашћен јер је, под утиском краљичиних прича, очекивао да види правог, опасног лудака.

Изгледа, ипак, да су периоди непомућене свести и разума трајали кратко и да је после њих краљ нападао у још теже кризе. Жеља да проште у ноћној кошуљи није га напустила и Изабела је силом морала да га у томе спречава. Узвишени краљевски пар понекад је у тишини ноћи водио праве битке.

Како је највећи део времена проводио у кревету, Филип V деловао је крајње неуредно. Ни за живу главу није дозвољавао да

му се подсецају нокти, а о шишању није хтео ни да чује. Када је био принуђен да прима државнике и амбасадоре, дугачка запустена коса вирила му је испод церемонијалне перике.

ОТВОРИТЕ СВЕ ПРОЗОРЕ!

Филип V волео је да црта. Међутим, краљица је, у страху од нове абдикације, забранила да се у његовој близини држе било каква пера. Несрећни краљ замакао је у мастило папире савијене у фишек и ужом страном, добро заштиљеном, некако задовољавао своју страст за уметношћу.

Одједном, када му је било 48 година, краљ је уобразио да треба да живи „наопако“. Односно, за њега је дан постао ноћ и о-

брнуто. Према томе, доручковао је око 11 ноћу, радио од 2 до 5 ујутру, а затим одлазио на починак!

А онда се опет догодила промена. Његово Величанство изненада је одлучило да напусти постелу и почне да живи „нормално“. Али, убрзо је дошла нова манија — прождрљивост.

Сатима и сатима седео је краљ за столом и трпао у уста храну све док не би клонуо. У том периоду ноћу је спавао веома мало, једва петнаестак минута, и то за столом, главе наслоњене на руку.

Са годинама болест се погоршавала и краљеве настраности биле су све чешће и чудније. Једне зимске ноћи наредио је да се у двору постварају сви прозори и из свих одаја уклоне пећи. Лично је, сваких четврт сата, прсверавао да ли се његова жеља поштује.

Неколико дана, док је манија трајала, шпански

ШПАНСКИ КРАЉ
ФИЛИП V

двор личио је на болницу пуну оболелих од бронхитиса и запаљења плућа.

ДА ЈЕ ВИШЕ ТАКВИХ

Краљ Филип V био је неоспорно тежак душевни болесник и познато је да је извесне знаке „чудног понашања“ испољавао још у раној младости и детињству. Касније, када се већ налазио на шпанском престолу, често је имао високе температуре и несносне главобоље.

Стање, се, током времена, толико погоршавало да се и сама амбициозна краљица Изабела смиловала и предложила краљу да све владарске дужности и обавезе препусти престолонаследнику принцу од Аустрије. Званично Филип V и даље је остао краљ.

Несрећни владар умро је изненада 1746. године у великим мукама. Издахнуо је у краљичином наручју. На шпанском престолу провео је, против своје воље, читавих 46 година!

А сада долази оно најчудније. Историја је познавала доста владара помраченог ума, али су сви они били потпуно неспособни да управљају државом и обично су је доводили до граница пропасти. Случај Филипа V био је сасвим другачији.

За време његове владавине, између периода краљевог потпуног лудила и светлих тренутака савршене мудрости, Шпанија је ојачала, њена војска и морнарица постале су моћније него икада, арсенали пуни оружја, државна каса пребогата.

Извршена је реформа правосуђа, судство је модернизовано, трговина и индустрија процветале, књижевност и уметност добиле нова крила. Под Филипом V основане су Историјске академије, Шпанска академија и Мадридска библиотека. Започети су и радови на изградњи велелепног краљевског двора у престоници.

Шпанци су само могли да пожеље више таквих лудих краљева као што је био Филип V.

Краљ је остао на ногама веома кратко. Вративши се у спаваћу собу затекао је краљицу на уобичајеном месту, покрај свог узглавља. Када је Изабела баш морала да напусти одаје свога супруга, остављала је „на стражи“ неку поверљиву особу чија је дужност била да јој хитно јави ако краљ покуша да „поднесе оставку“ на престо.

И поред строгог надзора Филип V је ипак некако улично прилику да 24. априла 1728. године дотури писмо Председнику савета Кастиље у коме изражава вољу да абдицира. Краљица је, чим је сазнала за

ПРЕД ЕКРАНОМ

Томас Пристли има у даљој околини Лондона фарму за узгајање коња. И док остали коњи проводе време на ливади или у шталу, где им је и место, ова два су се навадила да улазе у кућу да би — гледала телевизију. Суседи сматрају да Пристли мами своје коње пред телевизију уз помоћ неколико коцки шећера да би својој ергели направио добру рекламу.

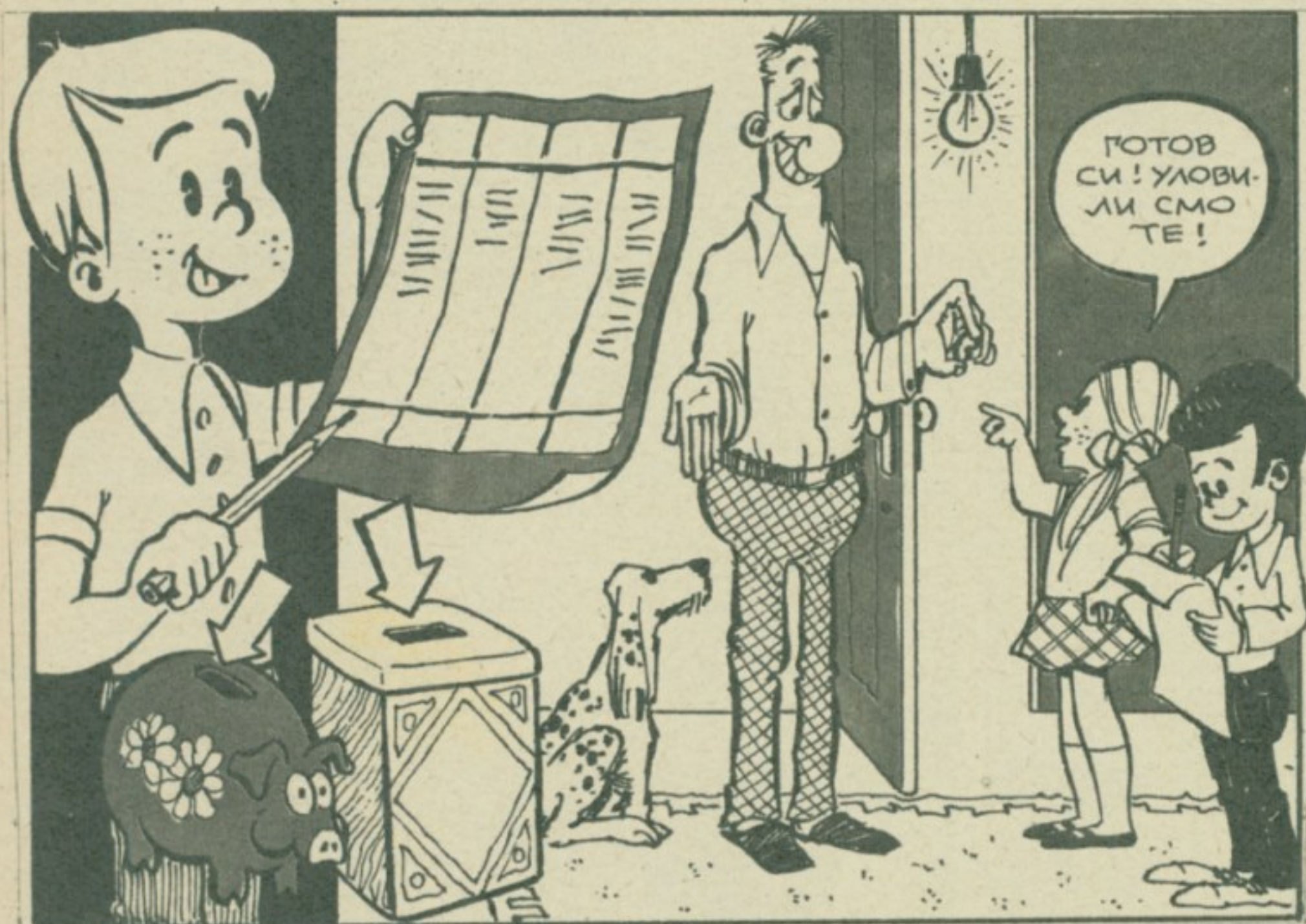
DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ПОБЕДИ ТАТУ МАМУ И ТАМУ!

ПРЕДЛАЖЕМО ВАМ НОВУ САВРЕМЕНУ НАГРАДНУ ИГРУ СА ФОНДОМ ЗА НАГРАЂИВАЊЕ ИЗ КУЋНОГ БУЏЕТА. ИГРА ЈЕ ЛАКА, ЗАБАВНА И КОРИСНА ЈЕР ПОБЕДНИЦИ ОДМАХ ДОБИЈАЈУ НАГРАДУ, А ЗАЈЕДНИЦИ ОСТАЈЕ ВИШЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ НА РАСПОЛАГАЊУ.

ПРИБОР:

Потребна вам је само штедна касица (ако је немате биће добра и нека мања картонска кутија којој ћете поклопац залепити селотепом а на врху прорезати отвор довољан да прође 1 динар), оловка и папир. Испартајте на папиру онолико усправних колона колико вас има у кући и изнад сваке колоне упишите име. Табелу окачите на неком видном месту, најбоље на зиду у кухињи.

ПРАВИЛА ИГРЕ:

У игри имају право да учествују сви укућани без обзира на године, а такмичење се састоји у томе што свако ко последњи напусти собу (кухињу, купатило, WC, итд.) а заборави да за собом угаси светлост — мора да плати казну од 1 динара. Тај износ спушта у касицу и на папиру испод свог имена ставља црту као знак да је зарадио један негативан бод. На крају договореног периода (најбоље је ако игра траје целу седмицу), победник је онај члан породице који има најмање негативних бодова. Тада се касица отвара, пребројава награда (износ новца у касици мора да буде једнак броју сабраних негативних бодова на листи) и уручује победнику.

Као што видите, игра је веома једноставна и корисна, зар не? Важно је само да се сви чланови породице укључе у ово мало такмичење и да „лове“ заборавне који остављају за собом упаљене сијалице у празној соби. И, наравно, да воде рачуна да „кривци“ за сваки „прекршај“ плате по један динар и ставе себи „минус“. Јер ако листа није правилно вођена, победник неће моћи да буде поштено одабран. Уосталом, то ће одмах моћи и да се докаже јер се износ новца у касици неће слагати са збиром негативних бодова на листи такмичара.

СТРУЈА ЗА ПОПАЈА

ОБИЧНА СИЈАЛИЦА КОЈА БЕЗ ПОТРЕБЕ ГОРИ ЈЕДАН ЧАС УТРОШИ ТАМАН ТОЛИКО ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ДА СЕ 20-30 МИНУТА МОГУ ГЛЕДАТИ ЦРТАНИ ФИЛМОВИ.

КУПАТИЛО — Научно је утврђено да је ова про сторија, поред шпајза и WC-а, најзгодније место да се заборави упаљена сијалица. Једноставно затворимо врата и сијалица остане да светли у празно сат-два или читаву ноћ. А то није мала ствар јер једна просечна сијалица од 60 до 100 вати потроши за један сат исто онолико струје колико је потребно да се на телевизији гледа полувреме фудбалске утакмице или теле

визијска серија, а за два сата — и целовечерњи филм! Бојлер је велики гутач електричне енергије и ту је најбољи лек не укључивати га сваког дана. Машина за веш, по мишљењу домаћица најдрагоценији технички изум нашега века, такође троши много, али и њој се може доскочити. Ево како: ова справа има мотор и грејач — први служи за прање, други за загревање воде. Мотор, наравно, троши много мање ако се вода не загрева као, рецимо за велики бел веш, кад се температура попне и до 90 степена. Мишљење стручњака: док не падне киша и не прође криза електричне енергије прати у машини синтетичку и вуну (блузице, мајице, школске кецеље, татине кошуље, џемпере, фармерке и слично), а постељина нека причека недељу-две. Криза неће вечно трајати! Апарат за бријање употребљавајте слободно.

Он је, ваљда, најскромнији електрични уређај у целој кући.

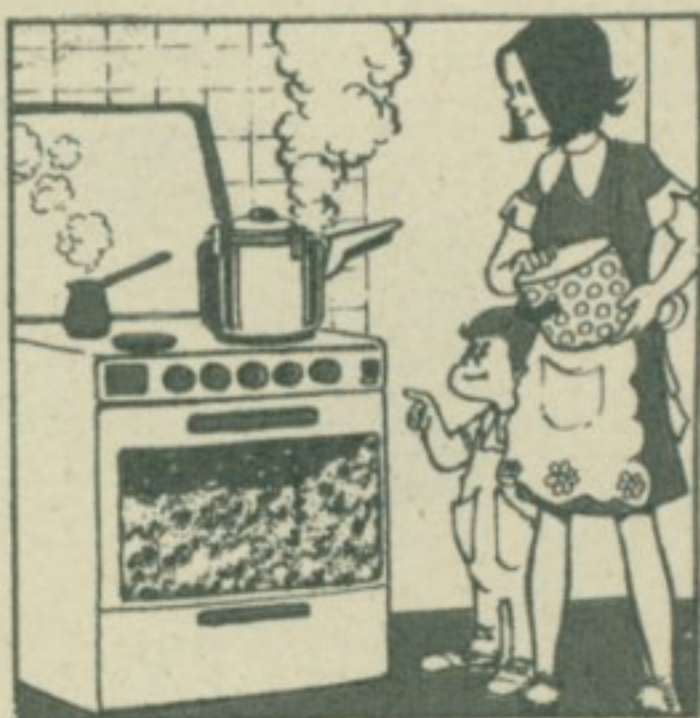

СОБА — Ових дана сва како би било најбоље да се стан загрева на дрва, угљ, нафту, мазут и сваку другу врсту горива сем на струју. Међутим, тамо где је то немогуће, погледајмо врсте електричних апарата и може ли се шта приштедети. Грејалица опасно троши струју, просечно 1800 до 2000 вати, значи десет пута више од телевизора! Увек је искључите кад

пођете од куће. Тиме штедите новац, струју а и своје живце — не морате да бринете да ли се грејалица преврнула и запалила стан. Термоаккумуляционе пећи су ипак погодније, јер кад дође криза енергије није важно само уштедети струју него и то да се та енергија равномерно троши, а ове пећи укључују се углавном ноћу (од 21 увече до 6 ујутру и по подне од 13 до 15 часова) кад је мање потрошача. Сијалице — није обавезно да у целом стану гори светлост. Ако имате више соба, нађите се на окупу у једној: можда ћете се лепо изразговарати како одавно већ нисте стигли.

КУХИЊА — Од свих електричних справа у кући шпорет је, ваљда, у стању да прогута највише електричне струје: кад је цео укључен, троши преко 3000 вати! (Најгора је рерна на коју спада целих 1800 вати!) Па ипак, управо се код шпорета мо

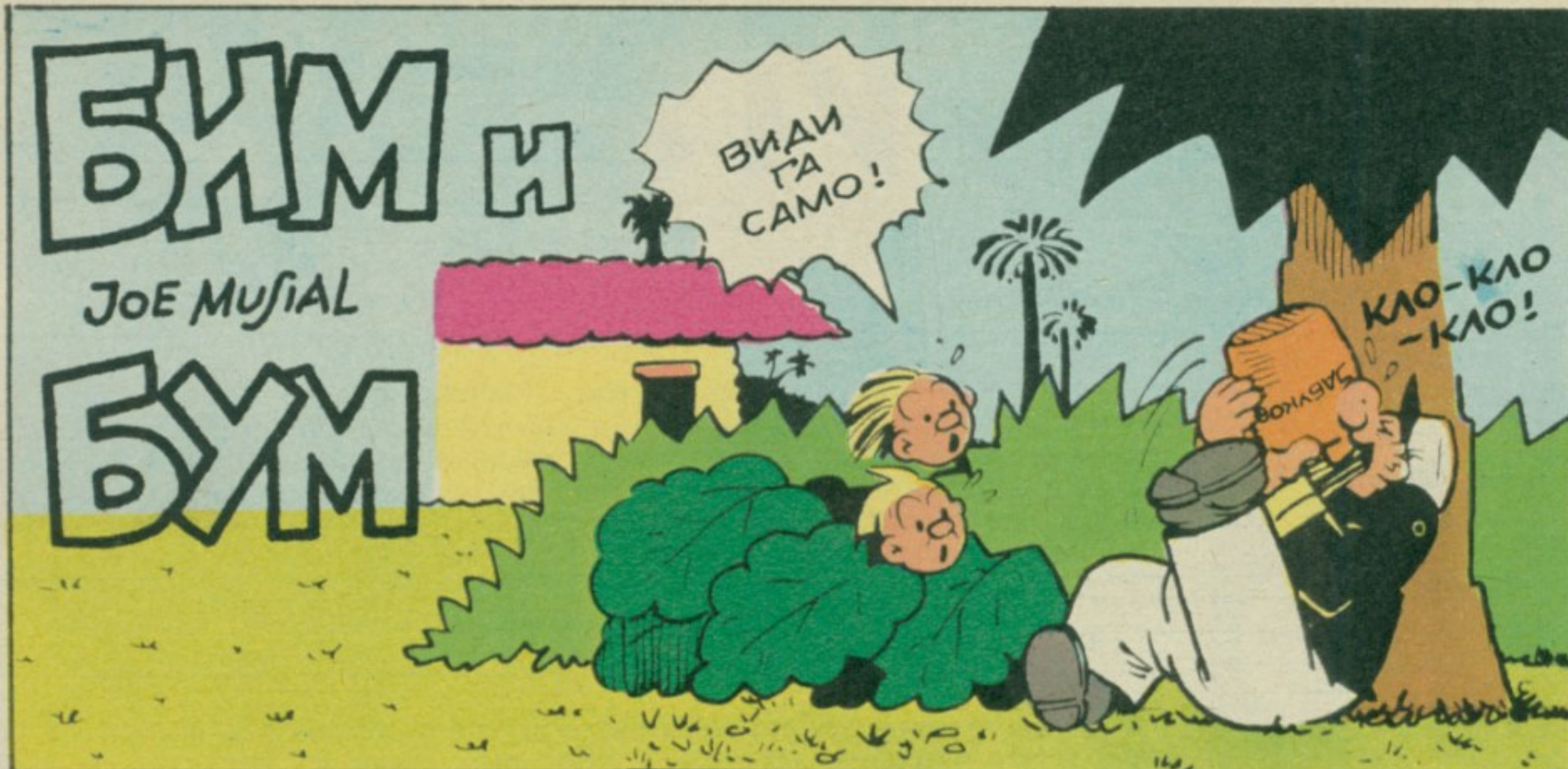
же уштедети највише струје а да при том, разумем се, нико не остане без ручка. Ако у кући постоји експрес лонац, кућнуо је час да се он употреби. Јело које иначе захтева два и више часова обичног

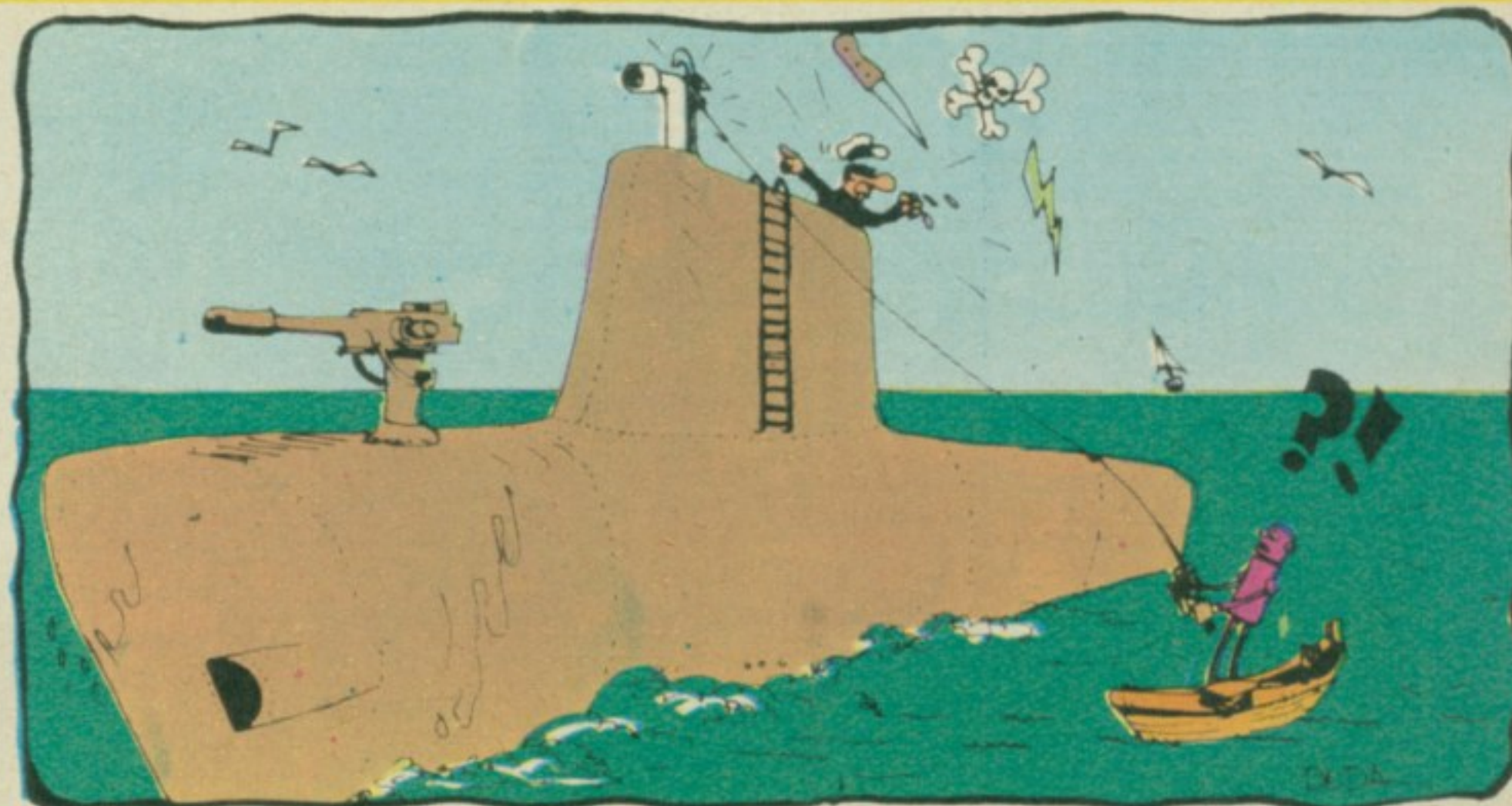
кувања, у економ-лонцу готово је за 20—30 минута. Кад се јело само подпрева, не треба укључити ринглу ни на тројку, ни на двојку, довољна је јединица. Шерпа у којој се припрема ручак треба да је нешто већа од рингле. Искусна домаћица укључиће најпре на тројку, али чим ручак проври, а неке то чине и пре, смањи се струја на један и по. Десетак минута пре краја кувања слободно се може шпорет искључити — рингла је већ акумулирала извесну количину топлоте која ће и даље прелетети на шерпу. (Код пливских штедњака то је немогуће: чим се угаси пламен, нема више довода енергије.)

Провери да ли твоји укућани знају сва ова „лукавства“!

ШРАФКО

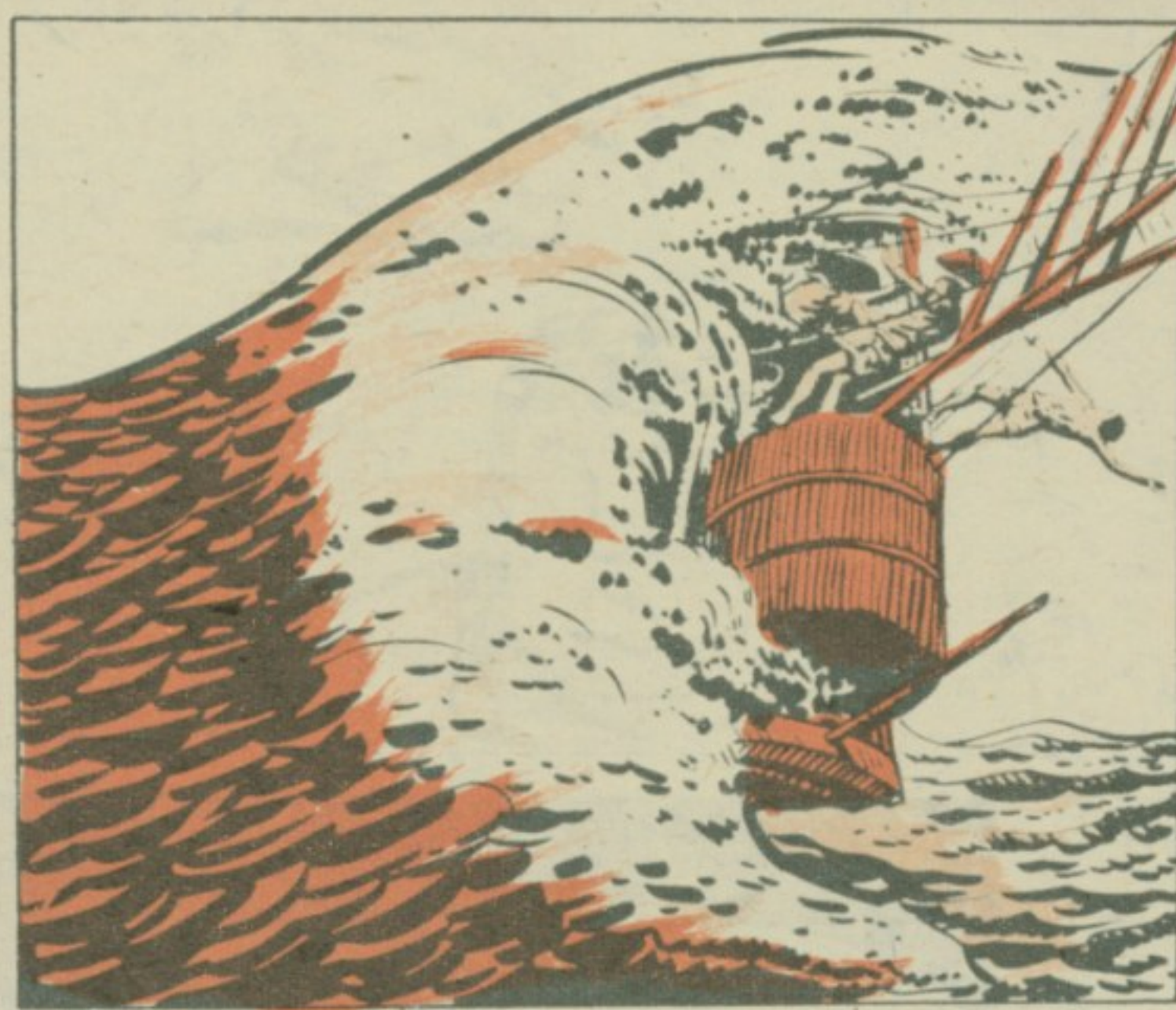

ЈЕДАН МЕТЕОРИТ
ПРИБЛИЖАВА СЕ
ЗЕМЉИ БРЗИНОМ
ВЕКОМ ОД 11
КИЛОМЕТРА
У СЕКУНДУ ...

ПОГЛЕДАЈТЕ КОЛИ-
КИ СУ ТАЛАСИ!

ПОТОПИ-
ЋЕ НАС!

... А ЈЕДАН ПРЕЖИВЕ-
ЛИ ЈАПНАЦ ОБАВЕСТИО
ЈЕ О ТОМЕ ЦЕНТАР ЗА
НАУЧНА ИСТРАЖИВА-
ЊА!

ПОСЛАЛИ СУ НАМ ПОРУКУ... ЖАО
МИ ЈЕ ПОСАДЕ, КАПЕТАНЕ ДЕЛ-
МАР! ОБЕКАЛИ СМО ИМ
ПУТ НА ХАВАЈЕ, АЛИ
МОРАЋЕМО ДА ПРО-
МЕНИМО СМЕР
БРОДА...

СПОПШТИ-
КУ ИМ ТО,
АДМИРА-
ЛЕ!

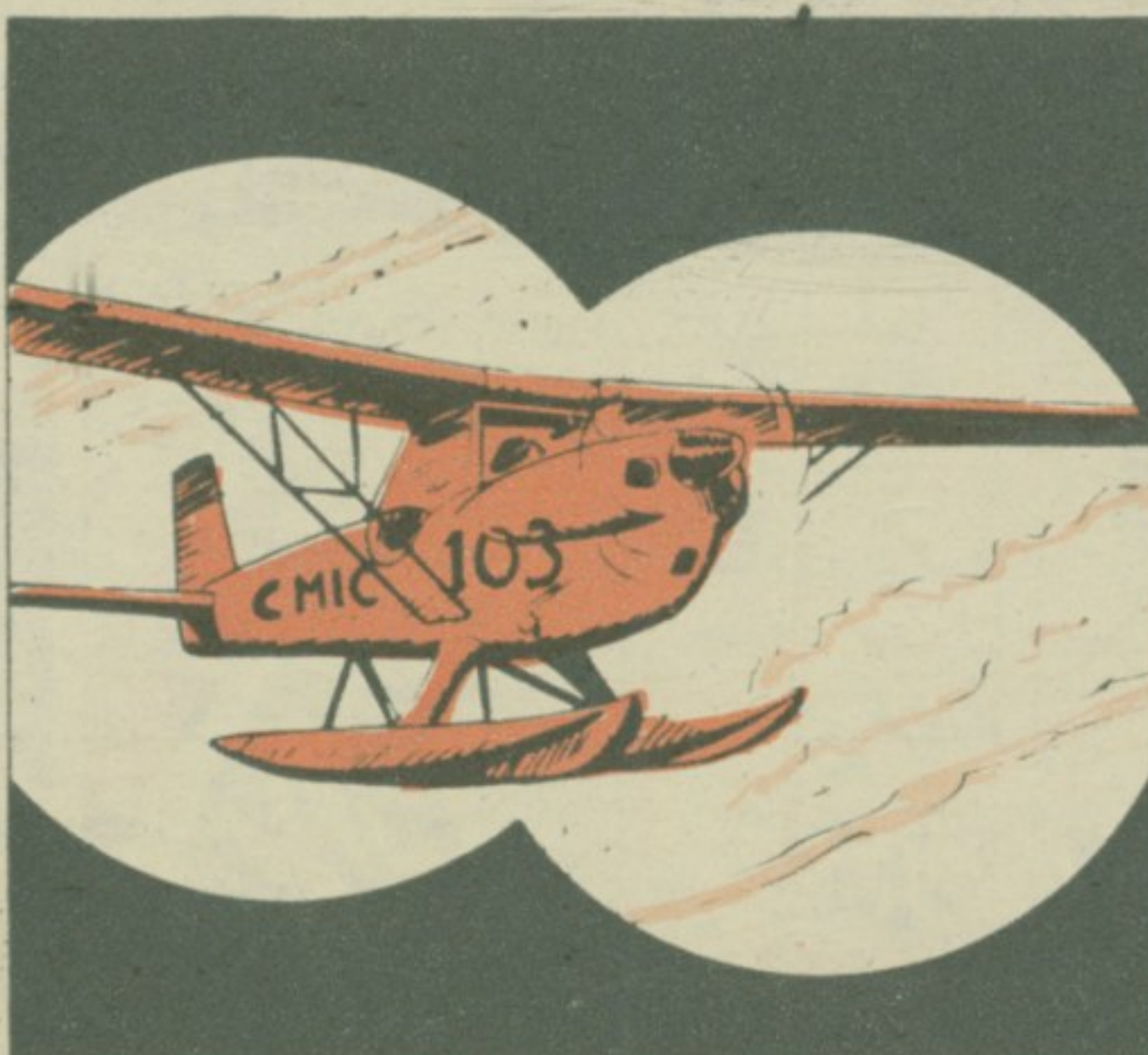
БАШ САМ НЕОДОЉИВ!
СВЕ ЋЕ ХАВАЈКЕ ПОЛУ-
ДЕТИ ЗА МНОМ!

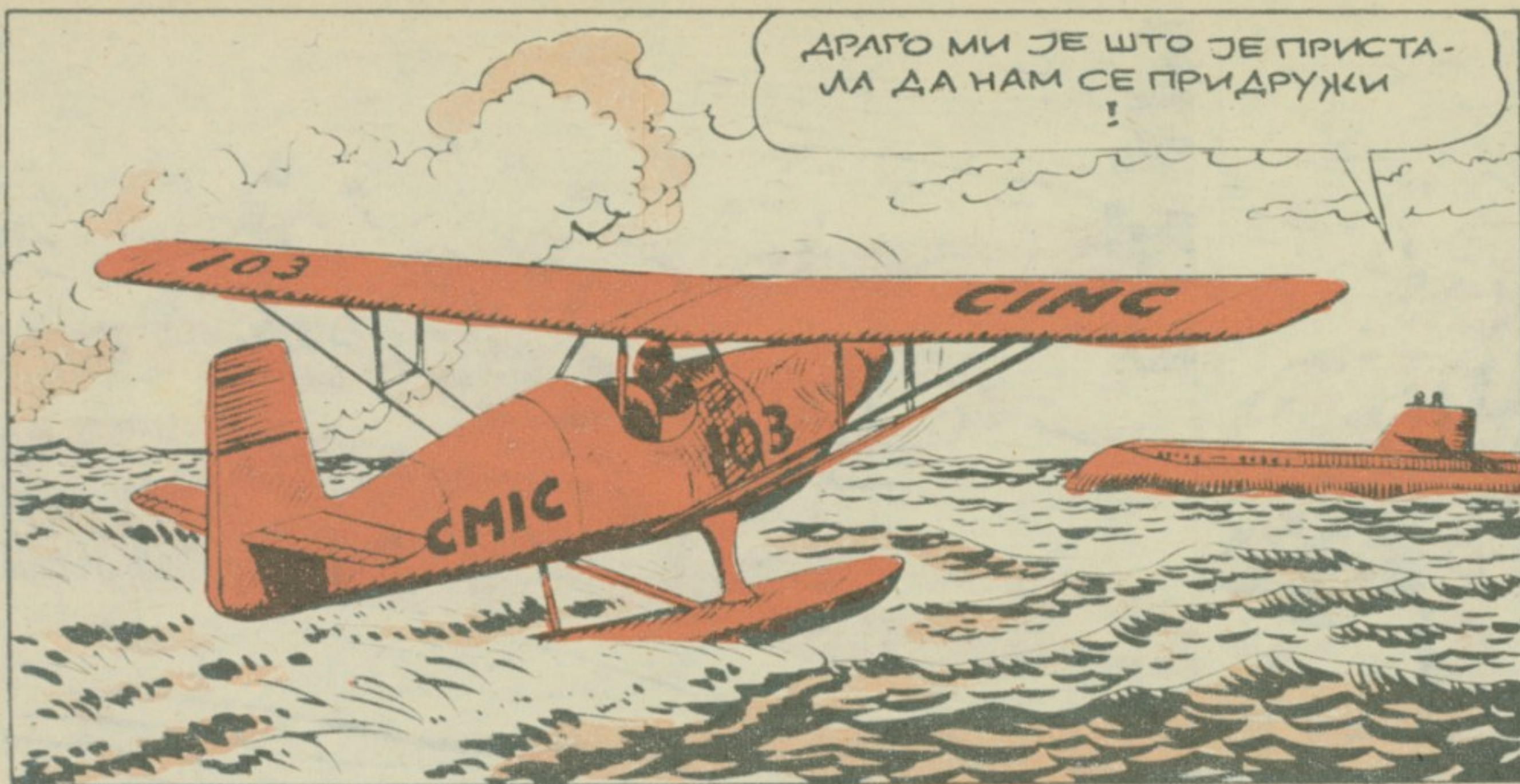

КУ-КУ, ПОРУ-
ЧНИЧЕ!

ГРР! ШТА ХО-
ЋЕШ, МИКРОБУ?

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ЈЕ ПРИСТА-
ЛА ДА НАМ СЕ ПРИДРУЖИ
!

ДОБРОДОШЛА,
ДОКТОРИКА
ЈОКО!

ДВА ДАНА КАСНИЈЕ...

ПОЧИЊЕМ ДА СУ-
МИЊАМ У ТО ДА ЈЕ
ОНАЈ РИБАР ВИ-
ДЕО МЕТЕО-
РИТ!

ОВО ЈЕ ЧЕТ-
ВРТИ ПУТ
КАКО СМО
ЗАРОНИЛИ
И ЈОШ НИ-
ШТА НИСМО
НАШЛИ!

СИГУРНО ДА
ИМАШ ВАЖАН
ПОСЛО У ЦЕНТ-
РУ ЗА НАУЧНА
ИСТРАЖИВАЊА
И ОВДЕ САМО
ГУБИШ
ВРЕМЕ!

БАХ! ЗНАШ
КОЛИКО
ВОЛИМ
ДА ПОСМА-
ТРАМ
ПОДВОД-
НИ СВЕТ
!

ТРАЖИТИ ОВДЕ ТАЈ МЕТЕО-
РИТ ИСТО ЈЕ КАО ТРАЖИТИ
ИГЛУ У ПЛАСТУ СЕНА!

ХЕЈ! ПОГЛЕДАЈ ОВЕ
РИБЕ! МРТВЕ СУ!

ВЕК ДЕСЕТ
МИНУТА ПЛО-
ВИМО У ИС-
ТОМ ПРАВ-
ЦУ...

И НАИЛА-
ЗИМО НА
СВЕ ВИШЕ
МРТВИХ РИ-
БА!

ГЛЕДАЈТЕ!

ШУМА ЋИНОВС-
КИХ ПЕЧУРАКА!

"АКУЛА" СЕ ЗАУСТАВИЛА И ПОСАДА
ЈЕ КРЕНУЛА У ИСТРАЖИВАЊЕ...

ВИСОКА
ТЕМПЕРАТУРА
МЕТЕОРИТА ИХ
ЈЕ СПРЖИЛА...

ПОГЛЕДАЈТЕ, ПОРУЧНИЧЕ,
ШТА САМ УХВАТИО! КАКО ЖЕ-
ЛИТЕ ДА ВАМ ГА ПРИПРЕМИМ?

ШТА МИСЛИШ, ЗБОГ
ЧЕГА СУ УГИНУЛЕ?

ВЕРОВАТНО
ЗБОГ ЕКСПЛО-
ЗИЈЕ!

БАЦИ ГА, ЛУДАЧЕ!
МОЖДА ЈЕ РАДИОАКТИ-
ВАН!

НЕСТРПЛИВ САМ
ДА ИСТРАЖИМО
ОВУ ШУМУ ПЕЧУ-
РАКА!

ИМАМ ПРЕДО-
СЕЂАЊЕ ДА
КЕМО ОВДЕ
ПРОНАЈИ
МЕТЕОРИТ!

НЕКОЛИКО ЧВОРОВА ДАЉЕ...

НЕШТО БИХ
ВАС ПИТАО,
САНДРА...

САМО ИЗВО-
ЛИТЕ, ДОКТО-
РЕ!

ШТА ЗА ВАС ЗНА-
ЧИ ПРОНАЈАЗАК
ТОГ МЕТЕОРИ-
ТА?

ЗАШТО СТЕ СЕ УПУСТИ-
ЛИ У ОВУ ЛУДУ АВАНТУ-
РУ?

ЏИНОВСКЕ
ПЕЧУРКЕ!

НЕВЕРО-
ВАТНО!

ОВЕ РИБЕ
СУ МРТВЕ!

ДОКТОРЕ, МИС-
ЛИМ ДА СМО
НА ТРАГУ МЕ-
ТЕОРИТА!

ПОДМОРНИЦА САНДРЕ
ЛАНИНГ ЗАУСТАВИЛА
СЕ НА ИСТОМ МЕСТУ
ГДЕ И „АЖУЛА“ САМО
С ДРУГЕ СТРАНЕ ТА-
ЈАНСТВЕНЕ ШУМЕ...

ВЕЋ ПОЛА САТА
ПЛИВАМО...

ПОГЛЕДАЈ, ЈОКО... ШУ-
МА ВИШЕ НИЈЕ ТАКО
ГУСТА!

МИСЛИШ ДА СМО СТИ-
ГЛИ НА ДРУГИ КРАЈ...

НЕ, ОВО ЈЕ
САМО...

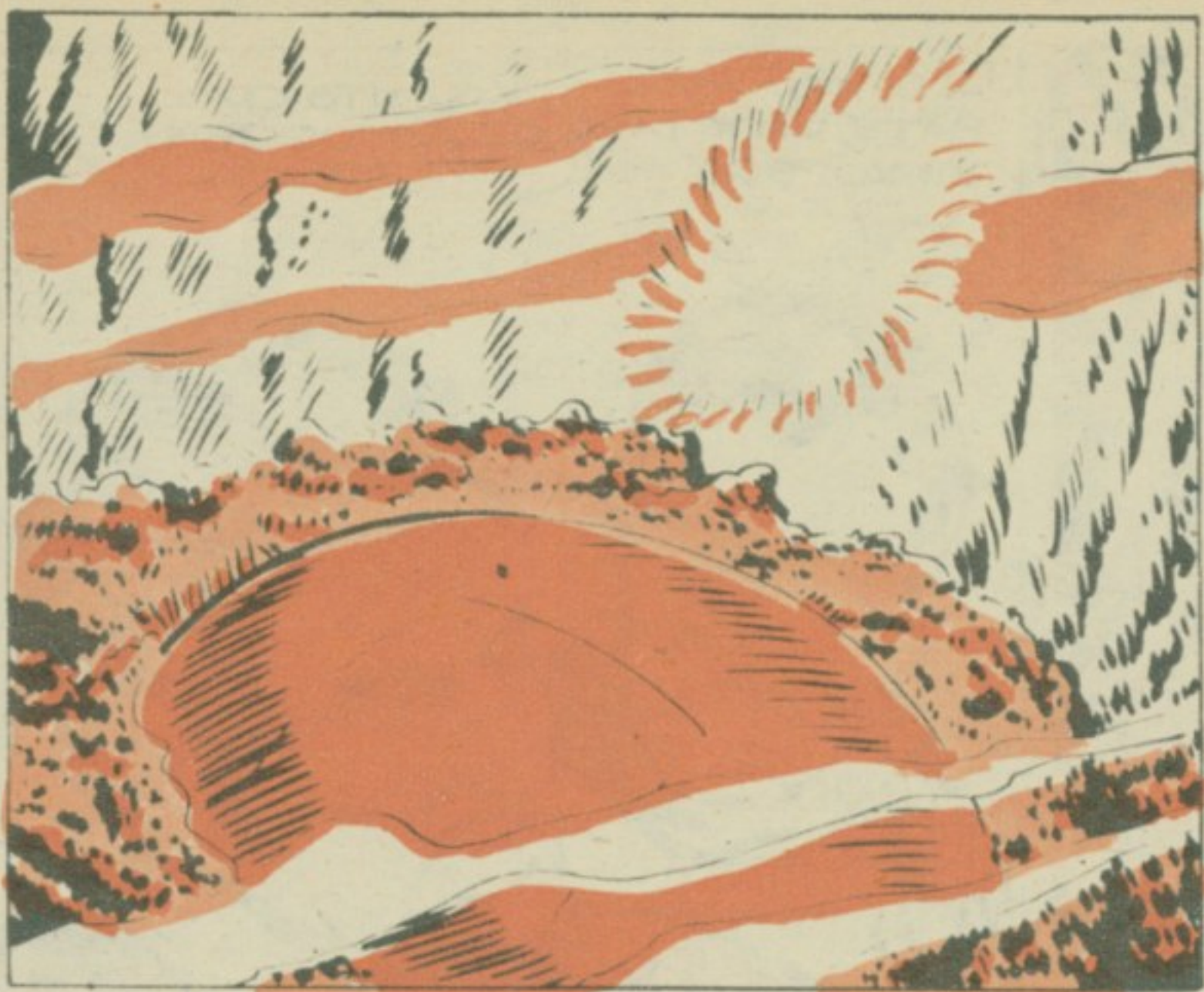
ПРИБЛИЖИ-
МО МУ СЕ!

ТАКО САМ НЕ-
СТРПЉИВА ДА
ГА ВИДИМ!

„ЧИСТИНА
У ШУМИ!

ОВАЈ КРАТЕР ЈЕ
СИГУРНО СТВОРИО
МЕТЕОРИТ ПРИ
ПАДУ!

ПА ТО ЈЕ СВЕМИРСКИ БРОД!

НИШТА СЕ
ТИ НЕ БОЈ!
АКО У БРОДУ
ИМА БИКА
С ДРУГЕ ПЛА-
НЕТЕ СМРТНО
ЋЕ СЕ УПЛА-
ШИТИ КАД
ТЕ ВИ-
ДЕ!

ОПАСНО ЈЕ СПУСТИТИ СЕ НА ДНО,
БАТЛЕРЕ... БИЋЕ БОЉЕ ДА СЕ ВРА-
ТИМО НА „АЈКУЛУ“ И ПОСАВЕТУ-
ЈЕМО С АДМИРА-
ЛОМ!

ОН НЕ СМЕ САМ ДА ОДЛУ-
ЧИ О ТОМЕ! ТРАЖИЋЕ МИШ-
ЉЕЊЕ ЦЕНТРА ЗА НАУЧНА
ИСТРАЖИВАЊА...

ПРОКИ ЋЕ ДОСТА ВРЕМЕНА А МИ
МОРАМО ШТО ПРЕ ДА САЗНАМО КАК-
ВЕ СУ НАМЕРЕ МОГУЋИХ ПУТНИКА У
СВЕМИРСКОМ БРОДУ...

ПОРУЧНИ-
ЧЕ, ДОЈИТЕ
ДА ВИДИ-
ТЕ НЕШ-
ТО...

ГРР! НАШАО
СИ НЕКОГ РА-
ДИОАКТИВ-
НОГ РАКА...

НЕ! НАИШАО САМ НА
ТРАГОВЕ! СВЕЖЕ
ТРАГОВЕ!

ОПЕТ
НЕКА ТВО-
ЈА ГЛУ-
ПА ШАЛА
!

НЕ! ТАКО
МИ НЕП-
ТУНА!

У ПРАВУ
ЈЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ПОДМОРНИЦИ
САНДРЕ ЛАНИНГ...

ПОМОКИ ЋУ
ВАМ ДА ОБУЧЕ-
ТЕ ГЊУРАЧКУ
ОПРЕМУ,
САНДРА!

ХВАЛА,
ДОКТОРЕ...

ЧУВАЈТЕ СЕ,
САНАРА!

ШТА НАМЕРА-
ВАТЕ, КАПЕТА-
НЕ КОРВО?

КАО ШТО СМО
СЕ ДОГОВОРИ-
ЛИ...

АКО МОЖЕМО ДОБРО ДА ЗА-
РАДИМО НА ТОМ МЕТЕОРИТУ,
ДЕВОЈКА СЕ НЕЋЕ ВРАТИТИ
НА БРОД!

МОРАМО ДА МОТРИМО НА ЛИ-
ЦА! ОН ЋЕ СИГУРНО ПОКУШАТИ
ДА ЈОЈ ПРИТЕКНЕ У ПОМОК!

ИДЕМО,
КАПЕТАНЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

КО ЛИ ЈЕ
ОСТАВИО ОВЕ
ТРАГОВЕ У ПЕ-
СКУ?

НЕКО ЧИЈА
СУ СТОПАЛА
ОГРОМНА!

МОЖДА СУ ЛУДОЖДЕ-
РИ! ЗАШТО СЕ НЕ ВРА-
ТИМО НА „АЈКУЛУ“?

ГРР!
УМУКНИ!

ДА ОБАВЕСТИМО АДМИРА-
ЛА ПУТЕМ РАДИО-ВЕЗЕОСВЕ-
МУ ОВОМЕ, ЈО-
КО?

У ИСТОМ ТРЕНУТКУ...

ЈОКО,
ЧУЈЕШ ЛИ
МЕ? У ШТА
СИ СЕ ТО
ЗАГЛЕДА-
ЛА?

ЧОВЕК! ВИДЕЛА
САМ ГА ИЗМЕЂУ
СТАБАЛА!

БИЛО ДА ПРОНАЈЕМО ТАЈ
МЕТЕОРИТ ИЛИ НЕ, ТРЕБА СЕ
ОСЛОБОДИТИ ДЕВОЈКЕ И
ДОКОПАТИ СЕ ПОДМОР-
НИЦЕ...

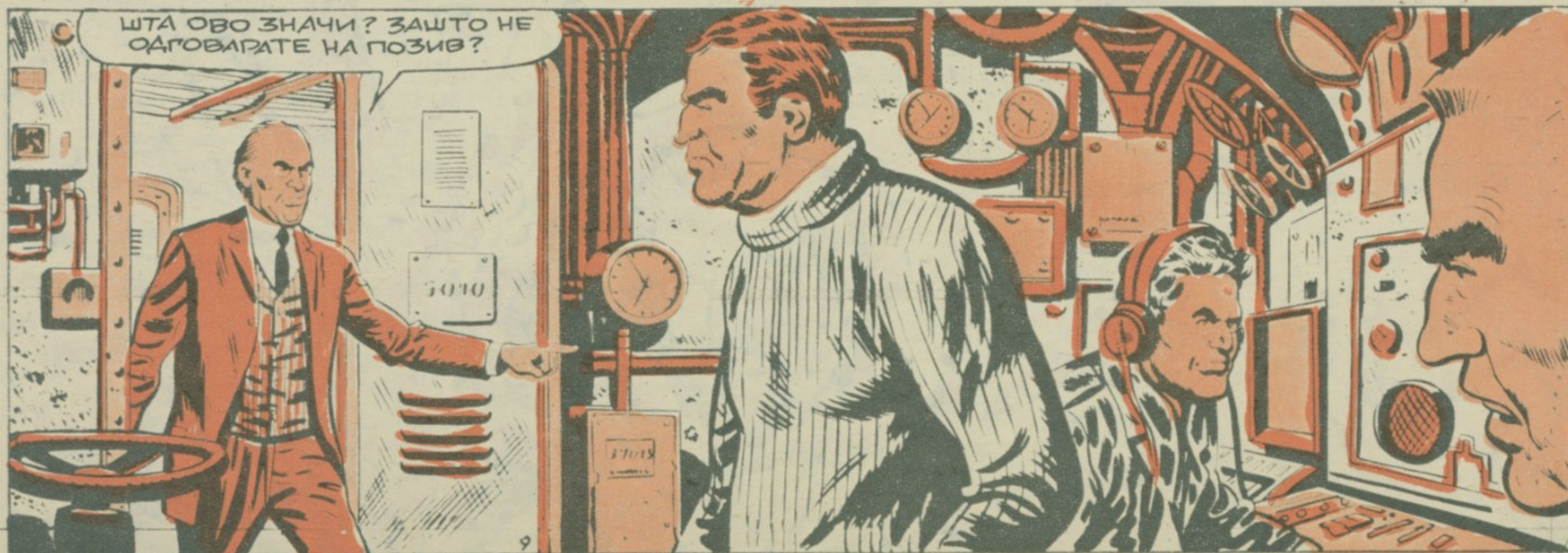
КАПЕТАН КОРВО ПОЧЕО ЈЕ ДА СЕ
УДАЉАВА...

МАЛО КАСНИЈЕ, КАДА СЕ САНДРА
ОСВРНУЛА... НЕ ВИДИМ
НИГДЕ КАПЕТАНА!

САНДРА ЗОВЕ „ИХ-
ТИОСАУРА“! ИЗГУ-
БИЛА САМ СЕ

ШТА ОВО ЗНАЧИ? ЗАШТО НЕ
ОДГОВАРАТЕ НА ПОЗИВ?

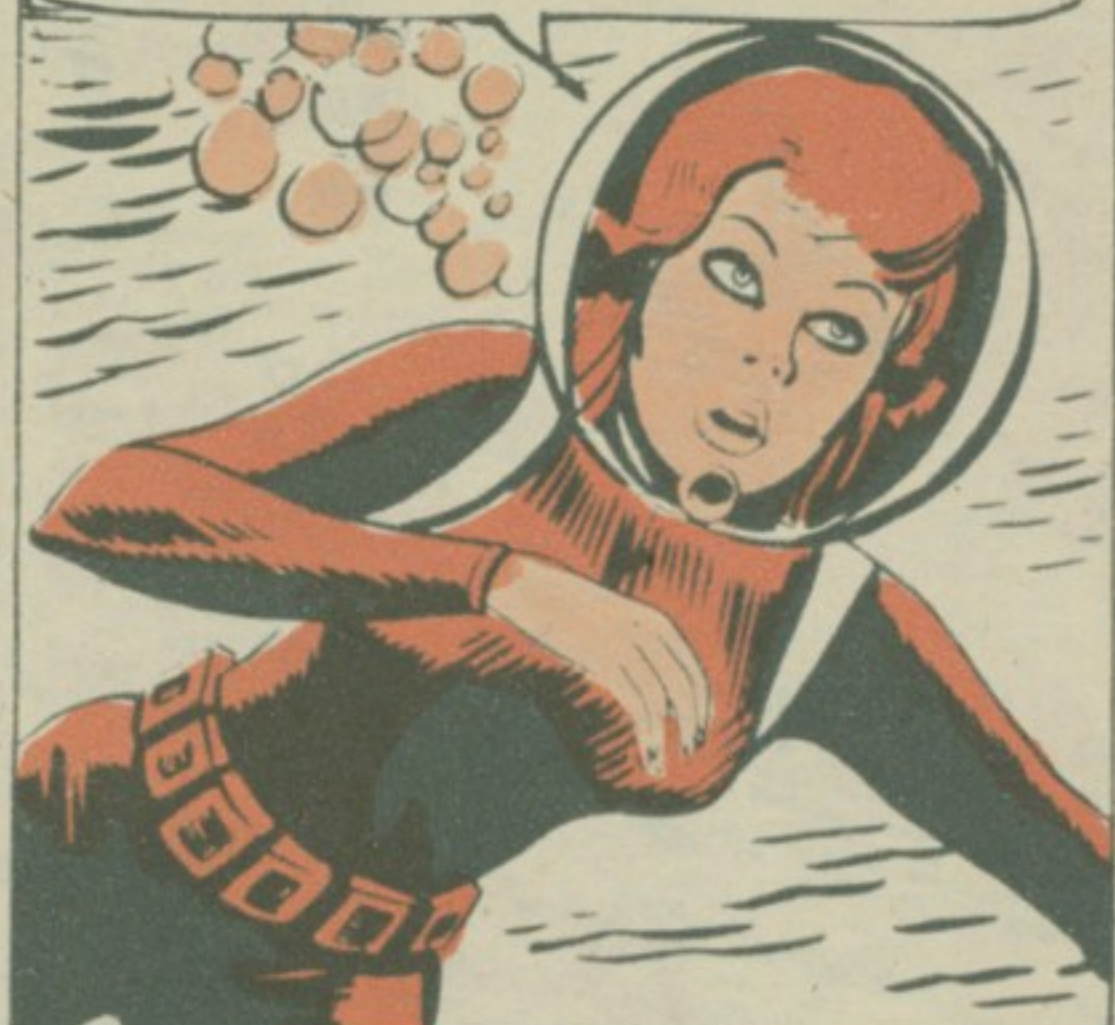
НЕ МРДАЈТЕ, ДОКТОРЕ
ЛИНЦ! ЛОШЕ ЋЕТЕ СЕ ПРО-
ВЕСТИ АКО БИЛО ШТА
ПОКУШАТЕ!

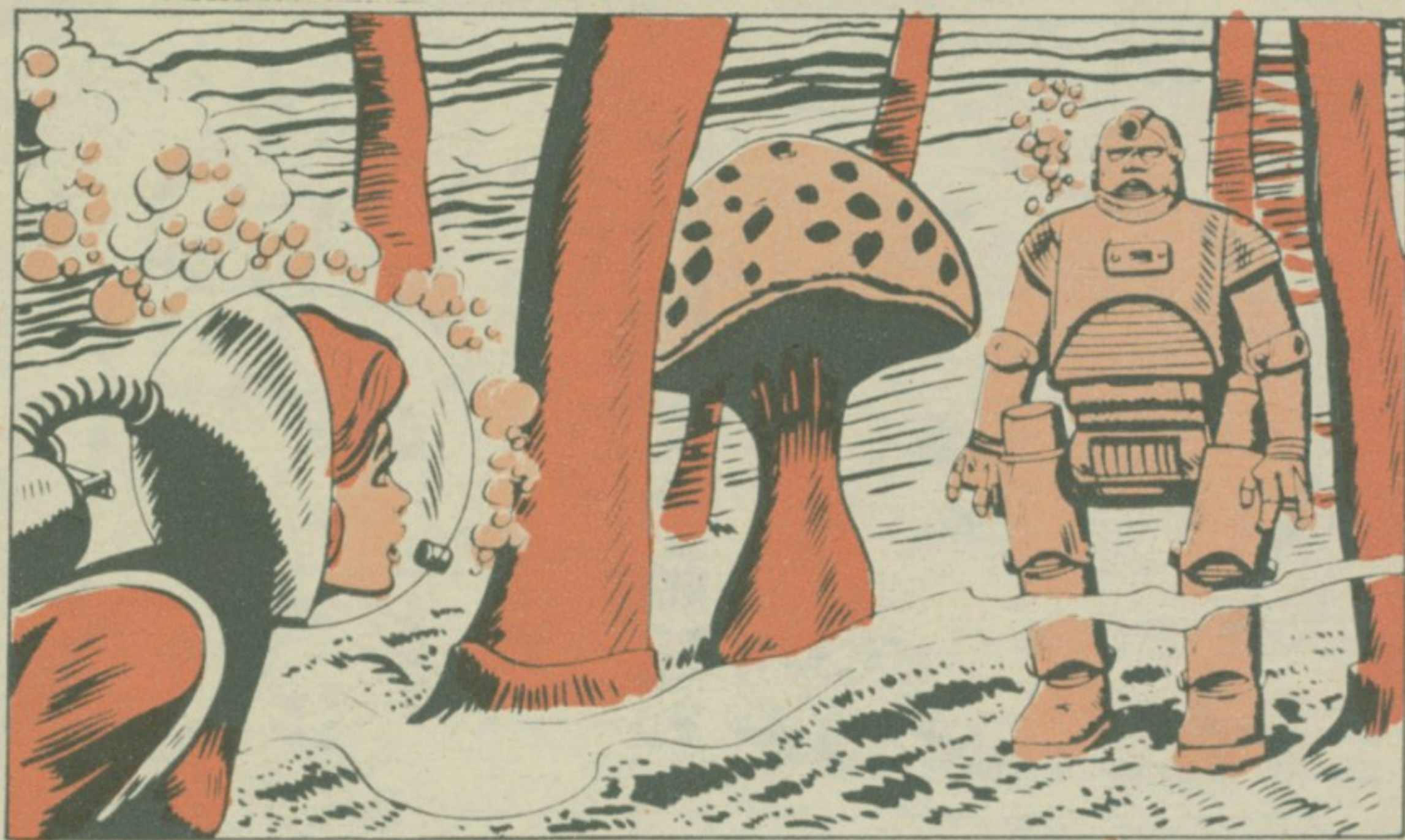
НАЗНАД! ЕНО
КАПЕТАНА!

САНДРА МУ СЕ ПРИБЛИЖИЛА И...
НЕБЕСА! ОВО НИЈЕ КАПЕ-
ТАН КОРВО...

СКАМЕНИЛА СЕ ОД УЖАСА...

УПОМОК, „ИХТИОСАУРЕ“!
ЗАШТО НЕ ОДГОВАРАЈУ?
ИДЕ ПРАВО НА МЕНЕ!

ХЕ! ХЕ!
КАПЕТАН
ЈУ ЈЕ
НАПУС-
ТИО...

А ШТА АКО ЈЕ
ДЕВОЈКА ЗА-
ИСТА ВИДЕЛА
НЕШТО НЕО-
БИЧНО?

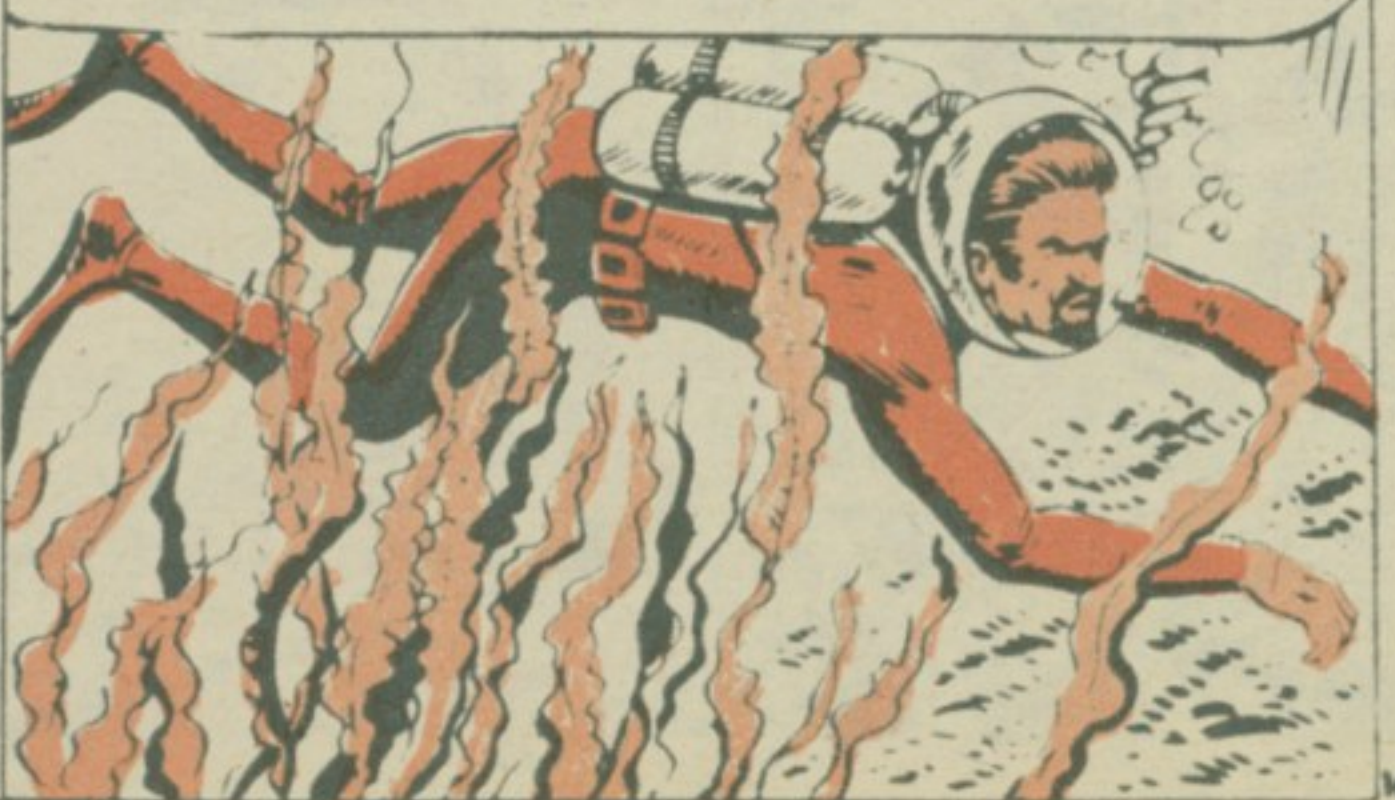
НЕ ВЕРУЈЕШ
ВАЈДА У ТО,
ХАРИ?

ААААХ!

КАПЕТАН КОРВО, КОЈИ ЈЕ ЧУО САН-
ДРИНЕ ПОЗИВЕ У ПОМОК, ВРАТИО
СЕ ДА ВИДИ ШТА СЕ ДОГАЂА...

БАШ МЕ ЗАНИМА ШТА ЈЕ ТО
НЕОБИЧНО УГЛЕДАЛА!

ИЗНЕНАДА...

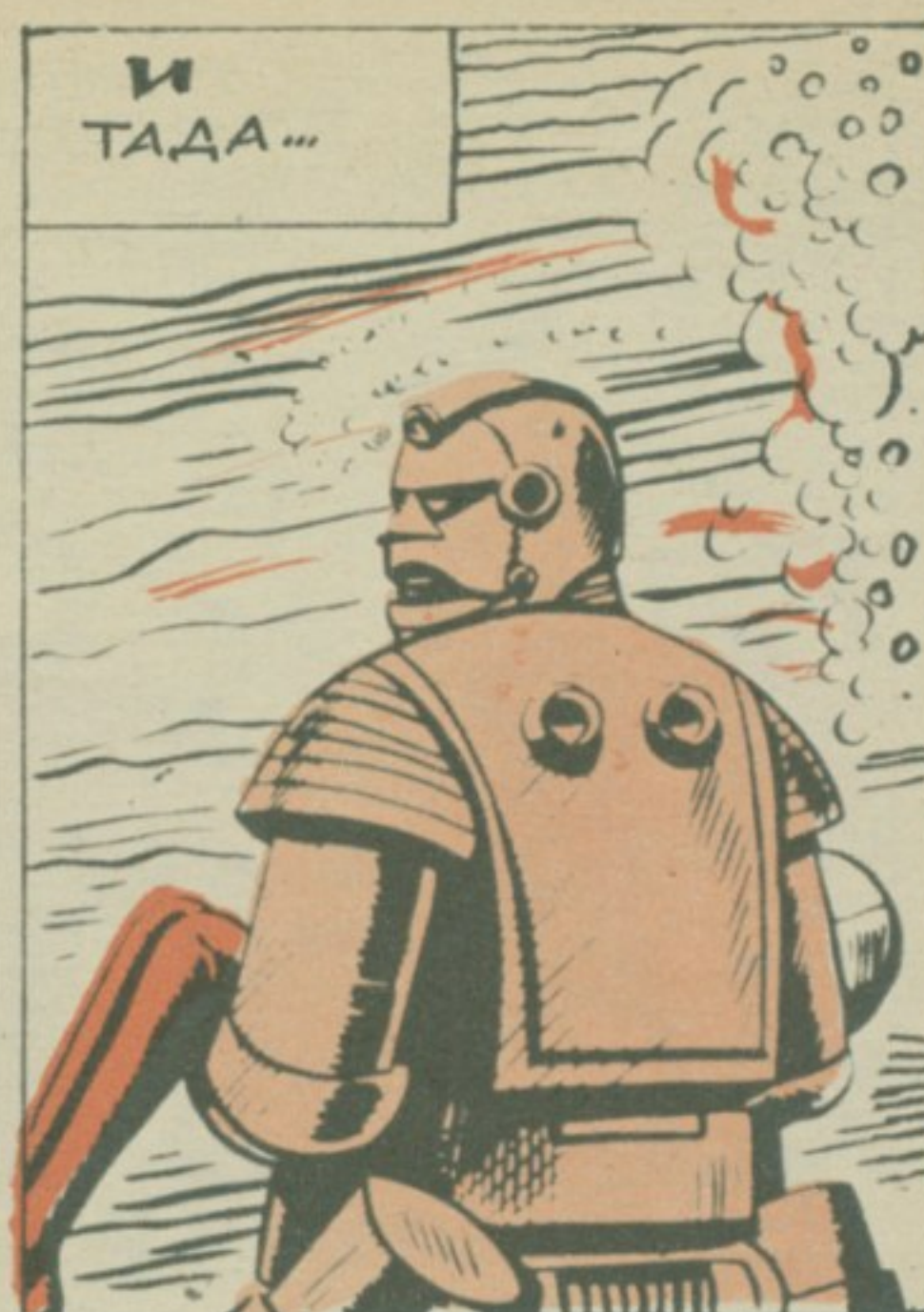

ЧУДОВИШТЕ С ДРУ-
ГЕ ПЛАНЕТЕ!

ПРВО ЈЕ ЖЕЛЕО ДА ШТО
ПРЕ ПОБЕГНЕ...

И
ТАДА...

РОБОТ ЈЕ
УПРАВИО СНОП
ЗРАКА ПРЕМА
КАПЕТАНУ...

ЗА ТО ВРЕ-
МЕ...

ЗАИСТА САМ ГА ВИДЕЛА! ОГ-
РОМАН ЈЕ!

МИСЛИШ ЛИ ДА
СУ ОВО ЊЕГОВИ
ТРАГОВИ?

ДА! СЛЕ-
ДИМО
ИХ, ДЕЛ-
МАРЕ!

И ПОРЕД СВОЈЕ
ВЕЛИЧИНЕ ИЗ-
ГЛЕДА ДА ЈЕ
БРЗ...

ГРР! ШТО
СИ СТАО, МИ-
КРОБУ?

НЕ МОГУ ДАЉЕ,
ПОРУЧНИЧЕ!

НЕКА НЕОБИЧНА СИЛА...
НЕВИДЉИВА СИЛА... ДР-
ЖИ МЕ... НЕ ДА МИ ДА
КОРАЧАМ, ВОЉЕНИ МОЈ
ПОРУЧНИЧЕ! НАСТАВИ-
ТЕ БЕЗ МЕНЕ!

ГРР! ШТА КАЖЕШ?
ТАЈАНСТВЕНА СИЛА?

АКО БОЉЕ ПОГЛЕДАШ ВИ-
ДЕКЕШ ДА СИ СЕ УПЛЕО У ЛАПЕ,
ГЛУПАНЕ! НЕВИДЉИВА СИЛА!
ГРРР!

ПОГЛЕДАЈ,
ЈОКО...
ЧОВЕК!

ЈЕСАМ ЛИ ЈА ТО
ЊЕГА ВИДЕ-
ЛА?

ОДАКЛЕ ЛИ ЈЕ ДОШАО
ОВАЈ РОНИЛАЦ?

ДИШЕ...

ИЗГЛЕДА КАО
ДА ЈЕ У ДУБОКОМ
СНУ...

ПО МОЈИМ ПРОРАЧУ-
НИМА НАЛАЗИМО СЕ
У БЛИЗИНИ ОСТРВА
КУНАУ...

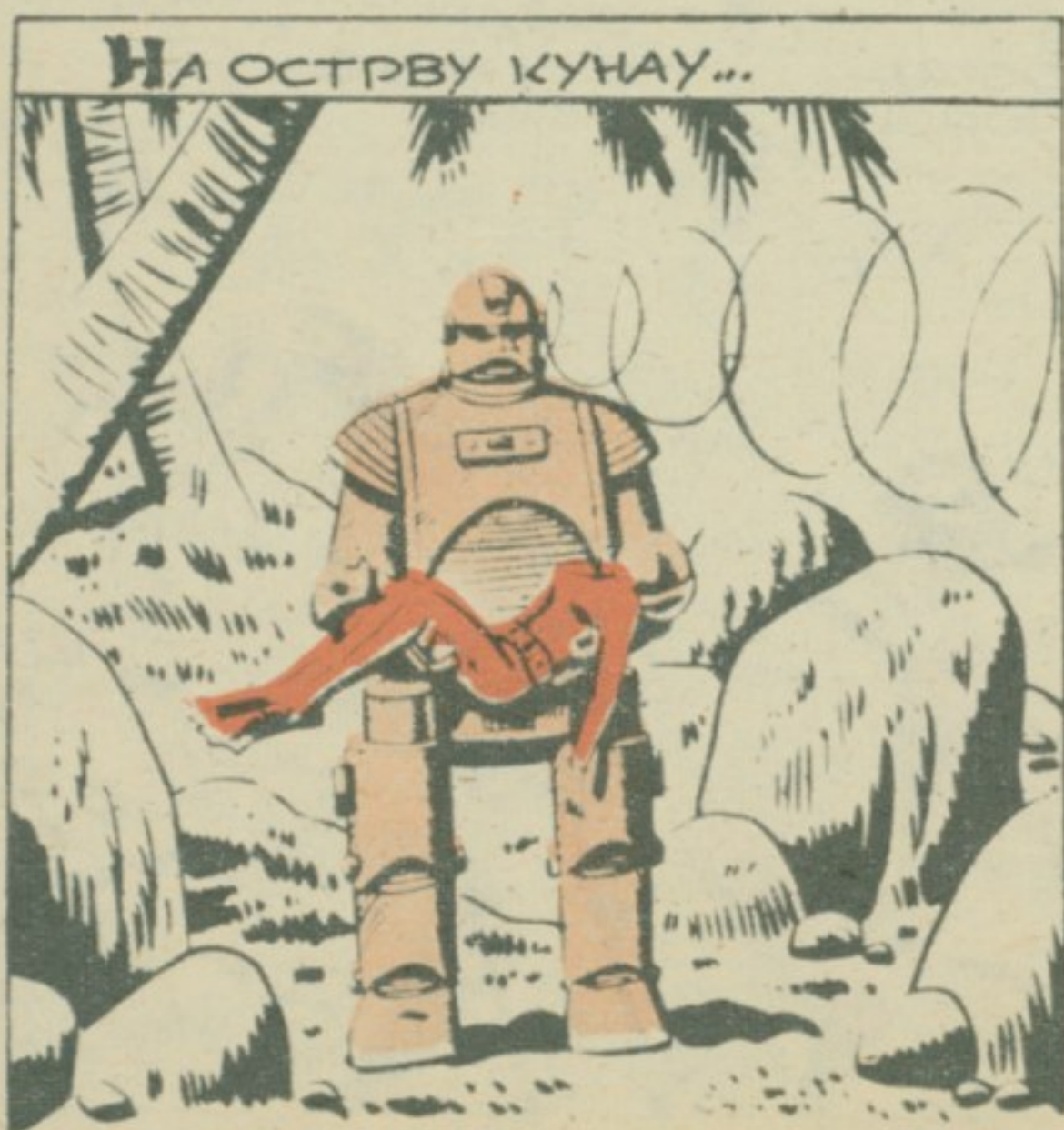
ОВЕ ТРАГОВЕ НИЈЕ
ОСТАВИО РОНИЛАЦ! ЈОКО
И ЈА КЕМО ИХ СЛЕДИТИ! ПО-
РУЧНИК И МИКРОВ ВРАТИ-
ЋЕ СЕ СА ОВИМ НЕЗНАНЦЕМ
НА „АЖУЛУ“!

И ТАКО...

У МЕЂУВРЕМЕНУ...

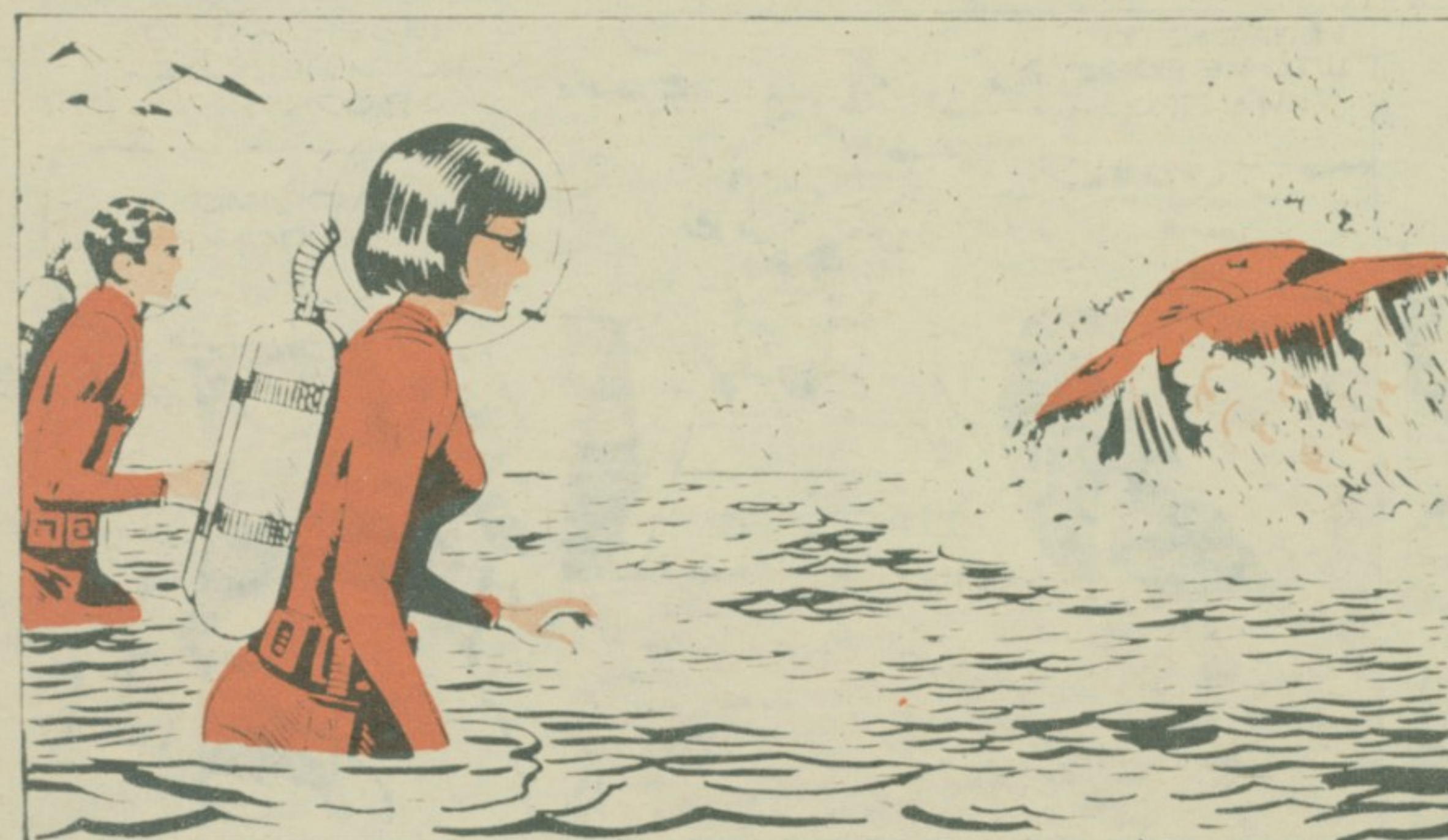

НА ОСТРВУ КУНАУ...

ШТА... ШТА
ЈЕ ТО?

ПОДРХТАВА
МОРСКО ДНО!

ИЗГЛЕДА ДА ЋЕ
СЕ СПУСТИТИ ИЗ
ОВИХ СТЕНА?

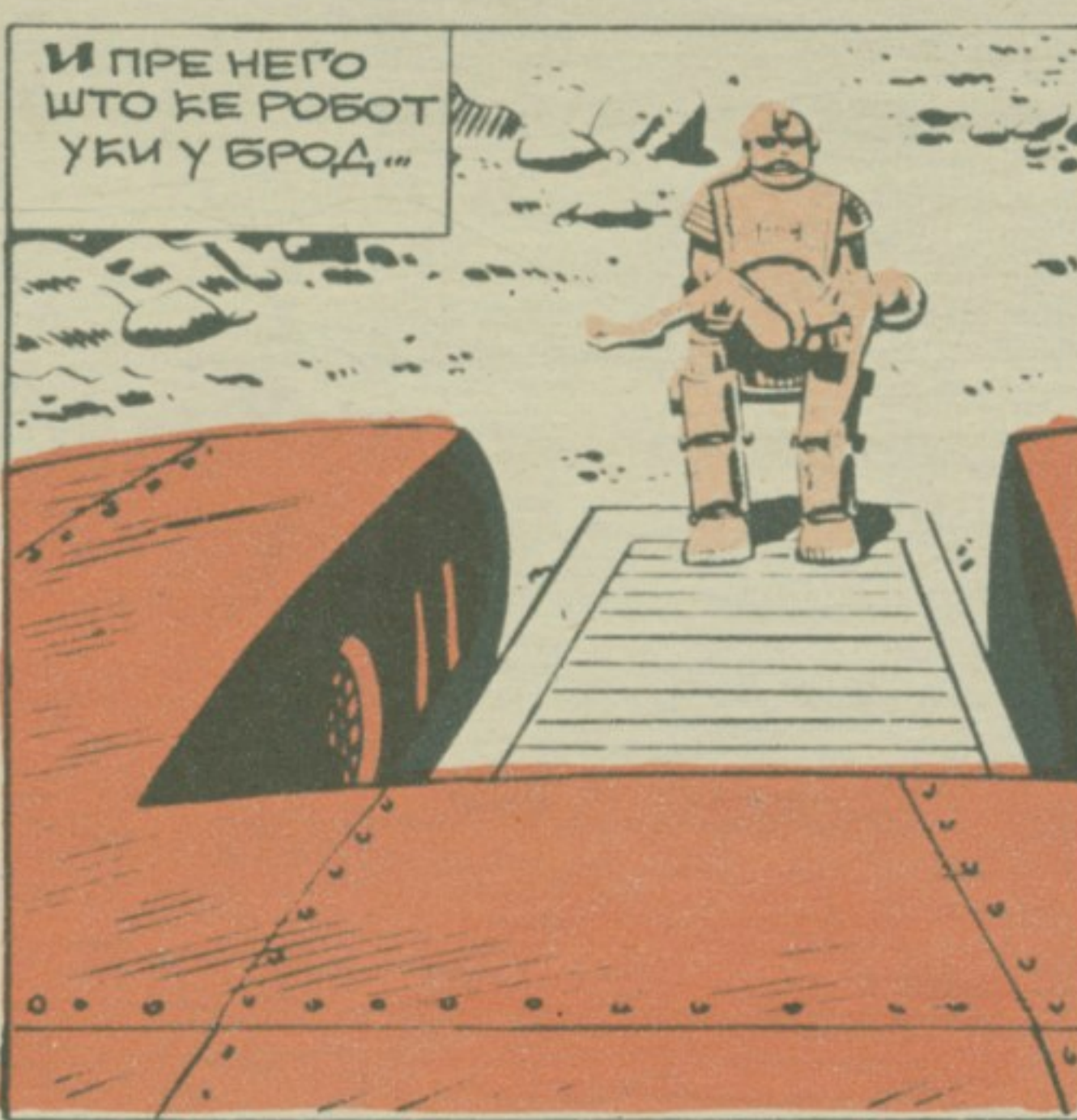
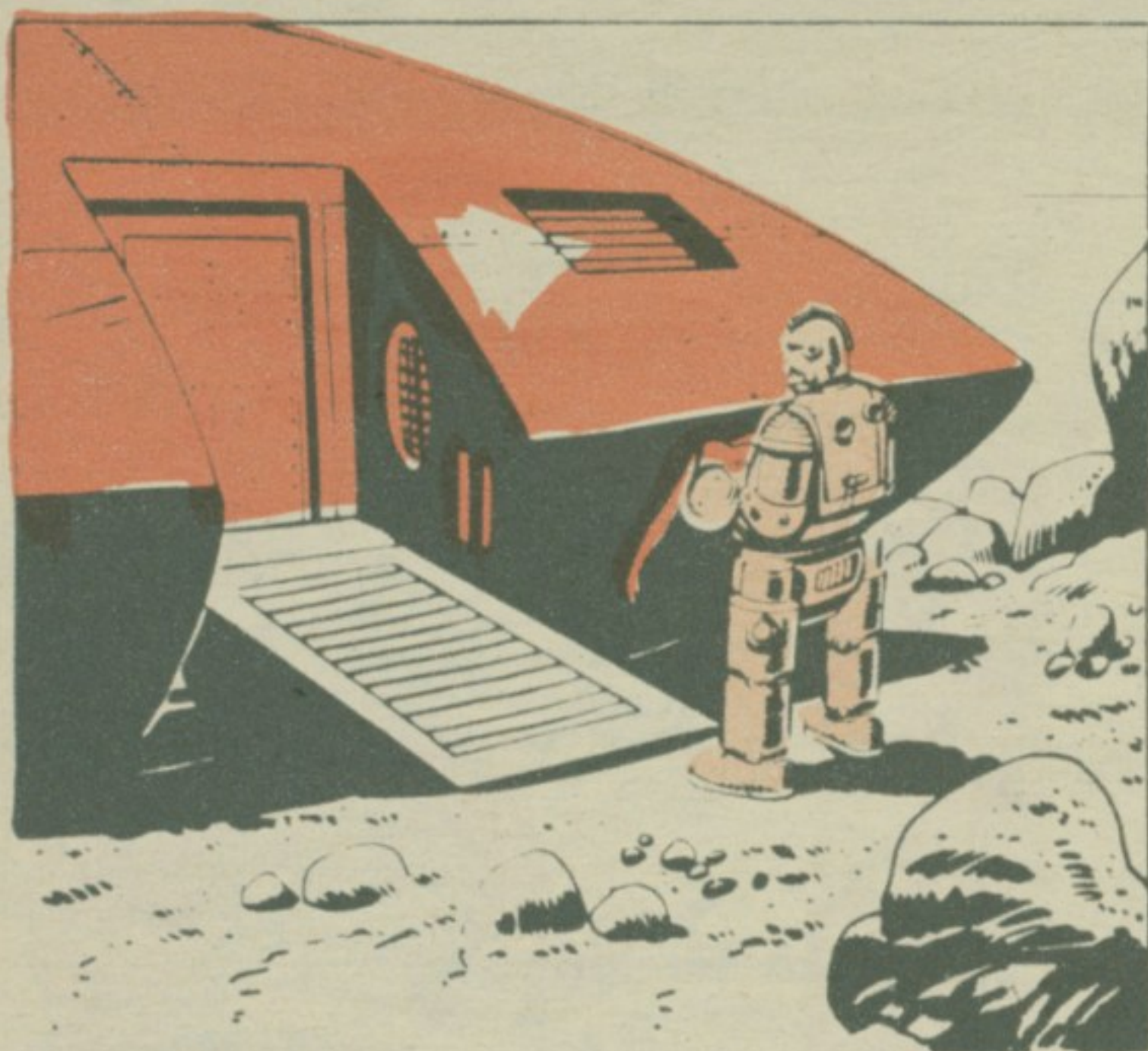
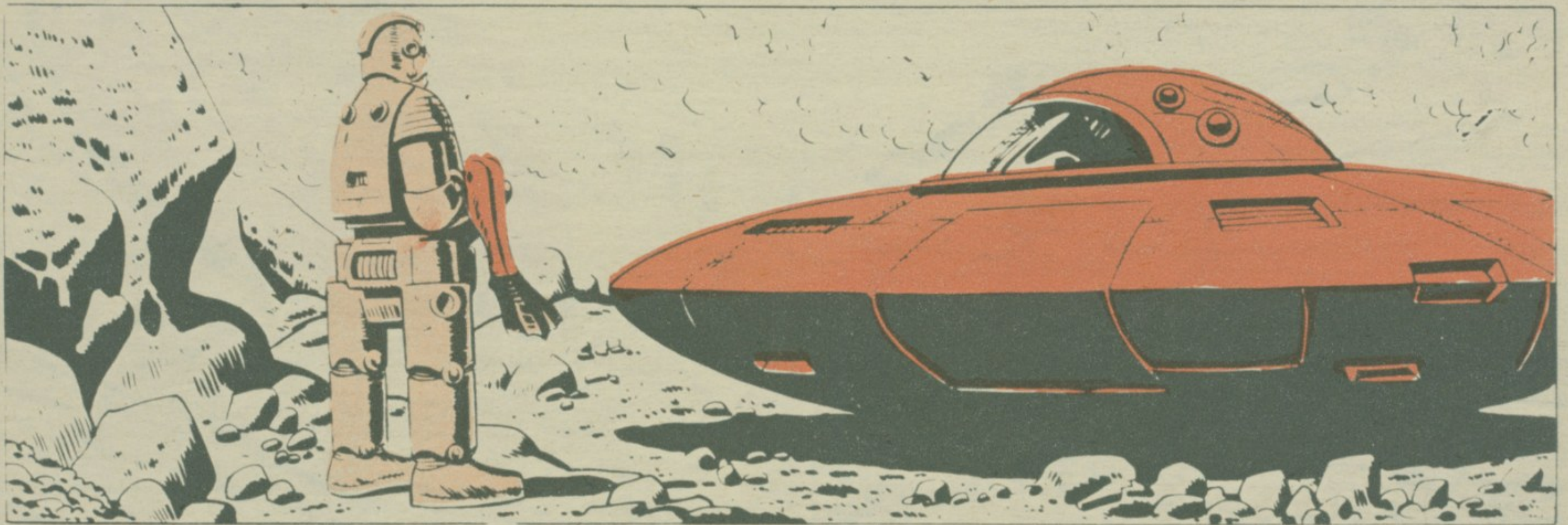
ИДЕМО ТАМО,
ДЕЛМАРЕ!

ТРАГОВИ ОНОГ
ДИВА ВОДЕ У ИС-
ТОМ ПРАВЉУ!

А ИЗА СТЕНА ...

И ПРЕ НЕГО
ШТО ЋЕ РОБОТ
УКИ У БРОД ...

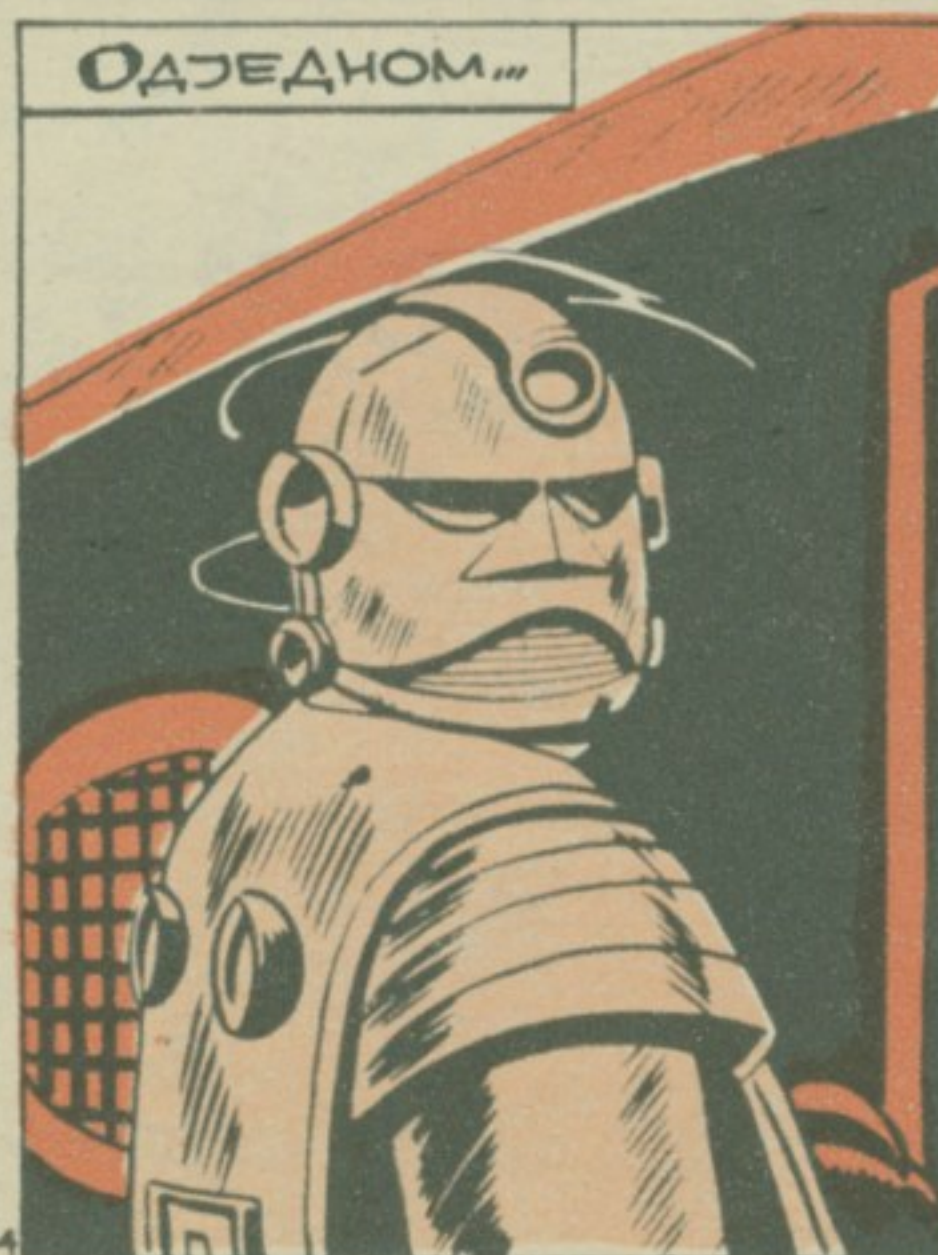

НЕВЕРОВАТНО!
НОСИ НЕКУ ДЕ-
ВОЈКУ!

МОРАМО
ЈОШ ПОМОЋИ!

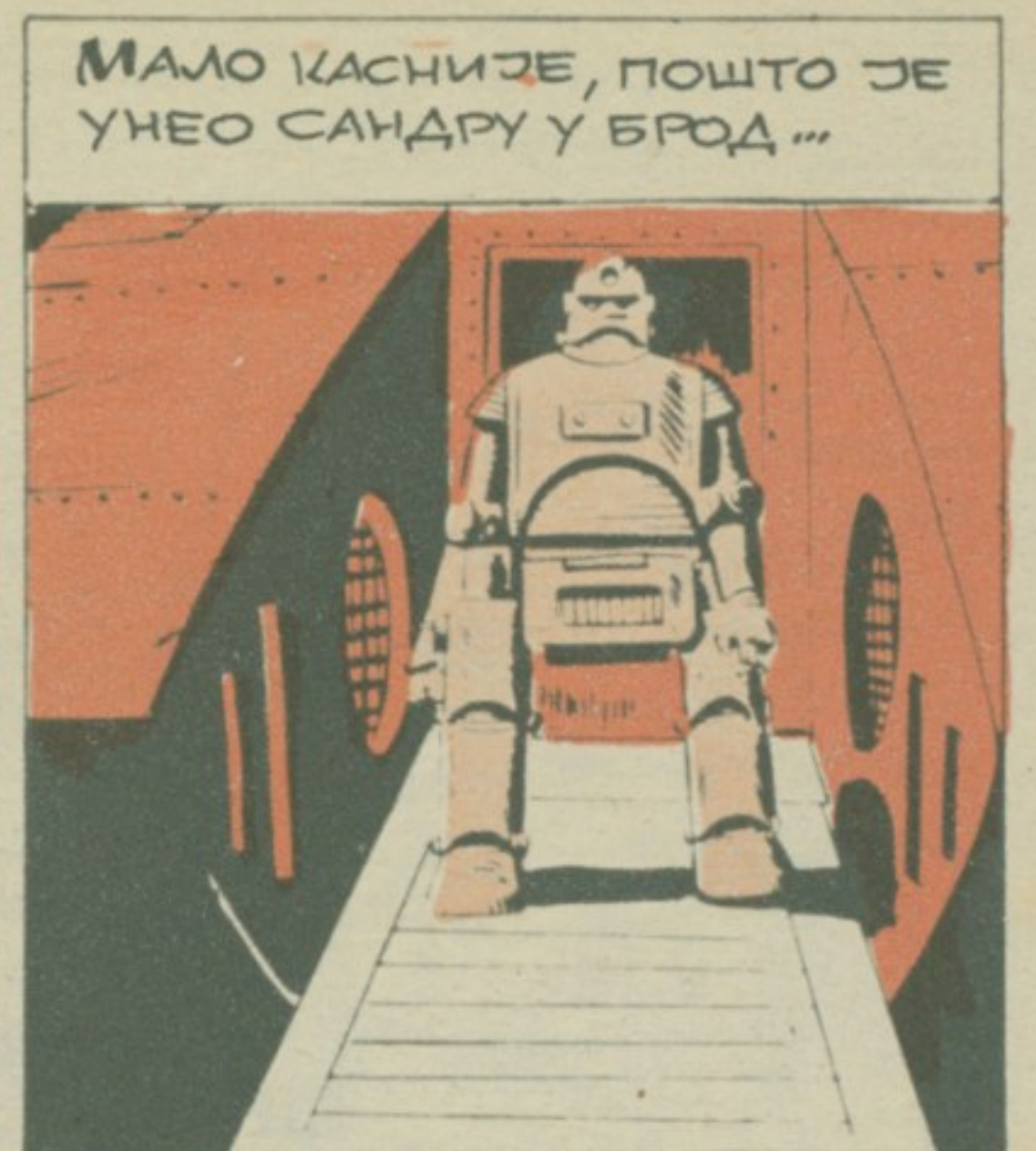

ДЕЛМАР ЈЕ ПОЖУРИО ЗА РОБОТОМ ...

ОДЈЕДНОМ ...

...РОБОТ СЕ ВРАТИО ПО ДЕЛМАРА...

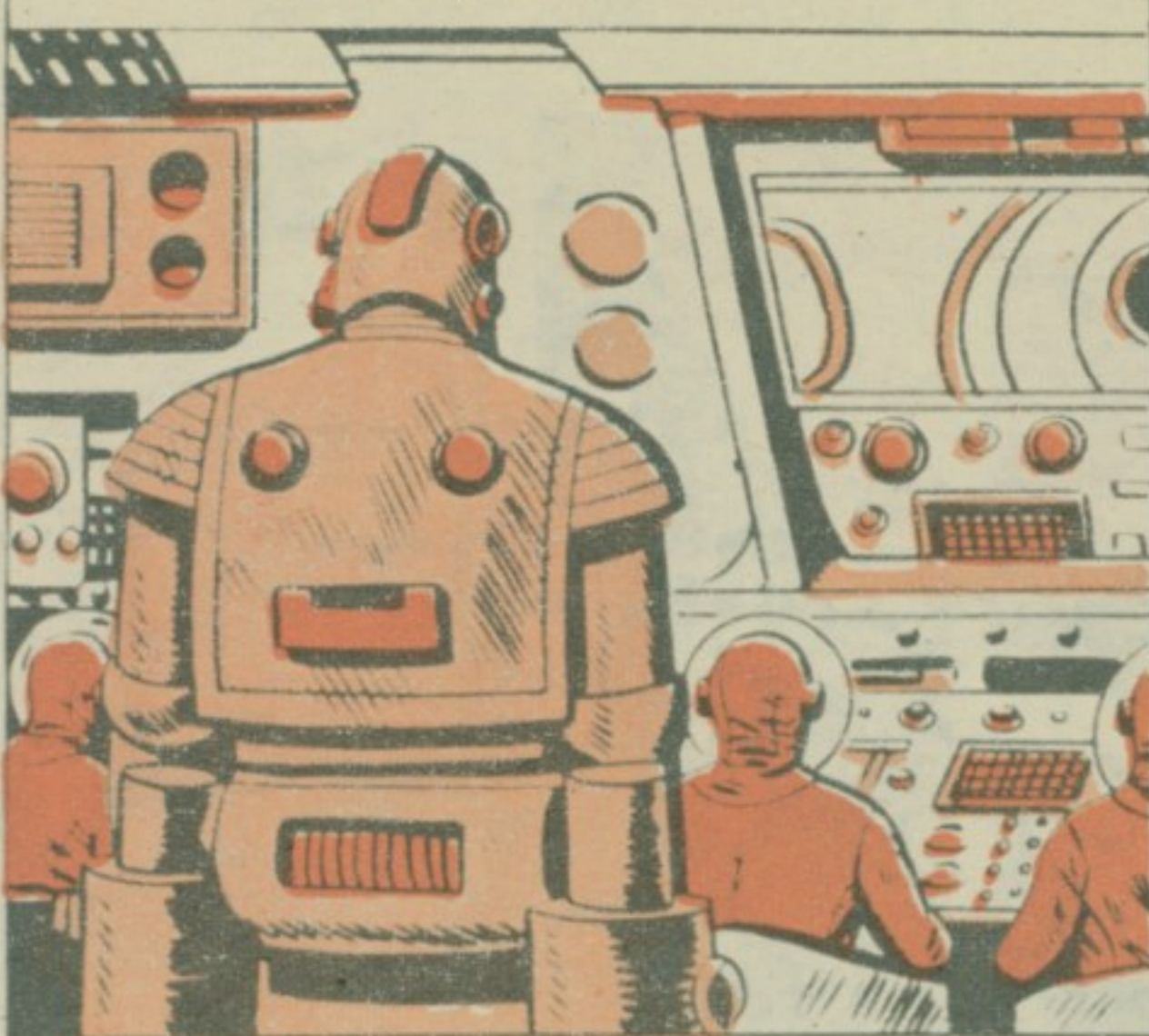
...И ЈОКО.

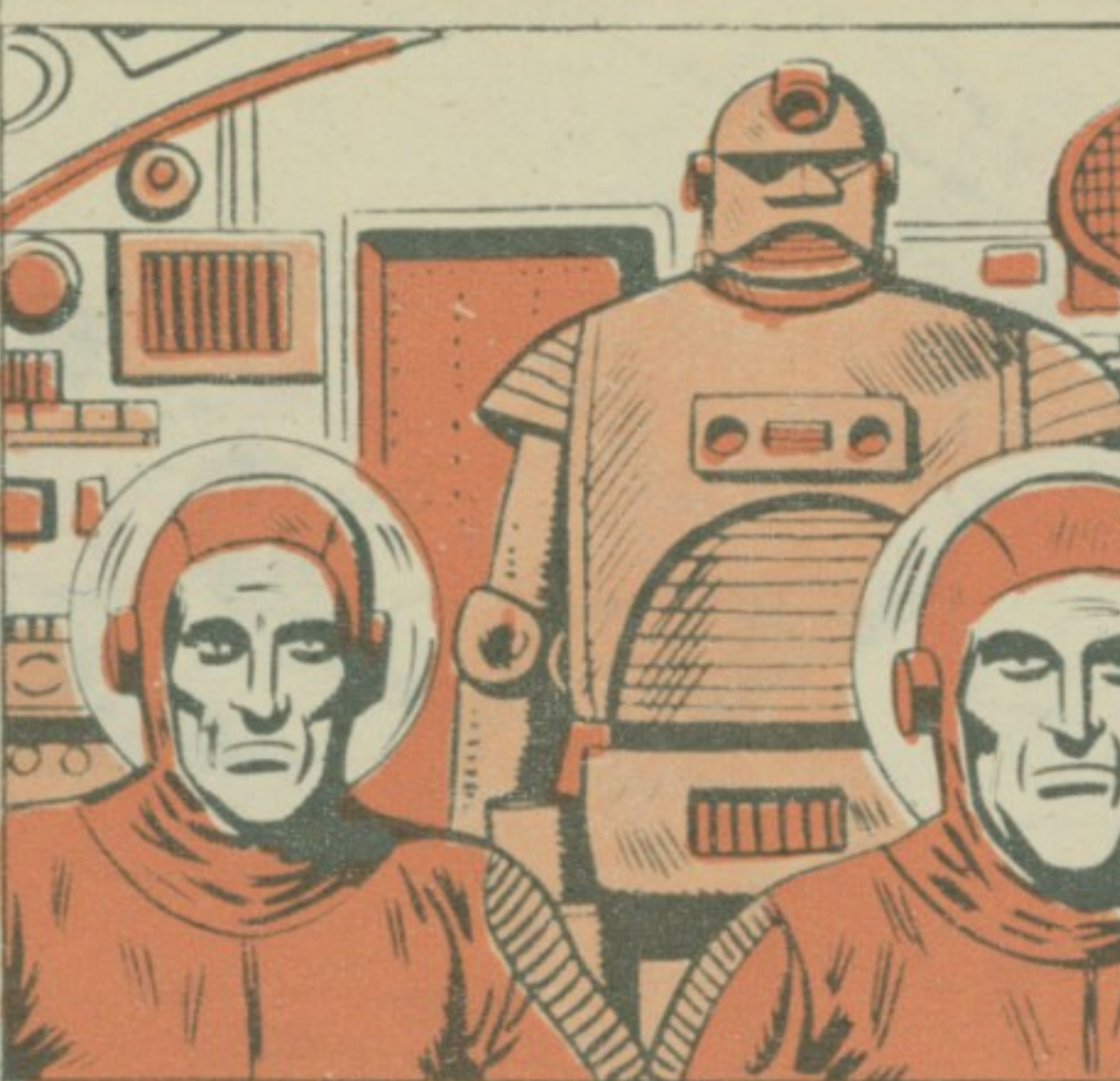
ЗА ТО ВРЕМЕ НА „АЈКУЛИ“...

А ОНДА СЕ УПУТИО КА КОМАНДНОЈ ТАБЛИ...

...ГДЕ СУ СЕДЕЛА НЕПОМИЧНА БИКА!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

УФ... МОЈА ГЛАВА...
ГДЕ САМ?

ОХ... СЕЋАМ СЕ... РОБОТ МИ СЕ
ПРИБЛИЖИО... СВЕТОСТ ПО-
ПУТ МУЊЕ МЕ ЈЕ ОШИНУЛА И
ИЗГУБИЛА САМ СВЕСТ...

ТО ИСТО ДО-
ГОДИЛО СЕ
И НАМА...

КАКО СЕ ОСЕ-
ЋАШ, ЈОКО?

ДОБРО,
АЛИ ГДЕ СМО?

У СВЕМИРСКОМ БРО-
ДУ... А КО СТЕ ВИ?

САНДРА ЛАНИНГ... ПОД-
МОРНИЦОМ САМ СЕ УПУ-
ТИЛА КА МЕСТУ ГДЕ
СЕ СПУСТИО СВЕ-
МИРСКИ БРОД...

И МИ ТА-
КОБЕ!

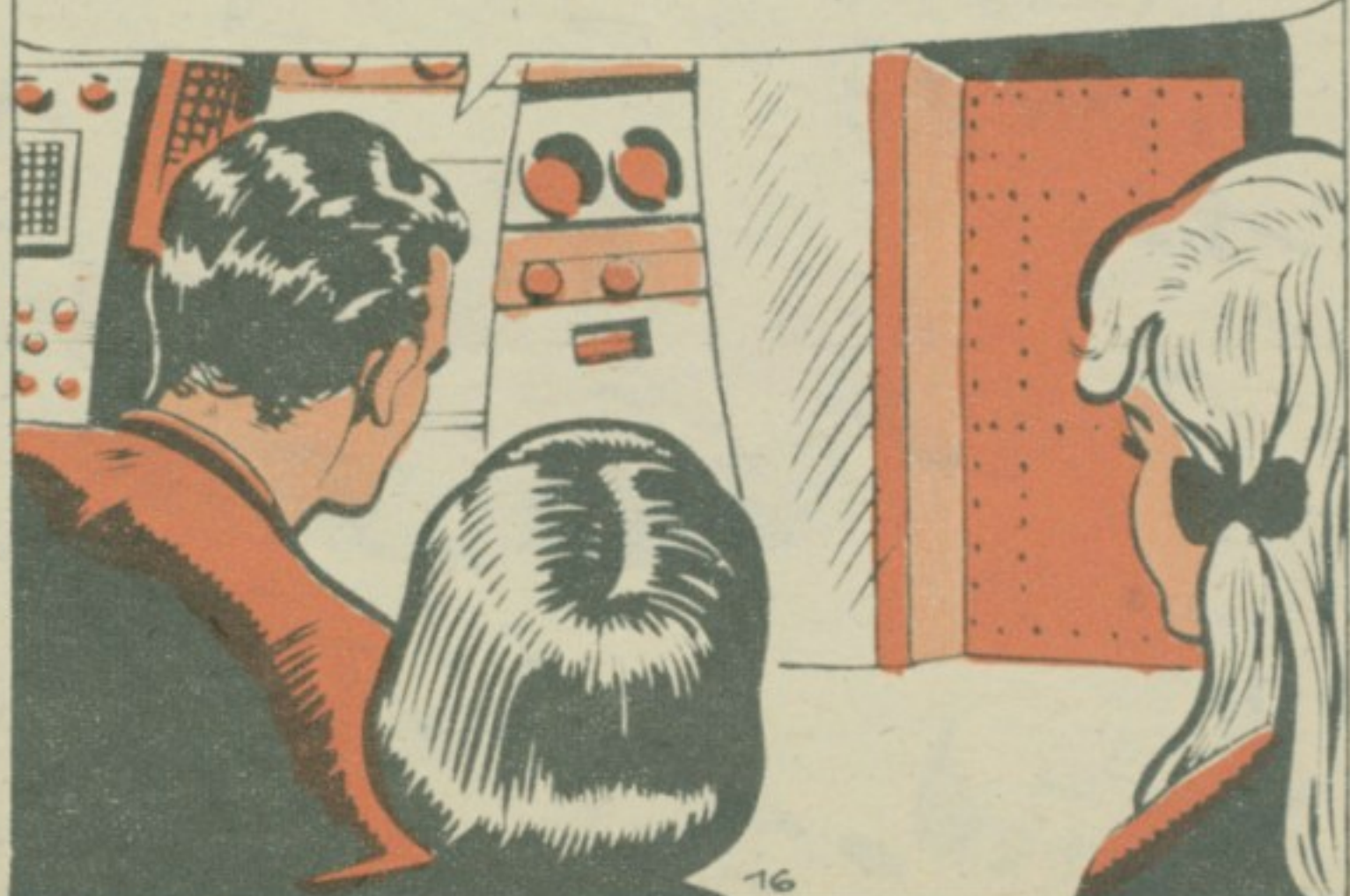
И ТАДА...

НЕКО
НАМ СЕ
ПРИБЛИ-
ЖАВА!

СИГУРНО
РОБОТ!

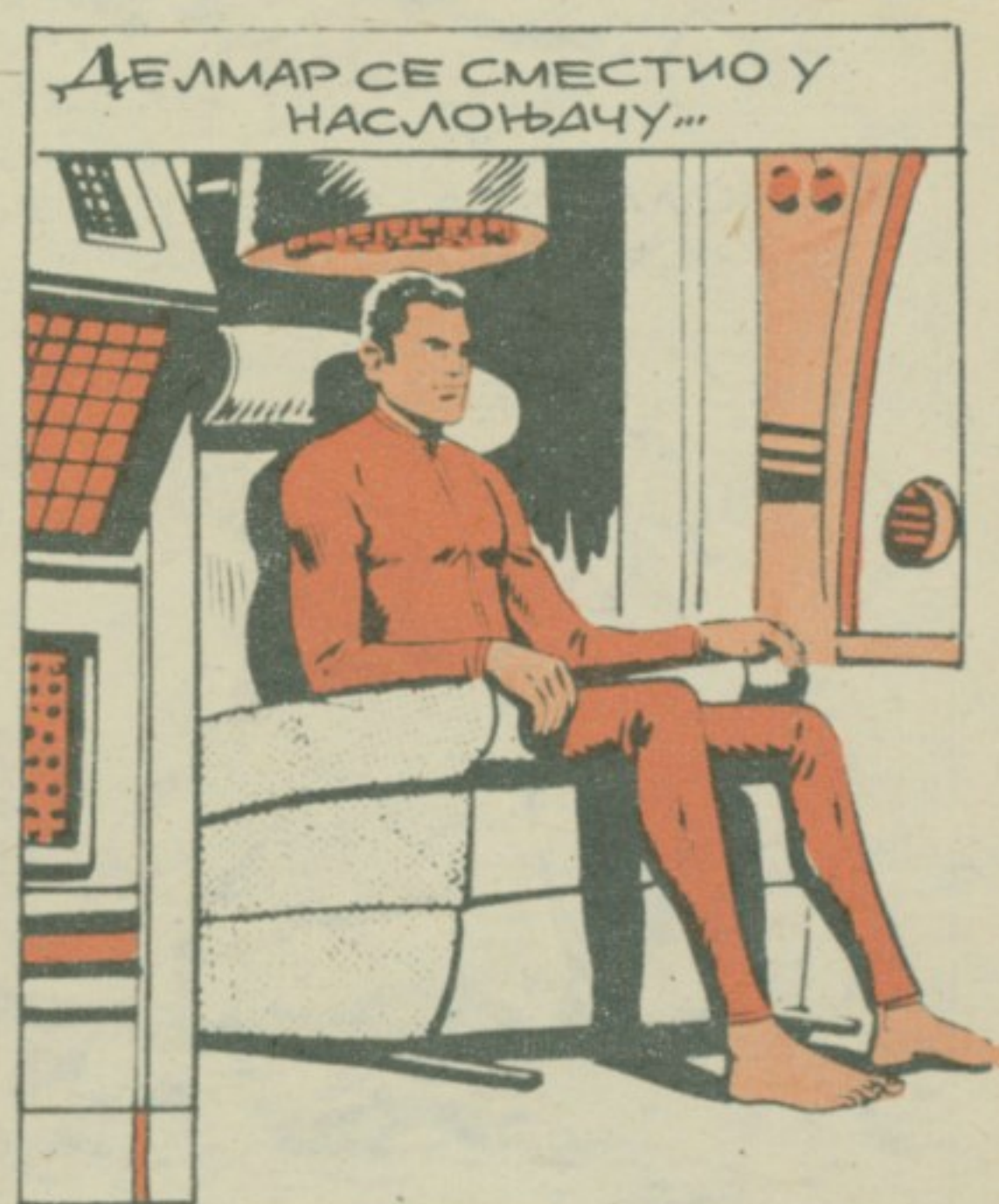
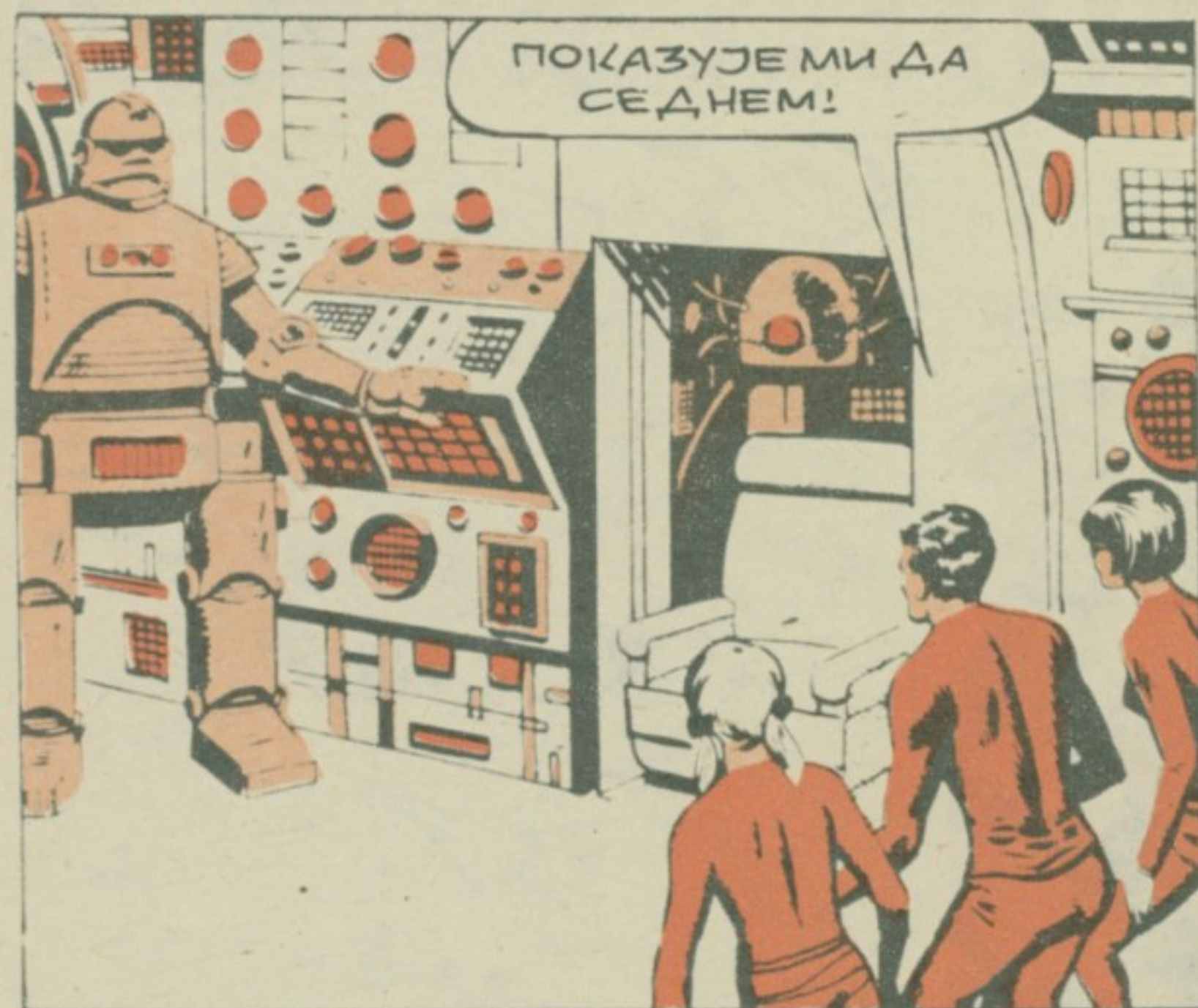
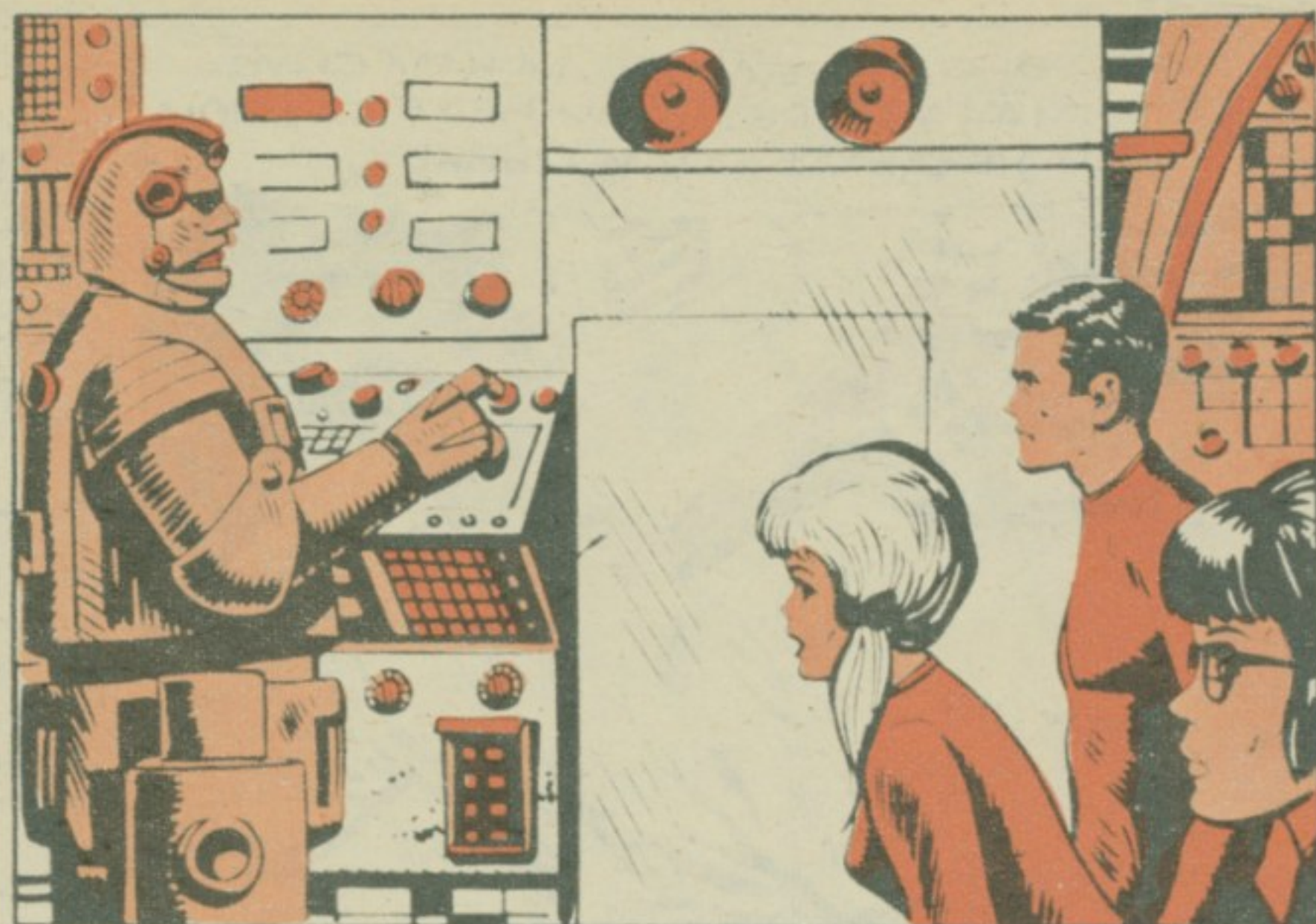

ВАС ДВЕ СЕ ПРЕТВАРАЈТЕ КАО ДА
СТЕ ЈОШ У НЕСВЕСТИ, А ЈА ЋУ ПОКУ-
ШАТИ ДА УСПОСТАВИМ ВЕЗУ С ЊИМ!

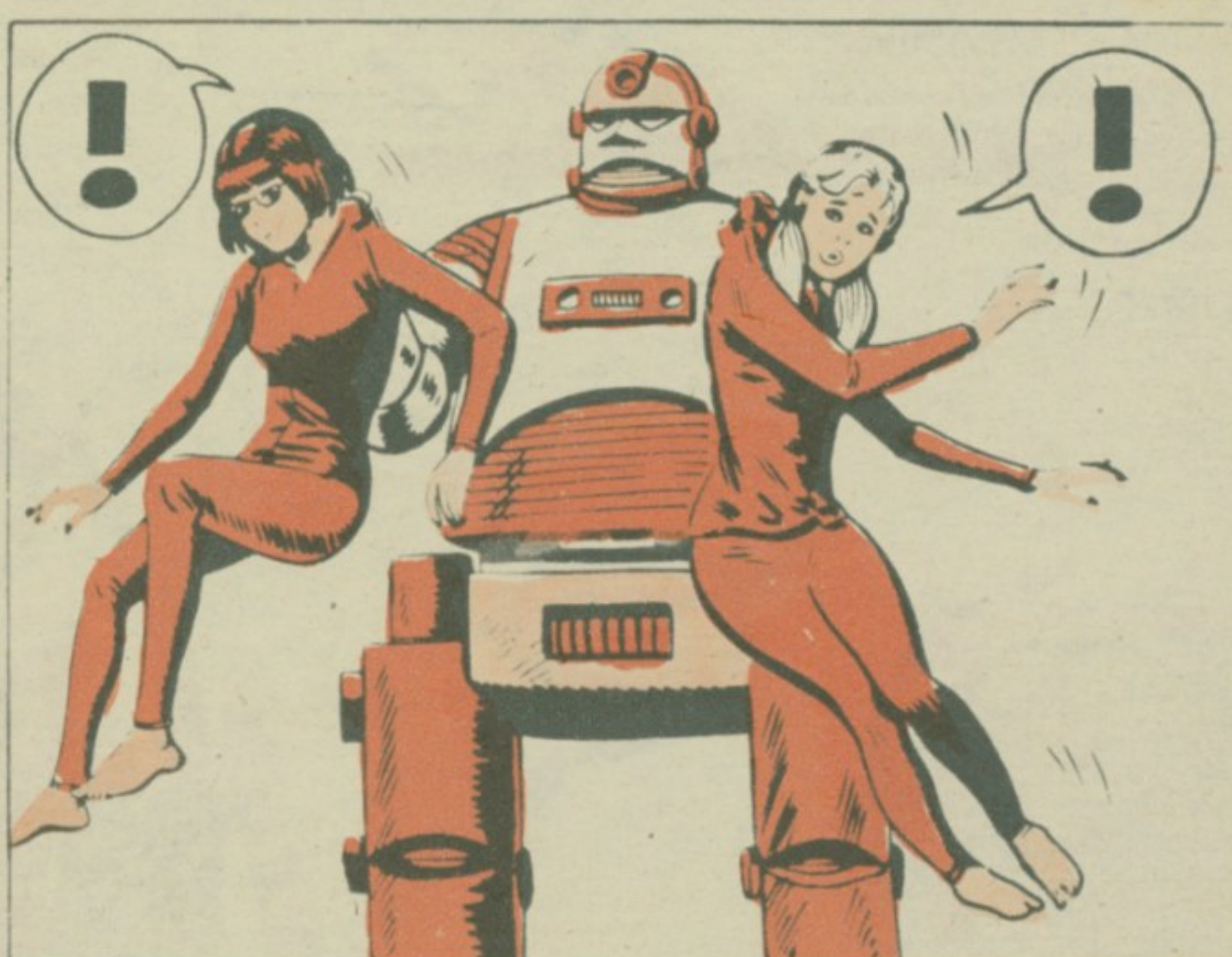

„WZXCSDHJK 1 JE ELEKTRONSKI MOZAK ... БРОД ЈЕ ПРОШАО КРОЗ ОБЛАК КОСМИЧКЕ ПРАШИНЕ ИЛИ ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ ...“

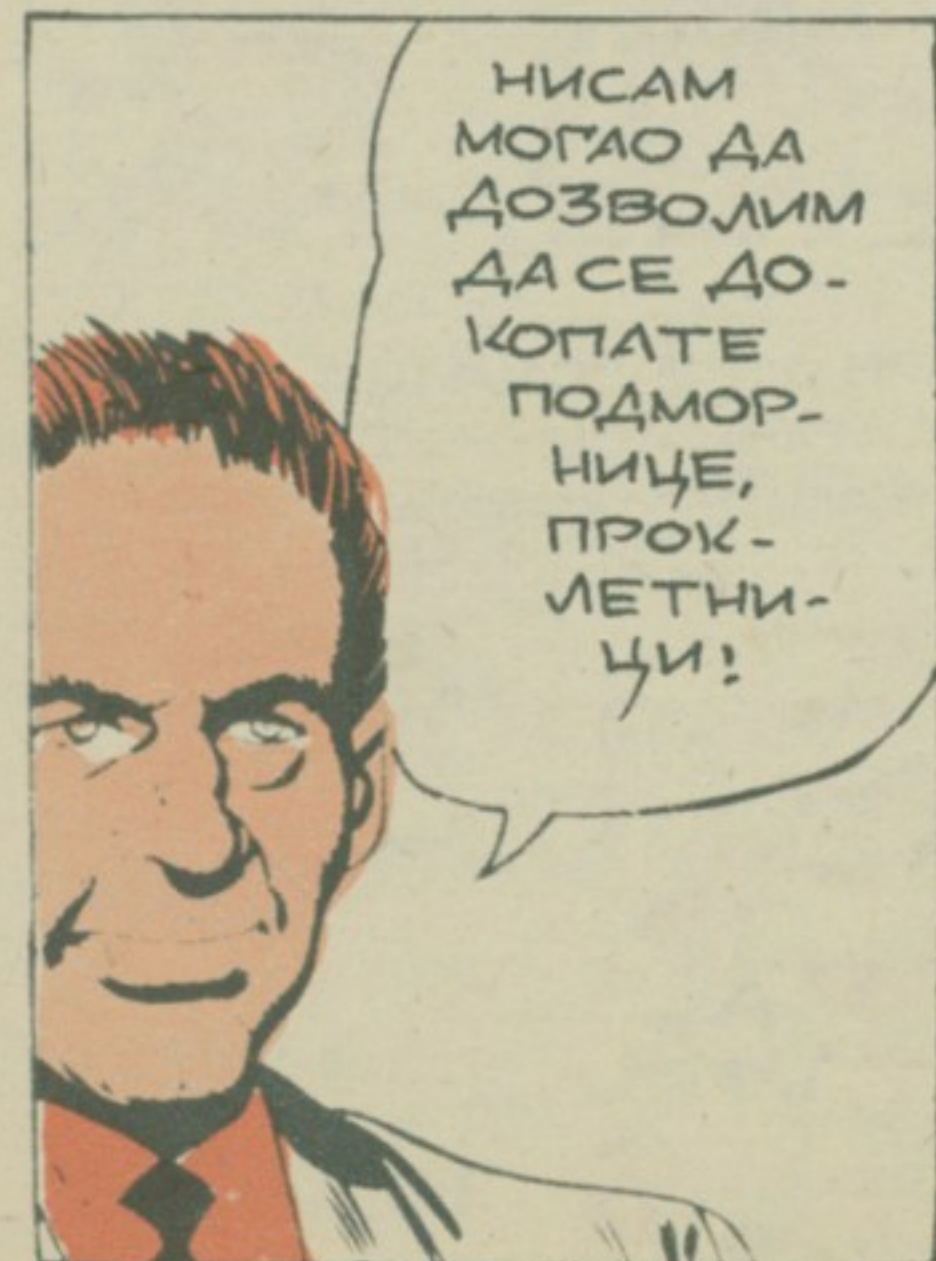

„... И КОСМОНАУТИ СУ УМРЛИ ...“

ЗАТО ЛУТА ОД ЈЕДНЕ ДО ДРУГЕ ПЛАНЕТЕ!

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и БЕОГРАДСКА БАНКА организују за ученике основних и средњих школа велики наградни квиз о НОБ. Школску екипу чине три такмичара и пратилац — наставник. На регионалним такмичењима, која ће се одржати у десетак већих градова у земљи, екипе ће одговарати писмено, а на завршном такмичењу у Београду — усмено.

СВЕЗНАЛИЦА 75.

постаће она екипа која покаже да најбоље познаје народноослободилачку борбу.

Двадесет екипа такмичиће се у Београду за назив **СВЕЗНАЛИЦЕ 75.** За њих је БЕОГРАДСКА БАНКА припремила 20 лепих награда од којих су прве три главне

I НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет инструмената за школски оркестар

I НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 магнетофона и ручни сат с посветом

II НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет справа за фискултурну дворану

II НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 фото-апарата и ручни сат с посветом

III НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет за хемијски кабинет

III НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 школске библиотеке и ручни сат с посветом

и 17 утешних награда за школе: школске библиотеке у вредности од 2.000 динара.

Због великог интересовања школа регионална такмичења одржаће се средином априла уместо марта како је раније било јављено, а у градовима које буде одредила БЕОГРАДСКА БАНКА. Школе треба одмах да попуне пријаву и пошаљу је ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ, 11001 Београд, поштански фах 124. Пријаве се примају до 20. марта ове године.

ЗА ОТВАРАЊЕ ШТЕДНЕ КЊИЖИЦЕ
ДОВОЉНО ЈЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ НАЈ-
ВЛИЖОЈ ПОСЛОВНОЈ ЈЕДИНИЦИ
БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ

ПРИЈАВА

ЗА КВИЗ ТАКМИЧЕЊЕ — СВЕЗНАЛИЦА 75.

Име школе _____

Адреса школе _____

Име и презиме особе која ће наставити или професор _____

Место школе _____

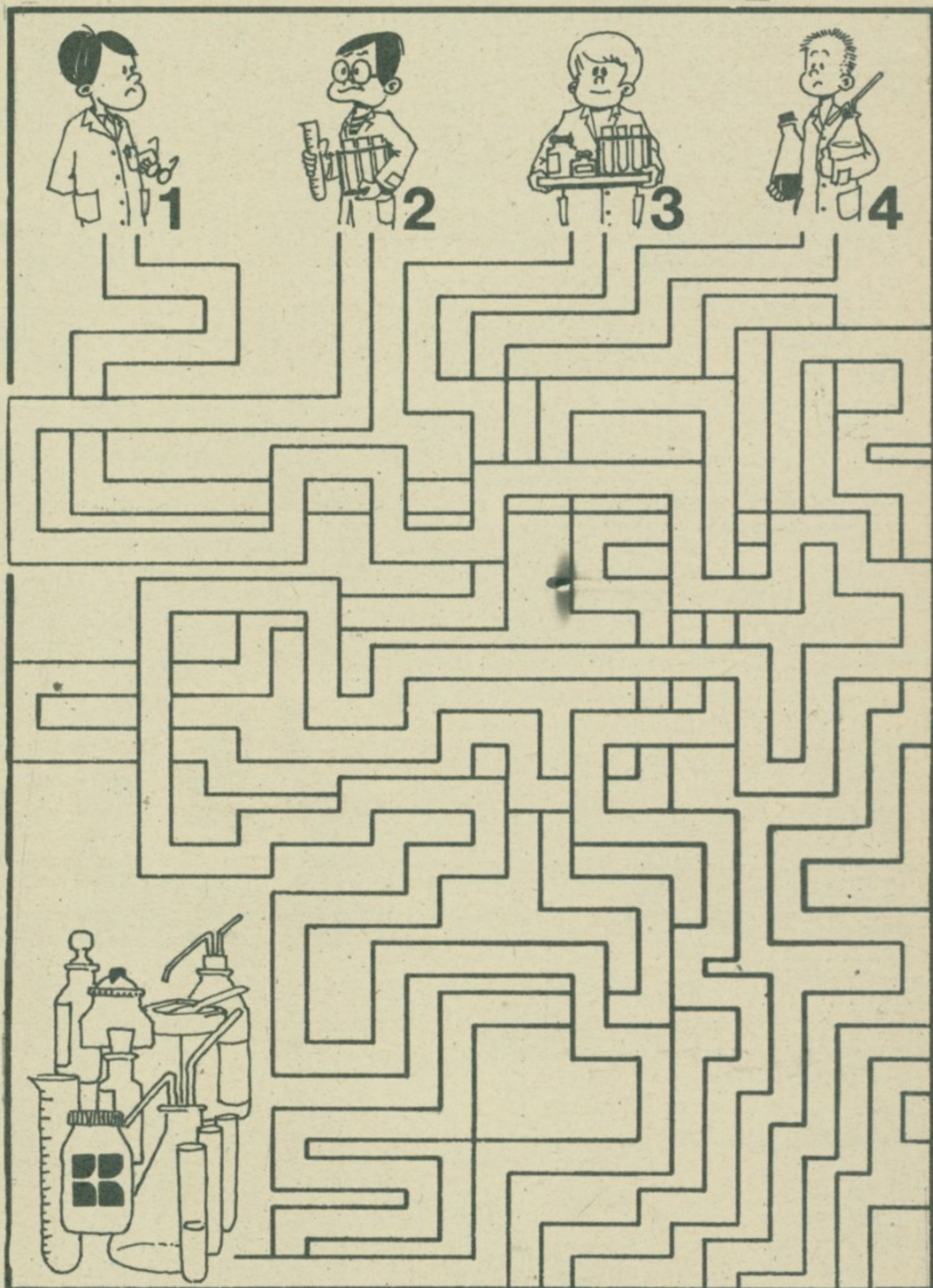
ПРИЈАВУ одмах изрежите, залепите на дописну карту, попуните и пошаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11001 Београд, п. фах 124.

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
ДОБРО НАШУ
НОВИЈУ ИСТОРИЈУ?

ДА ЛИ СТЕ
ШТЕДИША
КОД

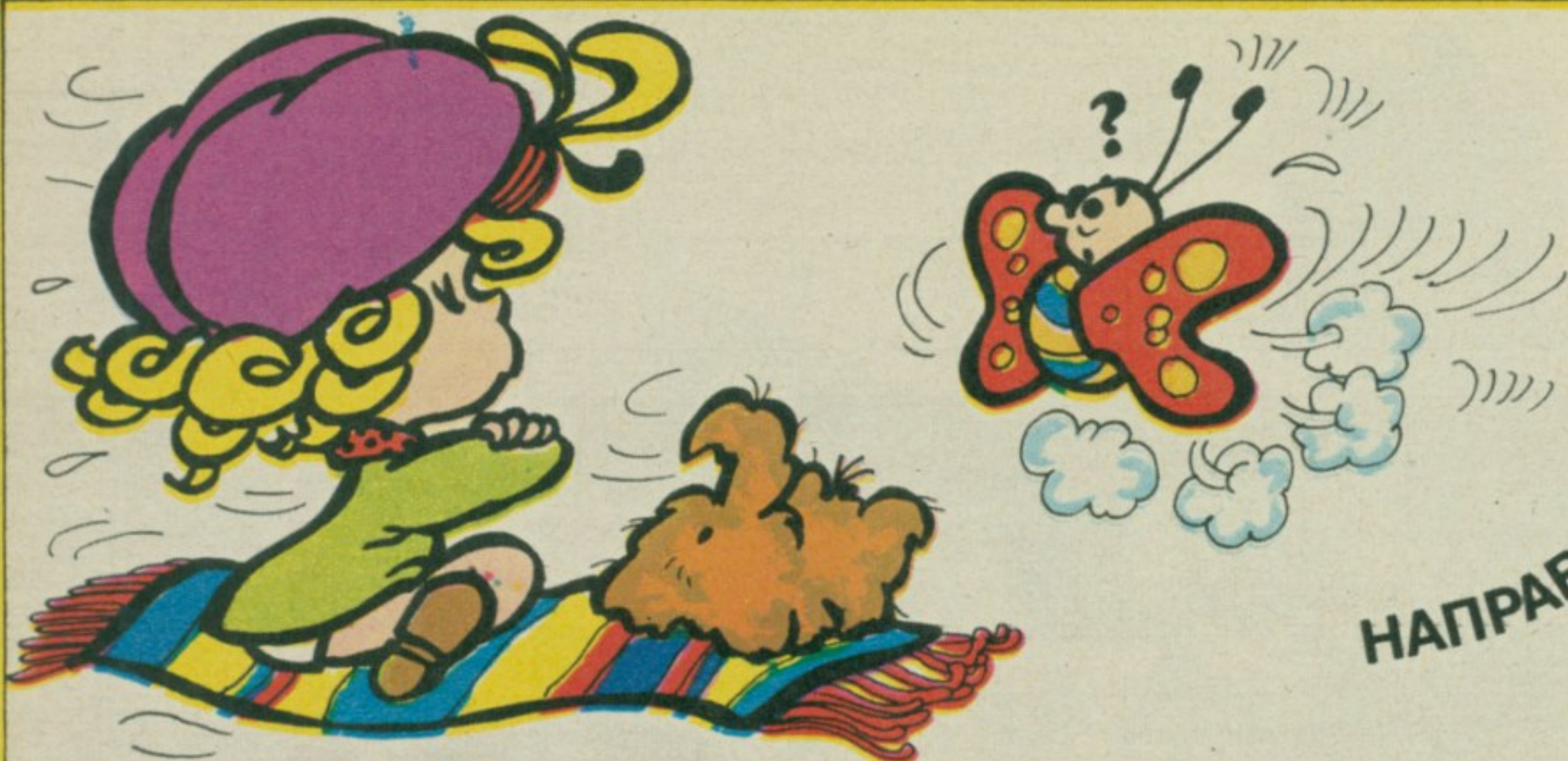

МАЛА ИГРА

За учеснике квиза ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА И БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ: док не почне право такмичење, дајемо вам један задатак да се забавите. Ови мали хемичари желе да освоје трећу награду за своју школу: комплет за хемијски кабинет. Сваки од њих четворице кренуо је својим путем али до награде стигао је само један. Зпате ли који?

ОДГОВОР: 2. Још један такмичар је стигао

НАПРАВИТЕ САМИ

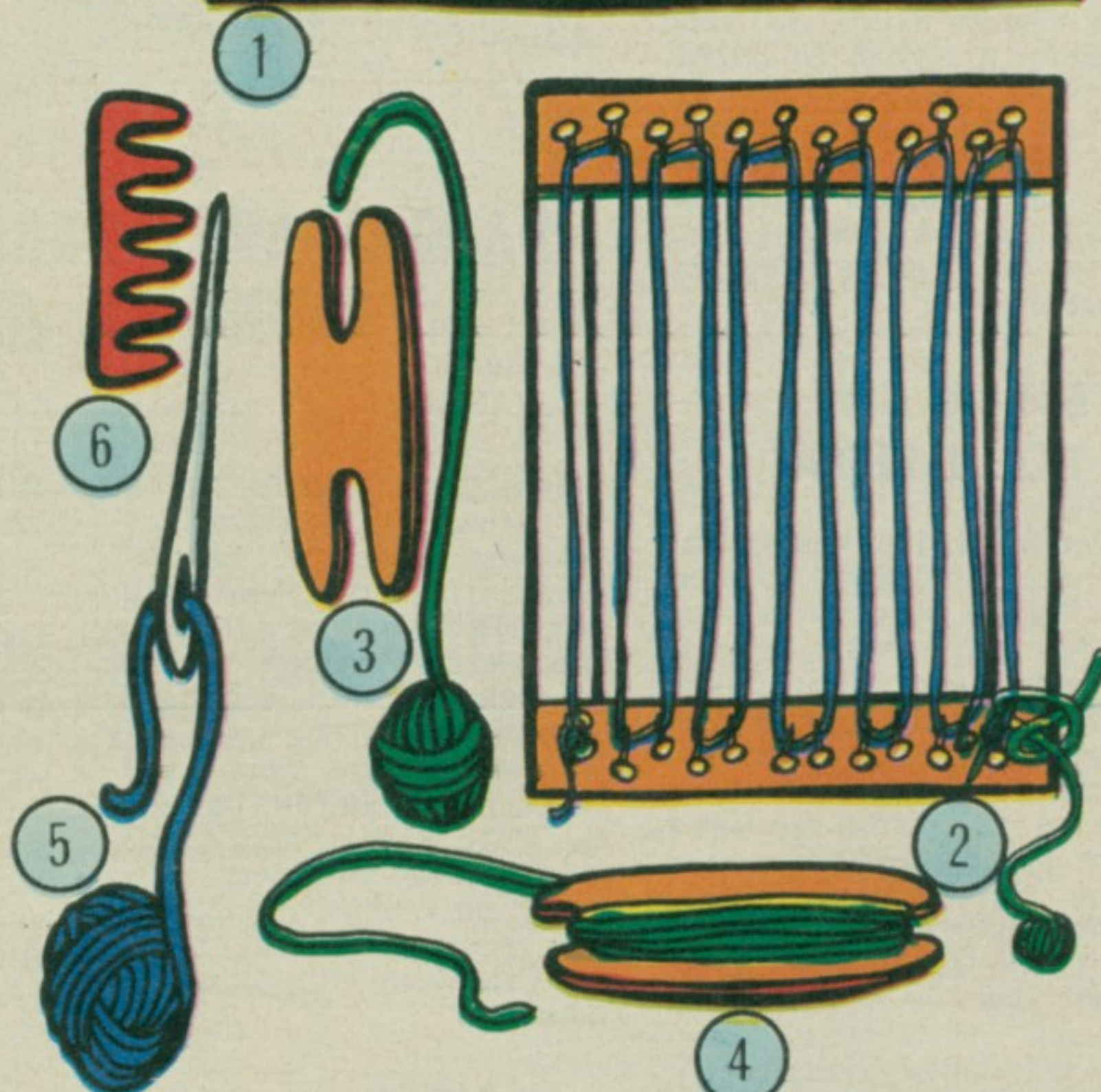
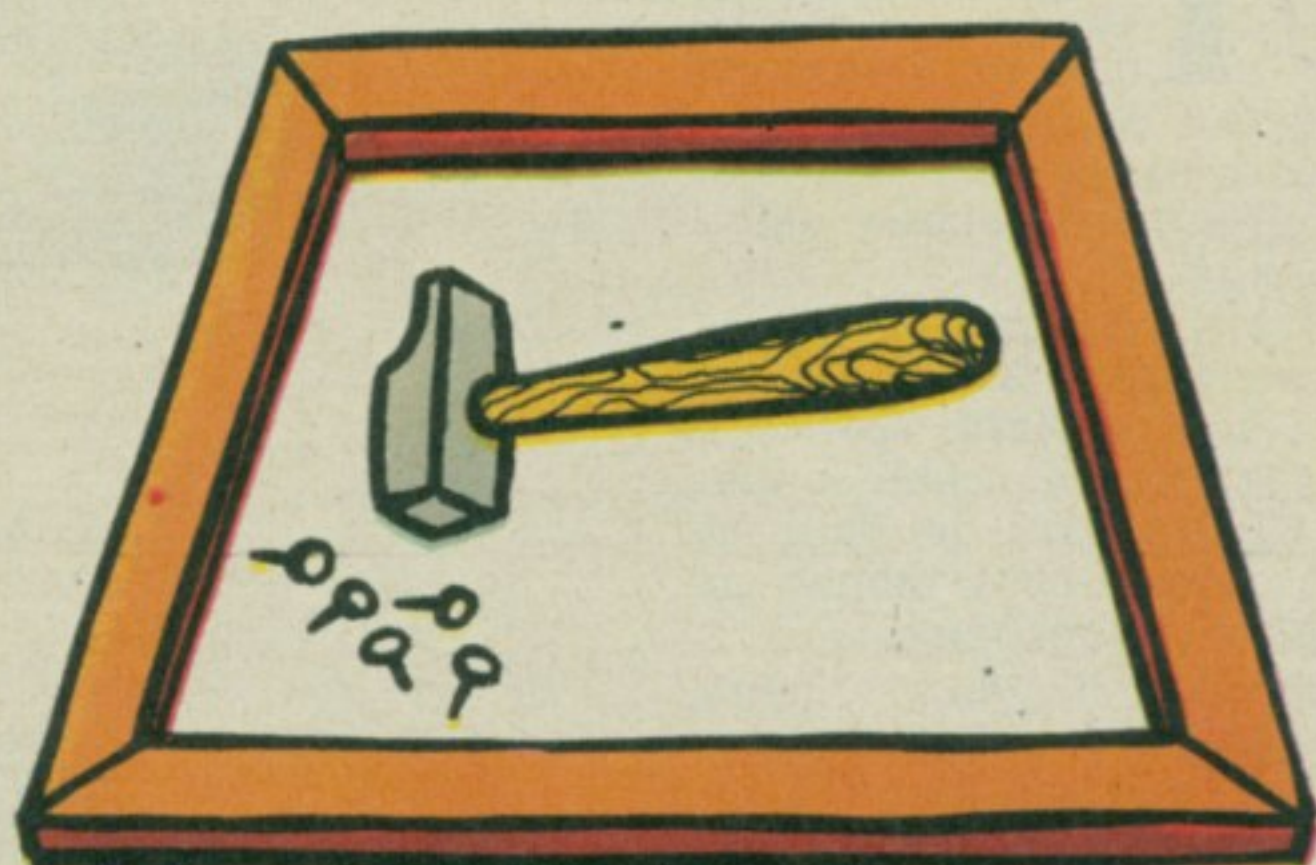
ЋИЛИМ ЗА ВАШУ СОБУ

Плетени и кукичани предмети, као и све оно што можете и сами да урадите у својој „кућној радиности“, данас су у великој моди. Ако желите да и у томе предњачите изаткајте ово ћилимче. Верујте нам, све ће вам се другарице дивити. Наравно, важно је да пажљиво прочитате наш текст и с ткањем ћилима неће бити проблема.

За израду ћилима потребни су вам разбој, у ствари неки стари рам, ексерчићи, редак чешаљ са великим зубцима, велика игла за вуницу или чунак, картон и вуница.

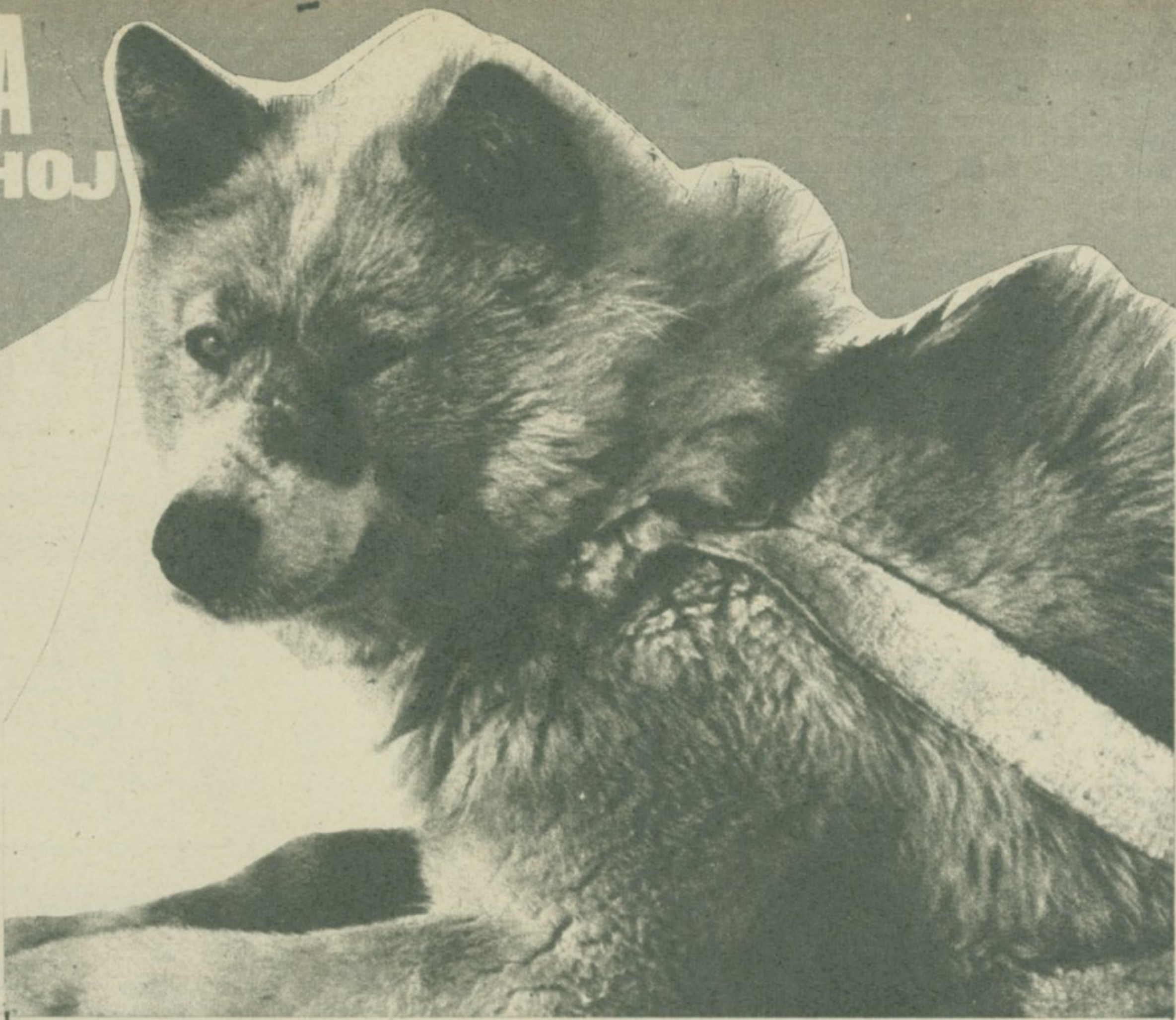
Разбој се прави овако: на старом раму, на две супротне стране закупајте мале ексерце у размаку од два до пет милиметара, с тим што ћете један ексерчић куцати ниже, онај до њега више и тако све до краја рама (црт. 1 и 2). Чунак направите од чврстог картона и изрежите га у облику,

као на црт. 3. На цртежу 4 видите како се на чунак намстава вуница (са чунком се лакше тка јер је плоснат и лако пролази кроз основу). Преко ексерчића на разбоју натегните јачи конац или вуницу (то вам је основа, видите црт. 2). Потку, то јест вуницу коју провлачите кроз основу, можете завезати за крајњи конац (црт. 2) али и не морате. Иглом или чуном провлачите вуницу кроз основу (црт. 7) а затим чешљем сабијајте потку да вам ткање не би било лабаво (црт. 8). Ако желите да ћилимче има пруге различитих боја, онда ткајте неколико редова у једној, затим неколико редова у другој боји (црт. 9). А ако волите ћилим са шаром онда ткајте као на црт. 10. Када ткање завршите, по три-четири конца из основе повежите у чворове (црт. 11). Од овако изатканих комада можете направити ћилим, штит за лампу, прекривач за столицу, итд. (црт. 12).

ДРАМА У ПОЛАРНОЈ НОЋИ

ПРА

РАЗОЧАРАН У ЛЕПОТИЦУ, ТРАПЕР ХЕНРИ ВОЛД ОДЛУЧИО СЕ ДА ЈЕ ПОКЛОНИ ПРИЈАТЕЉУ.

Лис је била друкчија од осталих. Трчала је испред саоница чак се и не претварајући да вуче као што понеки запрежни пси чине. Лис је отворено забушавала.

Штета, мислио је човек на саоницама. Звао се Хенри и био је стари трапер и искусан возач псеће запреге. Штета што је баш са тако лепим псом морао да доживи разочарање.

Јер Лис је била лепа, сјајноцрвена с белим грудима и шапама. Као тек израсла девојчица у празничном оделу. Била је лепо грађена и љупко се кретала. Мала гренландска лепотица, али ђудљива, мислио је Хенри. Никако трома, али сувише озбиљна. Млад једногодишњи пас морао би да буде живахан и разигран.

БИЛА БИ ТО ШТЕТА!

Хенри је био човек једноставних погледа на живот. Радио је неуморно на поларној хладноћи и то је захтевао и од других људи и од паса. Другачије и не може бити ако хоћеш да опстанеш на Гренланду. Био је то закон севера и њега су се придржавали људи и животиње. Хенри је то научио још прве зиме после свог доласка на север. Зато је све и врло у њему док је гледао како Лис забушава у запрези.

„Имала си добру прилику, лепотице моја, да на овом путовању покажеш колико вредиш“, мислио је. „О Хенрију Волду се прича да никад није ударио ниједног свог пса. Али, нећу дозволити ни да се прича да сам у својој запрези читаве зиме имао пса који не вуче и који безбрижно трчи поред осталих паса. Ја такав луксуз себи не могу да дозволим. Дајем ти рок до двадесетог децембра, док не стигнемо до нашег пријатеља Нилса Вакеа на Кеп Џејмсу. Ако се дотле не поправиш, направитићемо од твог крзна рукавице. А то би ипак била штета“.

Нико не зна шта један пас мисли. Можда Лис уопште ништа и није мислила док је трчала испред саоница с каишевицама који су се вукли по снегу. Уосталом, од запрежног пса човек и не тражи неку памет. Он је ту да вуче и прави запрежни пас, то радо чини. И сад се наједном у његовој запрези нашао пас који не личи на остале, пас који је имао своју — личност.

Још донедавно Лис је била живахна, разиграна керушица и радо је „певала“. Кад јој је срце било пуно радости или јој, можда, стомак био празан, кад би јој нека мушица досађивала или се алпска кока коју је јурила није дала ухватити, чучнула би на задње ноге и завијала од радости, јада или беса. „Певала“ је оштро и „фалш“, као уосталом и све младе керуше, али са много осећања.

КАКАВ ИЗУЗЕТАК

Међутим, на Хенријевој станици у Копеландсфјорду певање није било дозвољено. Пси су морали да ћуте, прво би их томе научио кад би набавио новог. И Лис је то морала да научи. Тада је и постала озбиљна. Пила је воду коју јој је Хенри давао, јела кад би јој пружио храну, али осим тога као да га није примећивала. Никад у знак захвалности није махала репом, никад није пришла да му лизне руку. Пуштала је да је помилује кад би се то њему прохтело и ништа више. А онда, кад ју је први пут упрегао у санке, није хтела да вуче. Ни тада, ни касније.

Било је то више него чудно: гренландски пас који се машући репом и повијених леђа просто не залети у запрегу — какав изузетак!

„Или си много глупа или си лукава“ — размишљао је Хенри. „Али, нисам ја дошао на Гренланд да решавам такве проблеме.

Што се мене тиче можеш ти да изиграваш сфингу, само нећеш још дуго.“

Хенри је стигао до Кеп Џејмса двадесетог јануара, тачно како је предвидео. И сад су он и Нилс седели после добре вечере и ћаскали. У овој снежној пустињи прави је доживљај наћи се с другим човеком. Најзад је Хенри поменуо и своју одлуку да сврши са Лис.

— Хоћеш ли да ми учиниш услугу и то учиниш сутра, чим ја будем отишао? — рекао је замишљено гледајући у таваницу. — Право да ти кажем, осећам некако да то није лепо. А није ни право. Јер у сваком другом погледу то је изврстан пас. Осећам да ту нешто није у реду, мислим између Лис, осталих паса и мене, али не знам шта. Зато томе мора да се учини крај. Урадићеш то уместо мене, зар не? Ти је не познајеш...

ПОГОДБА

Нилс није одмах одговорио. Њему је био потребан један пас. Имао је само три, а област у којој је ловио тешка је за кретање. Ту, на обали, зими би се лед толико нагомилао да је био приморан да се повуче иза брегова брисаних ветром. Један пас више у запрези значао би да се више неће морати и сам понекад упрегати у санке, поред Шнапса, Меги и Бастера. Али, познавао је Хенрија. Био је тврдоглав као магарац. Не може му отворено рећи.

— Јеси ли добро размишљао? — одговорио му је

најзад. — Волео бих да је ја испробам...

Видећи да је Хенри покрвенео од беса јер се међу људима севера сматра за увреду чак и наговештај да је неки возач саоница могао да погрешно у одгајивању паса, Нилс је наставио:

Наједном се лед под Нилсом и псима пролomio.

— Знаш и сам да ми је овде у планинама потребан још један пас. И да је са Лис све у реду ти би ми је дао, ако бих те за то замолио. Зато, пре но што је устрелим, дозволи да пробам. Можда ће се овде, где никог не познаје, променити. Пас има више у својој главурди но што ти и ја мислимо.

— Стварно ти је потребан мој пас? То је онда нешто друго. Али, упозоравам те, с Лис ћеш имати само кубуре. Ипак, пробај. Дајем ти је али само под два услова.

— Која?

— Прво ми мораш обећати да је никад нећеш тући.

— Обећавам.

— Друго се тиче, како да кажем, плаћања. Ако успеш да је стераш у ред, даћу ти крзно поларне лисице. Ако не успеш, узеху ти најлепше крзно плаве лисице које ти у априлу буде висило у колиби. Пристајеш?

Мраз стеже да зидови колибе пуцају. Под бледим звездама северна светлост као да бризга с брега на брег. Меги се пробудила у снегу, подигла на потпуно укочене ноге, протегла и снажно се стресла. А за-

ВИ ЧОВЕК ЗА ЛИС

тим, поставивши се на задње ноге, окренута према месецу, заурлала је: „Ауууу!“ Урлање је почело у дубоком басу, а затим је постајало све више, све продорније. Ускоро су јој се придружили Шнапс и Бастер: Ауууу, ауууу...

И оба ловца су се пробудила.

— Утишај их за име свега. Какво завијање! Пропаде нам спавање. Како дозвољаваш да овако урлају? — љутио се Хенри.

— Ма слушај их само — смешио се Нилс. — Зар није дивно?

Хенријеви пси само су се збили у снегу на којем су лежали. Једино се Лис усправила и набуљених ушију слушала завијање као да је желела да му се придружи. Али, није отворила њушку.

ЉУБОМОРА

Дотада је Лис познавала једног јединог човека, Хенрија, а он је био крут и ђутљив господар. А Нилс је, возећи се на саоницама, викао и певао. И пси су га

волели. Понекад би застао да би пушио и они су се онда тискали око њега чекајући да их помилује. Лио је као и обично чучала по страни и посматрала их полузатворених очију.

Другог дана њенг путовања с Нилсом стигли су на санте леда нагомилане једна преко друге које су се протезале готово унедоглед. Нилс је ишао испред запрете тражећи и бирајући пут. Лис је, као и обично трчала далеко иза осталих паса, готово поред самих санки. Човек је стално разговарао са псима док су га они пратили буквално у стопу чупкајући понекад крајеве његових крзнених панталона.

То је за Лис било нешто потпуно ново и узбудљиво. У њој се рађала жеља да скочи напред, да стрпа човеку у руку своју њушку. Али, Нилс је се није тицао, он с њом уопште није разговарао. Он је био својина других паса. Он припада њима, она је ту само странац. Лис је постала љубоморна.

Трећег дана стигли су до отворене воде која се пружала испод брегова од нагомиланих санти. Сад ће морати да скрену на запад и, да би поново стигли на чврст лед, у великом полукругу заобиђу воду. Тамо на северној страни чекао их је нов, „млад“ лед. Путовање по њему било је игра, али опасна игра. Последња етапа путовања, од Кеп Мекена до Кеп Јанга, била је тешка, а јануарски дан кратак. Када се спустио рани мрак, Нилс је до колибе имао још добрих десет километара. Зато је зауставио псе, да се одморе и он и они. Пси су се одмах испружили по снегу. Само је Лис седела и гледала га, вероватно због тога што је он својим промрзлим уснама покушавао да звижди. Повремено би погледао према Лис.

„Ово јој се свиђа, мислио је. У њеним очима је нешто скоро као осмех“.

— Лис! — рече он и испружи руку.

И она му је пришла... опрезно. Док јој је мило-

вао главу, звиждао је неку веселу мелодију. „Сад почињемо да се разумемо, мислио је. Још неколико дана и ти ћеш запињати у запрези“.

КРОЗ ЛЕД

Када су стигли до залива, била је већ ноћ. Месец, потпуно блед, једва да се оцртавао на небу. Али, Нилс није марио јер је црна тачка тамо у даљини била колиба. Нилс је корачао опрезно опипавајући стопалима пут до обале. А онда, наједном се лед под њим и псима проломио.

Потонуо је дубоко нагутавајући се ледене воде. А онда је поново изронио. Успео је да се дочепа ивице леда али није могао да се извуче. Крзнено одело на њему у трену се следило и сад га је, круто и тешко, одвлачило у дубину. Поред

тога пси су му се пенетрали на леђа па га и они вукли на доле.

„Готово је, мислио је Нилс. Баш је смешно утопити се тако, наомак куће, и још по лепом и тихом времену“.

Неколико метара од њега, на чврстом и сувом леду, стајале су саонице. А поред њих Лис која га је гледала укоченим погледом. Али, шта он има од тога! Иза њега, у леденој води, копрцали су се пси. Пажљиво је руком опипавао ивицу леденог отвора тражећи било какав ослонац. Најзад је напишао узде. Можда, можда ће ипак моћи да се извуче на лед. Покушао је, веома опрезно, али санке су клизнуле према рупи. Не, само ће још и њих увући у воду.

А тада је Лис почела беоно да лаје и трза узду.

— Тако, Лис. Тако! Назад, повуци санке уназад!

Лис као да га је разумела. Запињала је из све снаге гребући канцама по леду. То је било довољно да санке стану: више нису клизиле према рупи.

НИСИ БОЉЕ НИ ЗАСЛУЖИО!

Нилс је лежао на постељи покривен крзнима. У колиби је било топло и мирисало је на мокро одело. Три до коже промрзла пса тискала су се уз пећ. Испод постеље лежала је Лис и нетремице посматрала остале псе.

— Идиоти — мумлао је Нилс док га је дрмеж хватао. — Ништа нисте схватили. Хтели сте да ме утопите пењући ми се на леђа. Али не — додао је доброћудно — нисте ни ви криви. Није то ни било лако. У тако леденој води свако може да изгуби главу. Срећа је што смо нас двоје остали присебни. А, Лис?

Нилс спусти руку низ постељу да би помиловао керушу али није могао да је досегне. Рука му је остала тако спуштена. А тада је наједном осетио како му се хладна њушка приближа уз длан а рапав језик лиже му прсте. Насмејао се од среће.

— Изгубио си опкладу, драги мој Хенри — рече гласно. — Изгубио си поларну лисицу коју ћеш, ми морати дати, изгубио си и плаву на коју си готово насигурно рачунао. И што је најважније, изгубио си одличног пса. Уосталом, ништа боље ниси ни заслужио. Сад ће се Нилс Баке возити као краљ по белој пустињи...

Лис је касније постала један од најбољих паса-вођа запрете и једна од најбољих „певачица“ на Гренланду. Упознала је још многе људе али је Нилс Баке увек за њу био изнад свих осталих.

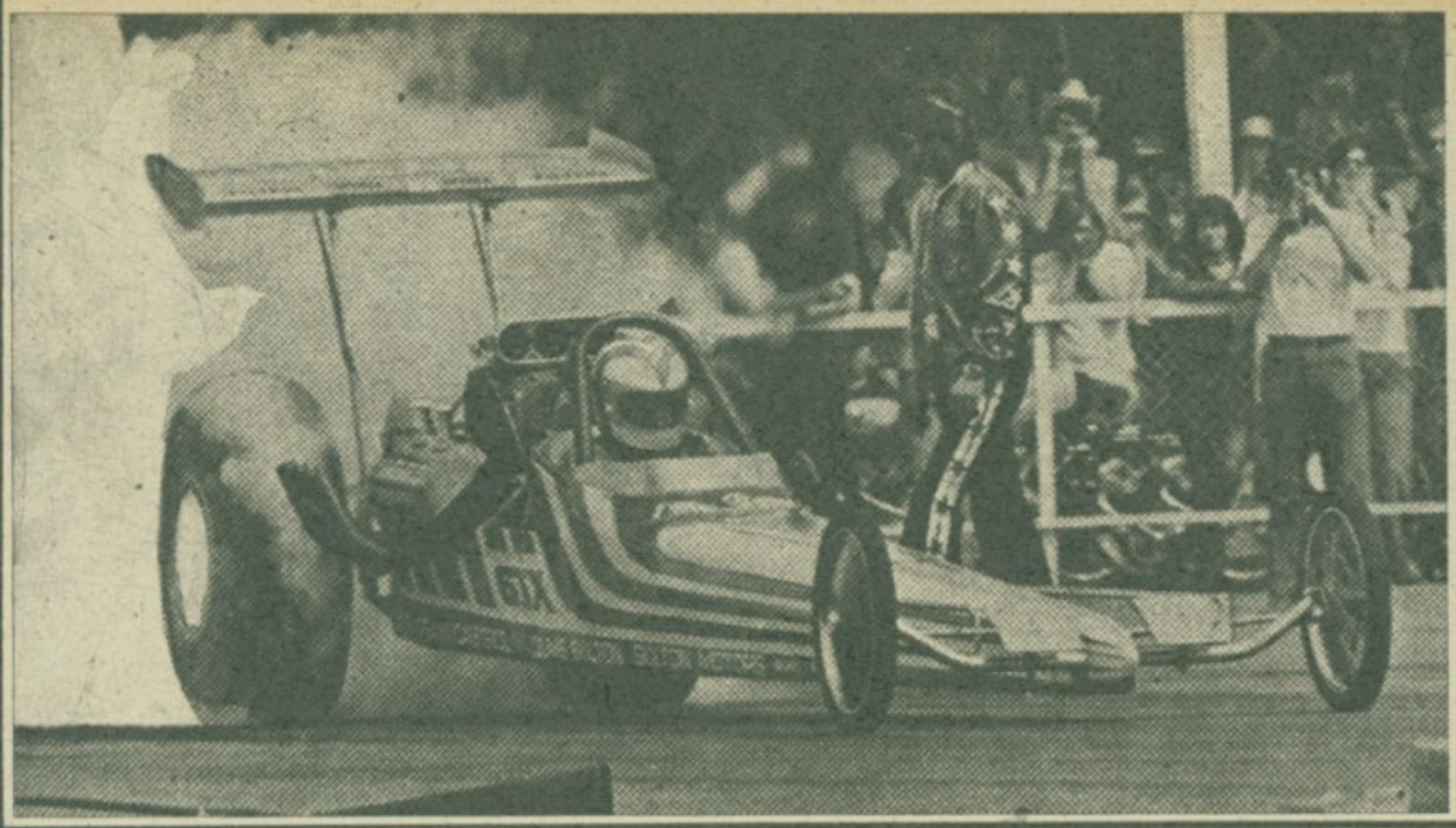

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

НЕОБИЧНИ
АУТО-
МОБИЛИ

ВОЗАЧ
ДРАГСТЕРА
МОРА ЧВРСТО
ДА СЕ ДРЖИ
ДА НЕ БИ ИСПАО
ИЗ АУТОМОБИЛА
КОЈИ НЕМА
ВОЛАН.

БРЖИ ОД ВЕТРА

Драгстер је најнеобичнији тркачки аутомобил на свету. Нема волан, не троши бензин, а за кочење користи, између осталог, и — прави падобран! Ружан је и незграпан, за разлику од возила која се појављују на кружним тркама, па му је и стаза необична — права као стрела, асфалтна и дуга само 400 метара, не рачунајући продужетак писте за заустављање. Тако кратко растојање возач Клив Скилтон прелази за само 6 секунди и тим временом држи светски рекорд испред осталих такмичара спортих за целу — једну секунду.

Овај аутомобил је стекао прве поклонице у САД, где се сваког лета одржавају трке драгстера, а недавно је почео да стиче популарност и у Енглеској. Европа, ипак, остаје хладна према овој модној лудости на четири точка, ваљда, зато што је сувише скупа. Поједине индустријске граде, међутим, интересују се за драгстер, користећи га као пробно возило за испитивање отпорности материјала при изузетним оптерећењима.

НА ТОЧКОВИМА ОД БИЦИКЛА

Први драгстери у САД имали су предње точкове позајмљене од бицикла, а задње од тркачких болида. У почетку се мотор налазио испред, а данас иза возача — да би био безбеднији. Некад није имао ни каросерију, већ само шасију од цеви, а данас је добио већ каква-такав естетски изглед.

Намењен је постизању рекорда у брзини на правој и краткој стази на којој се такмиче два возила. Возило које доносимо на 24—25. страни спада у најбрже и најснажније у

категорији такозваних „топ фијел драгстера“ и постиже на тако краткој стази чак 360 км/час! За две секунде већ развије 160 км/час, док је путничком аутомобилу високе класе, мерцедесу или ситроену, потребно минут или два.

Пошто вози на правој стази, драгстер уместо волана има две ручице за које се возач држи да не би, од силног убрзања, излетео из седишта! Поред нормалних кочница, располаже и падобраном који помаже да се возило заустави а кочнице не изгоре.

Гориво је специјално и састоји се од мешавине гасова нитрометана (80 одсто) и метанола (20 одсто). У резервоар стаје 22,5 литара, од чега се четири петине употребе на загревање мотора пре старта, а само једна петина, или око 4,5 литара, на саму вожњу.

У СТРАХУ ОД ПОЖАРА

Драгстер на који се одnose ови подаци (са слике на следећим страницама) назван је **кастрол** и има крајслеров мотор из 1959. године од осам цилиндара распоређених по „V“ систему. Запремина износи 7250 кубних сантимера, а блок је од алуминијума са дугим ходом клипа. Наравно, мотор је „фризиран“ и зато постиже око 10.000 обртаја у минути, комора за сагоревање изведена је у облику полулопте, а издувне цеви од гвожђа хромираног изнутра, уместо полираног челика.

У алуминијумском блоку уграђене су „хилзне“, кошуљице цилиндра од челика, док су клипови од алуминијумске легуре. Поред уобичајене две компресионе и једне подмазујуће карике, сваки клип има по шест „запушача“

од тефлона, специјалне високоотпорне пластичне масе, који спречавају оштећење цилиндра при великом броју обртаја.

Хлађење мотора не постоји пошто до прегревања не може ни да дође за 6 или 7 секунди, колико трка траје. Једино се хлади глава цилиндра, али вода, око 4,5 литара, обично испари до краја стазе. Три пумпе за гориво марке „ендерлеј“ убризгавају мешавину у цилиндри. Оне су снабдеване посебним уређајем за враћање горива у резервоар кад наступи повишени притисак у цевима за довод. То је учињено да би се смањила опасност од пожара који може да изазове прскање цеви за гориво. И специјална супердизна на глави мотора има исту намену, с тим што спречава самопаљење издувних гасова.

„Каросерија“ је, у ствари, шасија од цеви од молибден челика. Кабина је тако конструисана да штити возача приликом превртања, до којих често долази јер су брзине веома велике, а предњи део возила необично лаган. Напред су пучи диск-точкови пречника 42,4 цм од алуминијума са гумама марке „авон спидмастер“ — за мотоцикл.

Предње вешање је торзно, а задња осовина је крута, позајмљена од „Фордовог“ камиона Ф 100. Задњи точкови (фелне) изливени су од једног

комада и широки 35 цм а пречника 40 цм. Гуме су специјалне, са две унутрашње у свакој. Једна је напумпана до притиска од 17,5 кг на цм², а друга, која се налази изнад ње, само до 2,25 кг на цм². У случају прскања горње унутрашње гуме не може доћи до превртања јер доња гума са највећим притиском преузима на себе сав терет возила. Спољна гума је изузетно еластична: што је брзина већа, то оне добијају у обиму, чиме се и брзина возила повећава.

Драгстер има само два степена преноса, и то за кретање унапред. Из првог степена у други прелази се негде на средини стазе. Кочница је хидраулична и дејствује само на задње точкове (предњи се уопште не коче), и то повлачењем ручице. Код ногу возача налазе се само две папучице, за квачило и гас.

СРЕЋАН ШТО ЈЕ ЖИВ

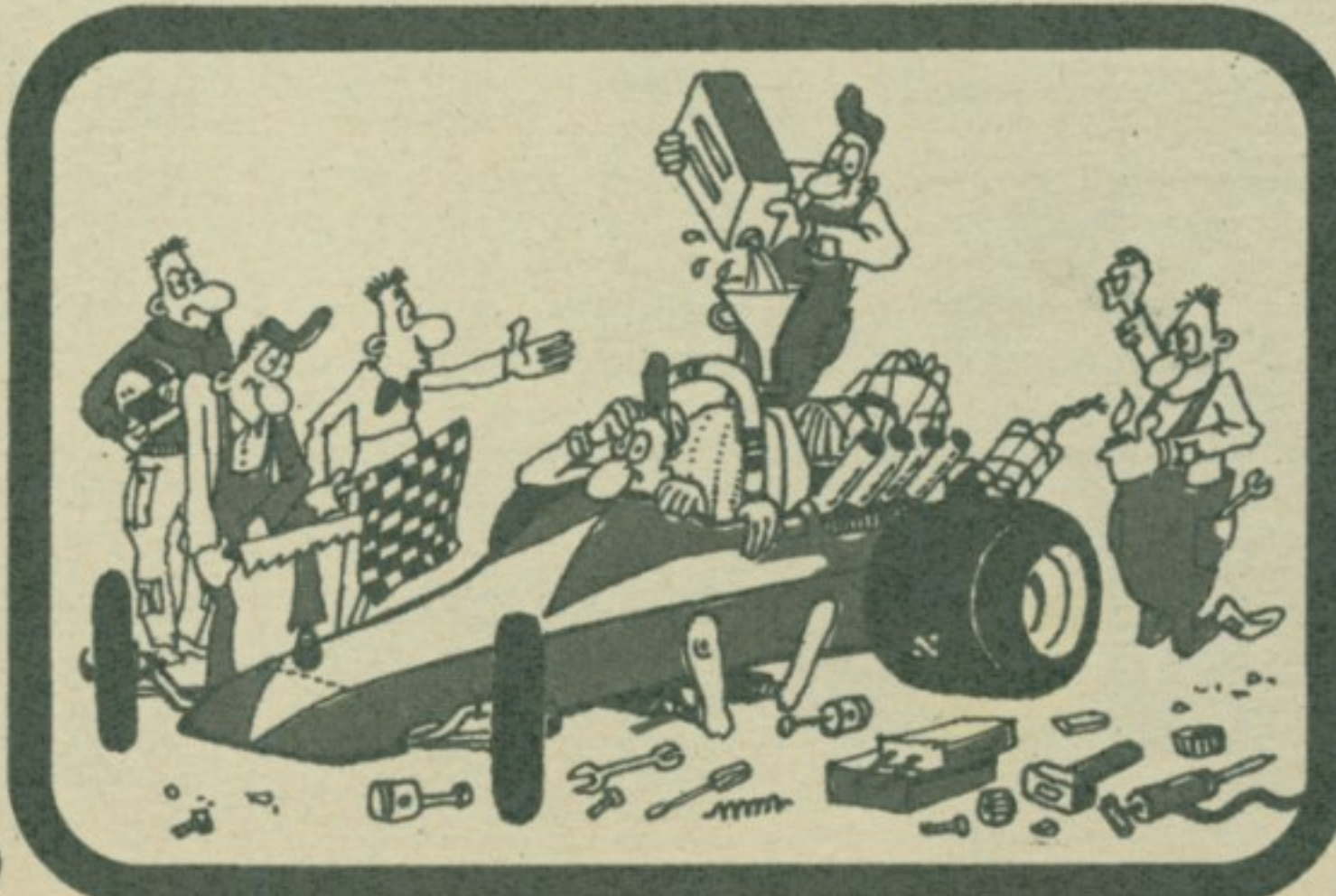
Пре изласка на старт драгстер мора да се загреје, и то како мотор и квачило, тако и остали покретни делови овог необичног возила. Загревање се врши додавањем и одузимањем гаса у боксу. На старту се прво отвори довод за гориво до краја и, код оно почне да цури кроз издувну цев, даје се

контакт и мотор „пали“.

Ручном кочицом возач држи возило на стартној линији трудећи се да број обртаја мотора буде око 6000 у минути, а истовремено притискајући куплунг до половине. Кад стартер упали жуту светлост, возач за пола секунде треба да крене са драгстером, јер од тренутка кад засветли зелено на семафору почиње мерење времена.

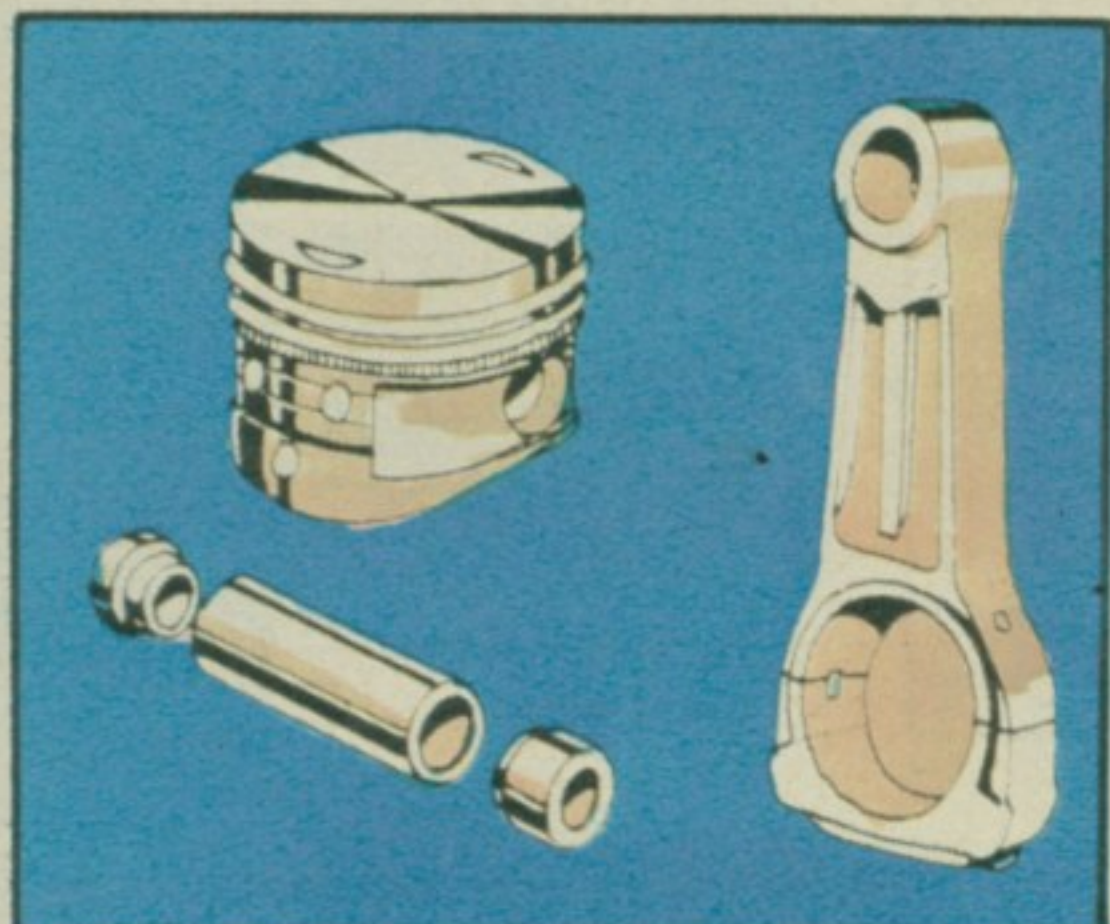
Тада возач отпушта квачило десном, а левом ногом притиска гас до краја. Драгстер креће као испален из топа, а возач одмах затим убацује палицу мењача у други степен. То је најопаснији тренутак јер возач леву руку склања са ручице за коју се држи и пребације је на палицу мењача. При тој брзини отпор ваздуха је тако велики да и најобичније померање руке увек изазива нагињање возила на леву страну која се мора парирати покретом десне руке.

Возило се зауставља истовременим повлачењем ручне кочнице до краја и отпуштањем падобрана спакованог на задњем делу, на месту где иначе стоји браник. Возач почиње да кочи тек када драгстер пређе линију циља, што значи да се време мери на 400 метара „пуне вожње“. Ако је то време мање од 6 секунди, онда возач може да буде двоструко срећан — што је постигао нови рекорд и што је — остао жив!

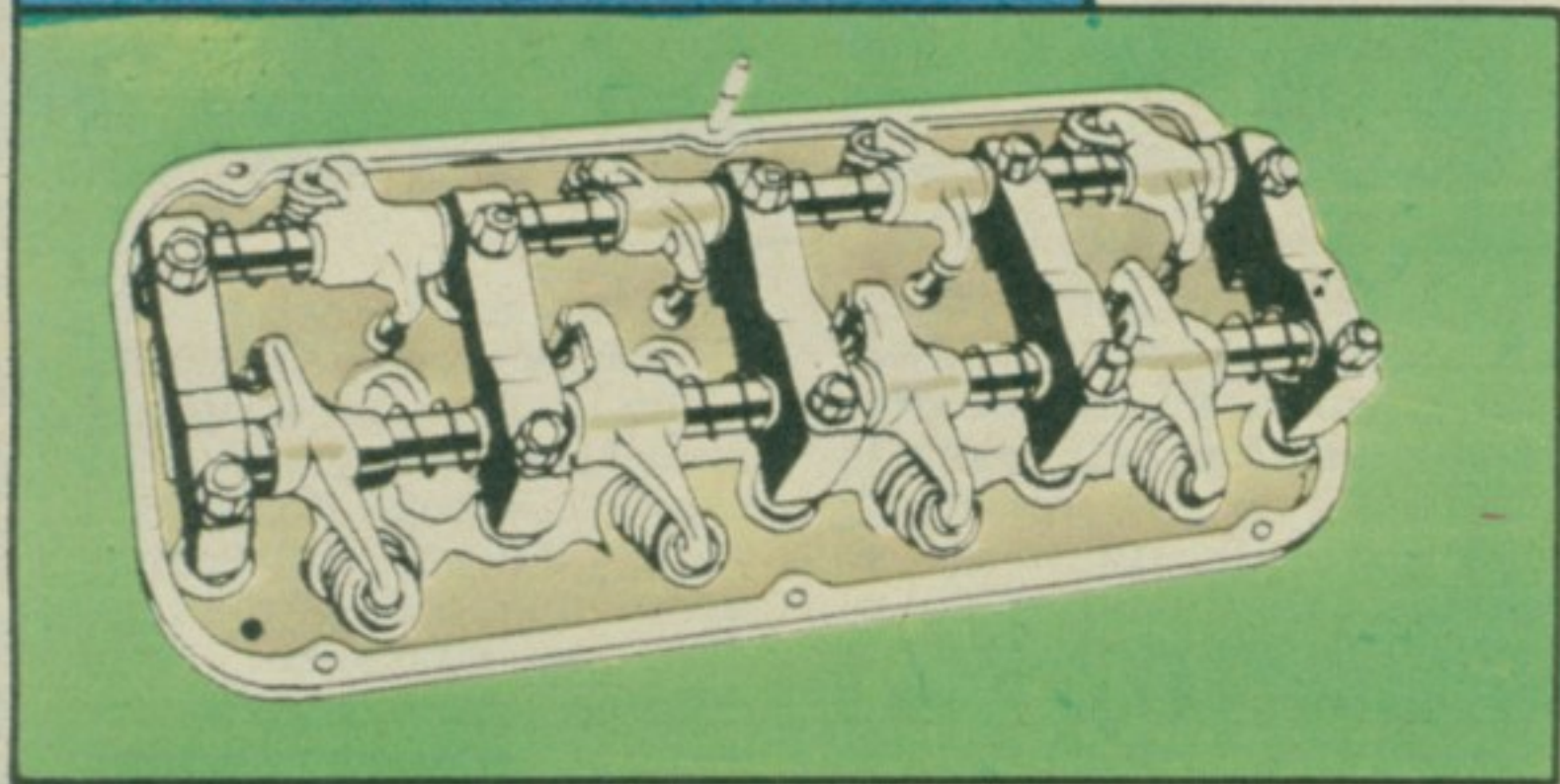

НАСТАВАК
НА СТР.
24-25

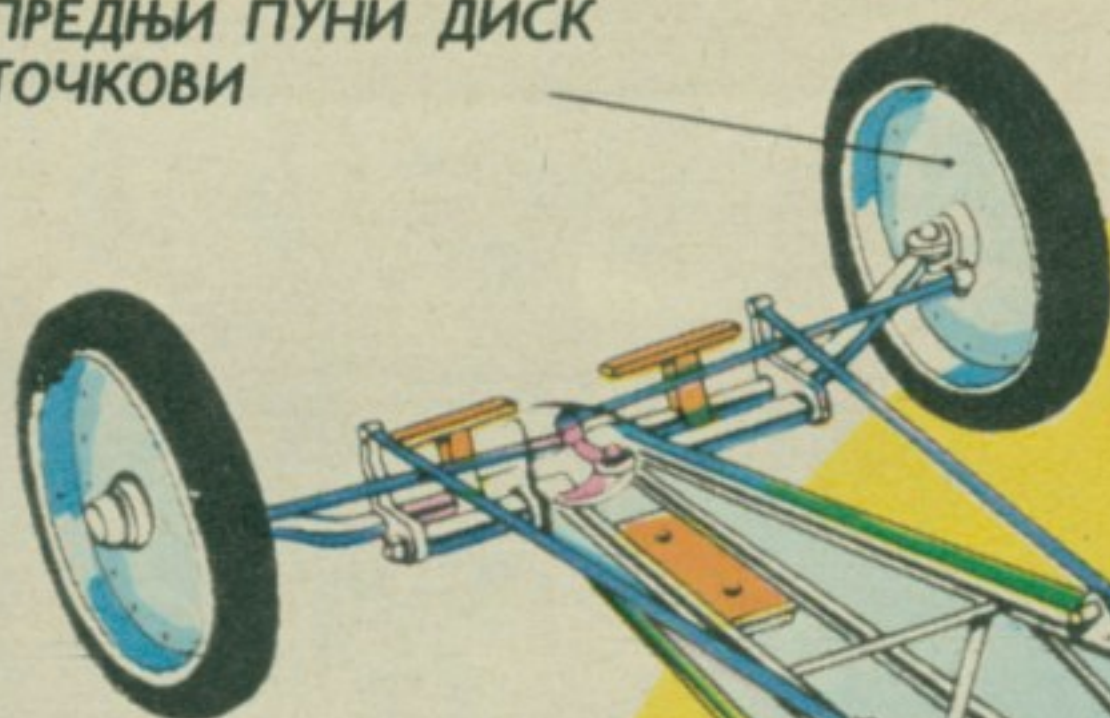
КЛИПЊАЧА И КЛИП С КАРИКАМА И ОСОВИНОМ КЛИПА

КЛАЦКАЛИЦЕ ВЕНТИЛА ЈЕДНЕ ГЛАВЕ МОТОРА

ПРЕДЊИ ПУНИ ДИСК ТОЧКОВИ

ЗАШТИТНА ОГРАДА (ШТИТИ ВОЗАЧА ОД ТОПЛОТЕ И ЕВЕНТУАЛНЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ МОТОРА)

ПОКРЕТАЧ МОТОРА

КОМАНДЕ ВОЗАЧА

РЕЗЕРВОАР ЗА ГОРИВО

ДВОСТРУКИ ПРЕЧИСТАЧ ЗА УЉЕ

ПУЊАЧ ЦИЛИНДАРА ГОРИВОМ

МАГНЕТ ЗА ПАЉЕЊЕ МОТОРА

МЕТАЛНИ ПОКЛОПАЦ КВАЧИЛА

ПОЛУГА ЗА ОТПУШТАЊЕ КВАЧИЛА

ЗА САМО ДВЕ СЕКУНДЕ ДРАГ-СТЕР МОЖЕ ДА ПОСТИГНЕ БРЗИНУ ОД 160 км НА ЧАС! МНОГИ ЊЕГОВИ ДЕЛОВИ МОРАЈУ ЗБОГ ТОГА ДА БУДУ ИЗРАЂЕНИ ОД СПЕЦИЈАЛНОГ МАТЕРИЈАЛА А МОТОР ИДЕАЛНО УРАВНОТЕЖЕН ДА НЕ БИ ИЗЛЕТЕО ИЗ ЛЕЖИШТА.

Ауто с падоб

КОНТРОЛНИ ВЕНТИЛ
ЗА ГОРИВО

СУПЕРДИЗНА КОЈА
ОНЕМОГУЋАВА САМО-
ПАЉЕЊЕ СМЕШЕ ГО-
РИВА И ВАЗДУХА

БРИЗГАЉКЕ СА БЛО-
КОМ ЗА НАПЛАЊЕ
МОТОРА ГОРИВОМ

ЗАМАЈАЦ

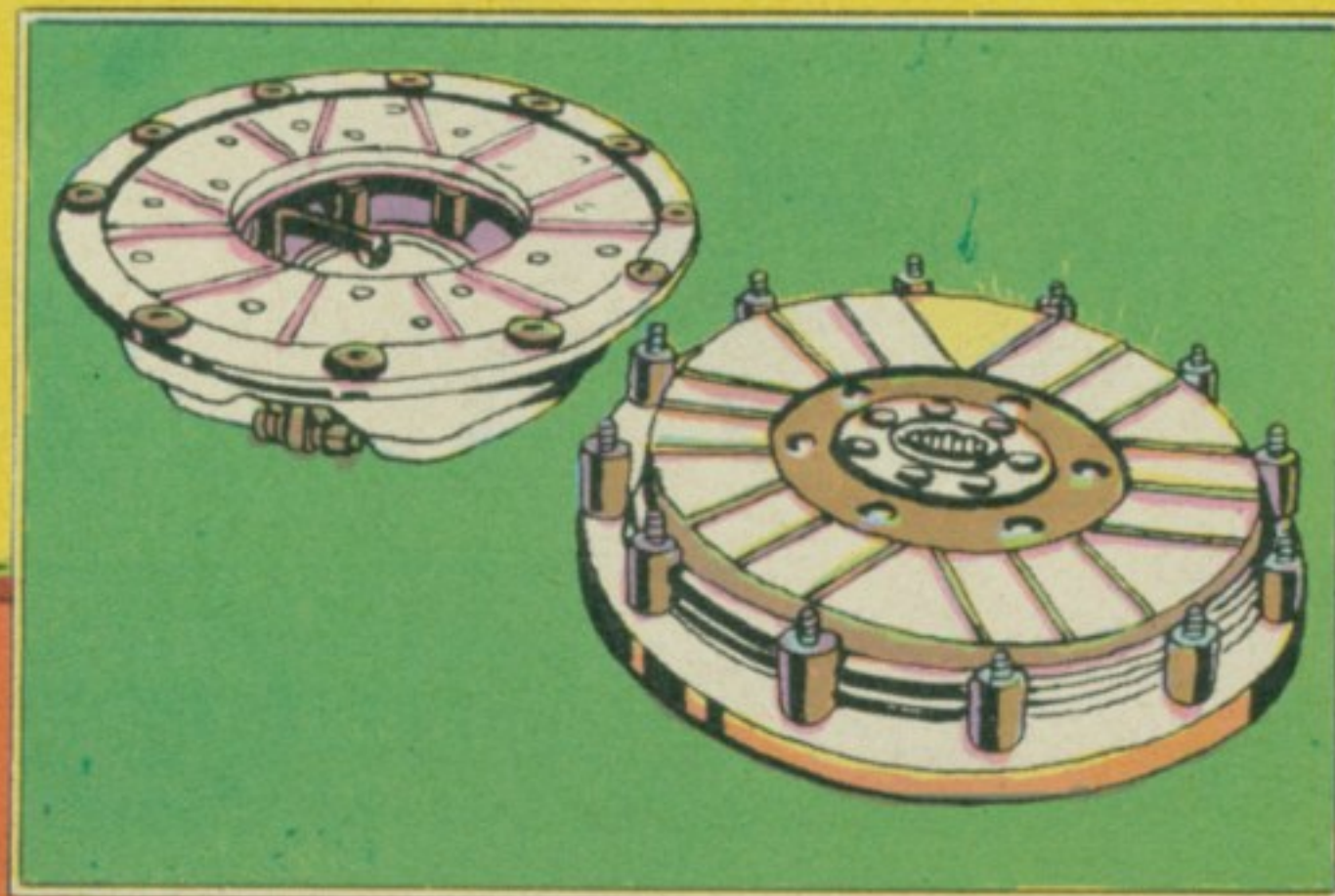
ПАКЕТ СА ПАДОБРА-
НОМ

ПАКНОВИ ЗА КОЧЕЊЕ

ДИСК ЗА КОЧЕЊЕ ЗАД-
ЊИХ ТОЧКОВА, ПРЕЧ-
НИКА 27,5 cm

БРАНИК КОЈИ СЕ СКИ-
ДА ПРЕД СТАРТ

ВИШЕСЛОЈНО МЕТАЛИЗИРАНО КВА-
ЧИЛО СА ПОКЛОПЦЕМ ЗВОНАСТОГ
ОБЛИКА

раном

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН ДЕЦИ ЗА ДОБРО УЧЕЊЕ КУПИТЕ ИМ БАЈКЕ НАРОДА АФРИКЕ

Бајка је одвајкада имала привлачну снагу и моћ да младог читаоца понесе на крилима маште у свет натприродних бића, фантастичних предела, свет добрих и храбрих који увек побеђују, и свет злих који су осуђени да сnose последице својих недела.

1. Мароканске бајке
2. Еџиоиске бајке
3. Бајке са Магајаскара
4. Бајке југоисточне Африке
5. Алжирске бајке
6. Суданске бајке

Цело коло бајки за читаоце „Политикиног забавника“, који купују за готово, дајемо — за само 70,00 динара, уместо за 90,00 динара, а платиће поштару кад им књиге уручи.

Читаоци који купују на отплату добијају комплет за 90,00 динара, а поштару кад им донесе књиге плаћају 30.— динара, док ће остатак од 60.— динара платити у две месечне рате.

Попуните наруџбеницу, залепите на дописницу и пошаљите на адресу: ИП „НАРОДНА КЊИГА“ — БЕОГРАД, 11001, ШАФАРИКОВА 11.

ИП „НАРОДНА КЊИГА“ 11001 БЕОГРАД, Шафарикова 11

Овим неопозиво поручујем КОМПЛЕТ БАЈКИ — 6 књига
ЗА ГОТОВО: износ 70 дин. платићу поштару кад ми донесе књиге. НА ОТПЛАТУ: износ од 90 дин. у 3 месечне рате.
Прву рату од 30 дин. платићу поштару кад ми донесе књиге. Остатак од 60 динара платићу у две месечне рате.

Купац _____

Пошт. број и место _____

Улица и број _____

Потпис наручиоца _____

Овера предузећа за купца на отплату _____

У случају спора признајем надлежност суда у Београду.

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РЕЈ БРЕДБЕРИ

ТАТА ЈЕ ПАЖЉИВО ОСЛУШКИВАО ВЕТАР, ВОДУ, ЗУЈАЊЕ КОСИЛИЦЕ, МОЈ И МАМИН ГЛАС, СВЕ ЧЕГА ЋЕ МОЋИ ДА СЕ СЕЋА КАД БУДЕ ДАЛЕКО ОД НАС — У КОСМОСУ.

Мајка је ћутећи ишла ка својој соби. На вратима се окренула и молећиво ме погледала.

— Хоћеш ли ми помоћи да га задржимо? — питала ме је.

— Покушаћу — рекао сам.

— Молим те. Овога пута не смејмо да га пустимо да оде.

Била је већ поноћ. Мајка и ја чекали смо у мраку, свако у овој соби. Кревет је почео да ме уљуљукује и да пева. Притиснуо сам дугме и певање је престало. Нисам желео да спавам.

Мирис Венере

Оваквих ноћи било је и раније. Одједном бисмо се пробудили и осетили врелину, као да је ватра у ваздуху, или би зидови куће за тренутак засијали јаком светлошћу. Тако смо знали да је изнад куће његова ракета и да се пране старих храстова њицу од потреса. Ја и даље лежим у кревету, широм отворених очију и узбуђен, знајући да се и мајка тако осећа. Тада обично чујем њен глас преко кућног радија:

— Јеси ли видео?

А ја одговарам:

— Да, то је био он.

Тако изгледа кад мој отац прелеће преко нашег малог места, у које васионски бродови никада не долазе, и ми после тога лежимо будни неколико часова и размишљамо: „Отац се сада спушта у Спринг филду, потписује неке хартије, сад је у хеликоптеру, лети преко реке, преко брда, сад се спушта на аеродром у Грин Вилиџу, сад...“ И тако пролази ноћ док мајка и ја лежимо и непрекидно ослушкујемо. „Сад иде Улицом Бел...“ Увек иде пешке, никад не узима такси... „Сад кроз парк, па иза угла, и...“

Подижем главу са јастука. Са улице, све ближе и ближе, чујем у журбане кораке. Кораци се онда чују на нашем степеништу и мама и ја осмехујемо се у мраку, док се доле отварају и затварају улазна врата...

Три часа касније, полако сам притиснуо кваку на њиховим вратима, задржавајући дах и ходајући на прстима. Пружио сам руку и

дохватио црвени кофер који је, као увек, стајао поред кревета мојих родитеља. А онда, још пажљивије, затворио сам врата и шмунуо поново у своју собу.

Из отвореног кофера испала је татина црна униформа. Држећи је у рукама, осећао сам мирис Марса, неки метални мирис, Венере, као мирис разних биљака, и Меркура, са мирисом сумпора и ватре. Гурнуо сам униформу у центрифугалну машину коју сам направио у школској радионици и укључио је. Ускоро се фини прах скупио у реторти. Извадио сам га и ставио под микроскоп. И док су ми родитељи спавали, и све у кући мировало, ја сам буљио у светлуцаву праšину са метеора, репова комета и тла Јупитера. Као да је овака тачкица била засебан свет, који ме носи далеко у васиону, и ја сам био срећан, убеђен да могу да видим све оно што је тата видео.

У зору, исцрпљен овим путовањем и узбуђењем, спаковао сам униформу и вратио кофер у родитељску собу. Ујутру ме је пробудила сирена кола за хемијско чишћење. Зауоставили су се и пред нашој кућом и узели кофер са униформом. „Добро је што нисам чекао“, помислих, „јер ће за два-три часа бити потпуно очишћена од свих трагова далеког путовања.“

Нейромишљено њишање

Кад сам сишао у кухињу, тата је већ доручковао.

— Како си спавао, сине? — упитао ме је сасвим обично, као да није био отсуган три месеца. — Хоћеш ли да ти сипам млеко?

Сећам се да је тата то послеподне дуго уређивао башту погледа прикованог за земљу. Тако је увек било, првих дана по повратку никад није гледао у небо, ма како оно било плаво.

Предвече смо седели испред куће и пили лимунладу. Мама је била

Осетио сам њен уплашени поглед, али било је већ касно.

— То је нешто најлепше у животу — рекао је отац, па схвативши шта му се омакло додао је: — У ствари, ништа нарочито. Теби се не би допало.

— Али, ти му се ипак увек враћаш.

— Навика — кратко је одговорио.

Отац нас никад није звао са пута, а мама га за то време није помињала. Једном је рекао: — Ако бих вас звао, било би ми још теже. Желео бих више него икада да будем с вама.

Обећај ми, Дај!

Неколико дана пред крај татиног боравка код куће, док је мама спремила ручак, нас двојица смо лежали на плажи, сваки задубљен у своје мисли.

— Ех — уздахнуо је тата — човеку ово недостаје.

срећна, знао сам, мада то није хтео да покаже. Ни она није гледала у небо. Дању јој није сметало, али ноћу се у њу увлачио необјашњив страх кад год би погледала навише. Сећам се да ми се једном пожалила да је небо ноћу сувише светло и да не може да заспи. Сутрадан сам јој купио засторе које је спуштала чим би се смркло. Што год је у кући требало поправити, није ми дала да спитнем, чекала је да се отац врати. Онда би он задовољно прионуо на посао, а она би, сва срећна, стајала поред њега.

— Тата, како изгледа у васиони? — отргло ми се питање које никад нисам смео да поставим, због маме.

Мислио је на миран живот, на сунце и море. Али, ја сам знао да мисли још и на мене и маму. То је обично био почетак мојих и његових дугих разговора. Распитивао се како ми иде школа и да ли ми нешто треба. Док сам му причао, трудећи се да искористим тај драгоцен тренутак и што више кажем, он се смешкао и климао главом. Неколико пута ме је са одобравањем потапшао по леђима. Слушао ме је веома пажљиво као да се труди да запамти боју мога гласа. Исто тако пажљиво ослушкивао је ветар, воду, зујање косилице за траву, мамин глас, све чега ће мо-

ни да се сећа кад поново буде да-
леко од нас.

Дат, — рекао је после извесног
времена — обећај ми нешто.

— Шта?

— Да никад нећеш бити пилот
васионског брода.

Тргао сам се.

— Ја то озбиљно мислим — ре-
као је. — Јер, кад си тамо желиш
да си овде, а кад си овде желиш
да се опет тамо вратиш. Зато не
почињи с тим. Немој да дозволиш
да те то обузме.

Покушао сам да кажем нешто,
али није ми дао.

— Ти не знаш како је то. Ја за-
иста покушавам да натерам себе
да останем. И прошле суботе сам
рекао себи да више никад нећу
мићи.

Поново сам могао да га видим
како с пуно воље ради у бањи
или поправља неке кућне апарате,
и знао сам да су то само покушаји
да убеди себе да је то прави жи-
вот: кућа и породица. Али, знао
сам и где ћу га наћи вечерас: ста-
јаће у дворишту и дуго гледати у
звезде.

— Молим? — Мама је подигла
поглед и очи су јој засијале.

— Јили — поново је рекао отац.

Осетио сам луду наду. „Хајде, ре-
ци“, помислио сам. „Реци брзо: о-
вога пута ћу остати код куће зау-
век. Реци!“

Ваш тада је изнад куће преле-
тео хеликоптер. Тата је пришао
прозору и загледао се у звездано
небо.

Кад се вратио столу, окренуо се
мени:

— Можеш ли да ми додаш гра-
шак?

— Идем да донесем још хлеба —
рекла је мама и пожурила у ку-
кињу.

Те ноћи дуго нисам могао да за-
спим. Сишао сам и отворио улазна
врата. У дворишту је седео тата.
Пришао сам и сео поред њега.

— Како може да се погине у све-
миру? — упитао сам.

— О, на више начина — насме-
јао се тата.

— На пример?

— На пример, на тебе налети ме-
теор. Или ти у броду нестане ваз-
духа. Или те комета лонесе са со-
бом. Центрифугална сила, сувише
велико убрзање, хладноћа, врели-
на, планете, звезде, радијације...

— А како те сахране?

— Никад те и не нађу.

— Па, где онда нестане човек?

— Милијарду километара далеко.
Постанеш нешто као метеор или
планетоид и кружиш заувек у све-
миру.

Ћутао сам.

— Добро је само што човек не зна
кад је мртав, тако се све брзо оди-
гра. Нема мучења. Одједном си мр-
тав, и то је све.

Више нисмо разговарали и свако
је отишао у своју собу...

Тата је отпутовао рано ујутро. Ја
сам се дигао да га испратим, а ма-
ма је још спавала, или се правила
да спава.

— Одлучио сам — рекао је тата
док смо се поздрављали. — Следе-
ћи пут кад дођем, остајем заувек.
Реци то мами.

Био сам луд од среће.

— Видећемо се за три месеца —
рекао је тата и отишао низ улицу,
са коферчетом у руци.

Рекао сам мами ту радосну вест.
Није се обрадовала.

— Кад је пре десет година први
пут отпутовао, рекла сам себи: „Он
је мртав“. Зато, и кад се врати,
мислим како је то само лепа успо-
мена на њега и не усуђујем се да
га погледам, тако ми је тешко. Шта
ако стварно погине на Венери, Ју-
питеру, Сатурну? Више никад не-
ћемо моћи да погледамо ноћу у
небо.

Само ћо киши

Ја сам отворио поруку коју је
донео поштар. Мама је стајала иза
стаклених врата и посматрала ме.

— Не говори ми ништа. Знам —
рекла је тихо. Није плакала.

Нису га убили ни Венера, ни Ју-
питер, ни Сатурн. Нећемо морати
да бежимо у кућу кад се они по-
јаве на небу. Десило се нешто дру-
го. Његов брод је — пао на Сунце.

А Сунце је огромно, и врело, и
увек на небу, од њега се не може
побећи. Тако је, дуго после очеве
погибије, мама спавала дану, и ни
је хтела никуд да излази. Доруч-
ковали смо у поноћ, ручали у три
ујутру, а вечерали у рана и хладна
јутра пре изласка сунца. Ишли смо
увече по свим могућим биоскопи-
ма и приредбама, а одлазили на
спавање пред зору.

Веома дуго, излазили смо у шет-
њу само кад је падала киша и
није било сунца.

— Обећај да нећеш бити као ја
— поновио је.

Још тренутак сам оклевао.

— Обећавам — рекао сам.

Кад налетиш метеор

Тога дана мама је спремила див-
ну вечеру. Док се ужурбано крета-
ла по кухињи, тата је гледао час
у њу, час у мене или у слике по
зидовима. Видео сам да се колеба.
— Јили?

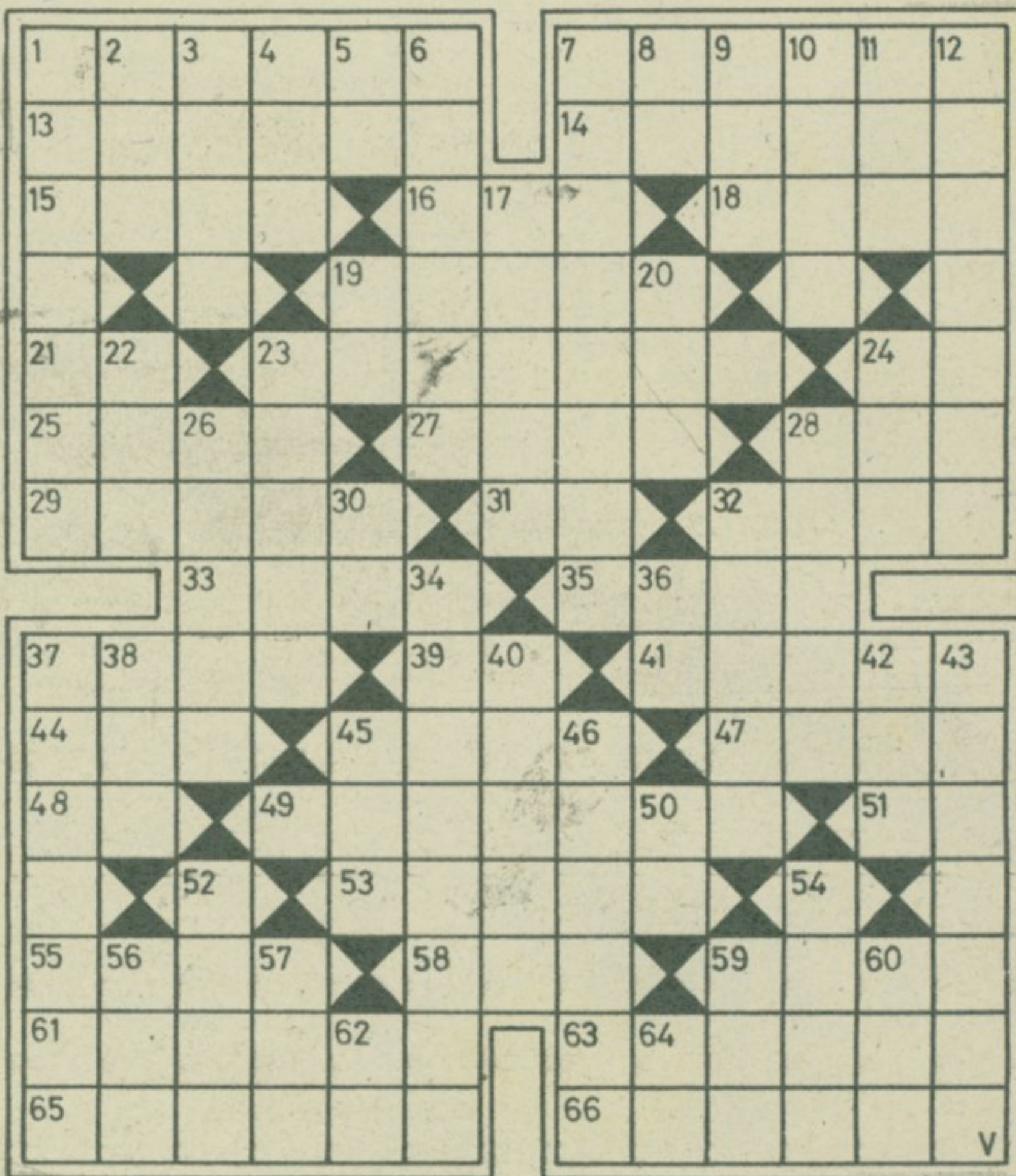
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) једна планета, 7) врста плеса лаганих и свечаних покрета, 13) узбуна (мн), 14) сведочанства (лат.), 15) десна притока Неретве, 16) војни локал, 18) енглески писац (Валтер), 19) сталеж, 21) острво у Јадрану, 23) један аперитив, 24) лична заменица, 25) рађање дана, 27) страно женско име, 28) мера за површину (мн), 29) сазвучје три или више тонова, 31) иницијали презимена и имена нашег нобеловца, 32) део угла, 33) текстилни радник, 35) град у Колумбији, 37) дувачки инструмент, 39) део коњске опреме, 41) мала хималајска краљевина, 44) енглески државник и пи-сац (Томас), 45) муслиманско мушко име, 47) гомила, мноштво, 48) злато (фр.), 49) врста инсекта, 51) један зачин, 53) номадски народ, 55) име Њутна, 58) марка нашег аутомобила, 59) кашаста маса од јечма која служи за добијање пива, 61) племенита див-љач (мн.), 63) врста ветра, 65) Северно ледено море, 66) човек ко-ји се бави проучавањем грађе тела.

УСПРАВНО:

1) француска племићка титула, 2) име познате америчке певачи-це цеза, 3) део тела, 4) превлака на Малаки, 5) памет, 6) пеца-роши, 7) острво у француским Антилима, 8) самогласник и су-гласник, 9) личност из ТВ серије (Елиот), 10) узано, танко, 11) показна заменица, 12) брод који је потонуо 1912. године у суда-ру са леденим брегом, 17) загребачка твораница обуће, 19) пред-лог, 20) име Карењине, 22) војни напатак, 24) прави час (лат.), 26) покретни део мотора, 28) град у Чилеу, 30) повратна речца, 32) поднебље, 34) сат, 36) спортски првак, 37) познати трг у Ати-ни, 38) врста челинара, 40) врста кафе, 42) старојудејски цар, 43) врста застора улица и путева, 45) отац (слов.), 46) врста рибе, 50) француски књижевник (Де Мопасан), 52) козметички прах, 54) спортска приредба, 56) енглеска племићка титула, 57) страно женско име, 59) целокупан, 60) усек у ледник, 62) ауто-ознака за Ниш, 64) слово латинице.

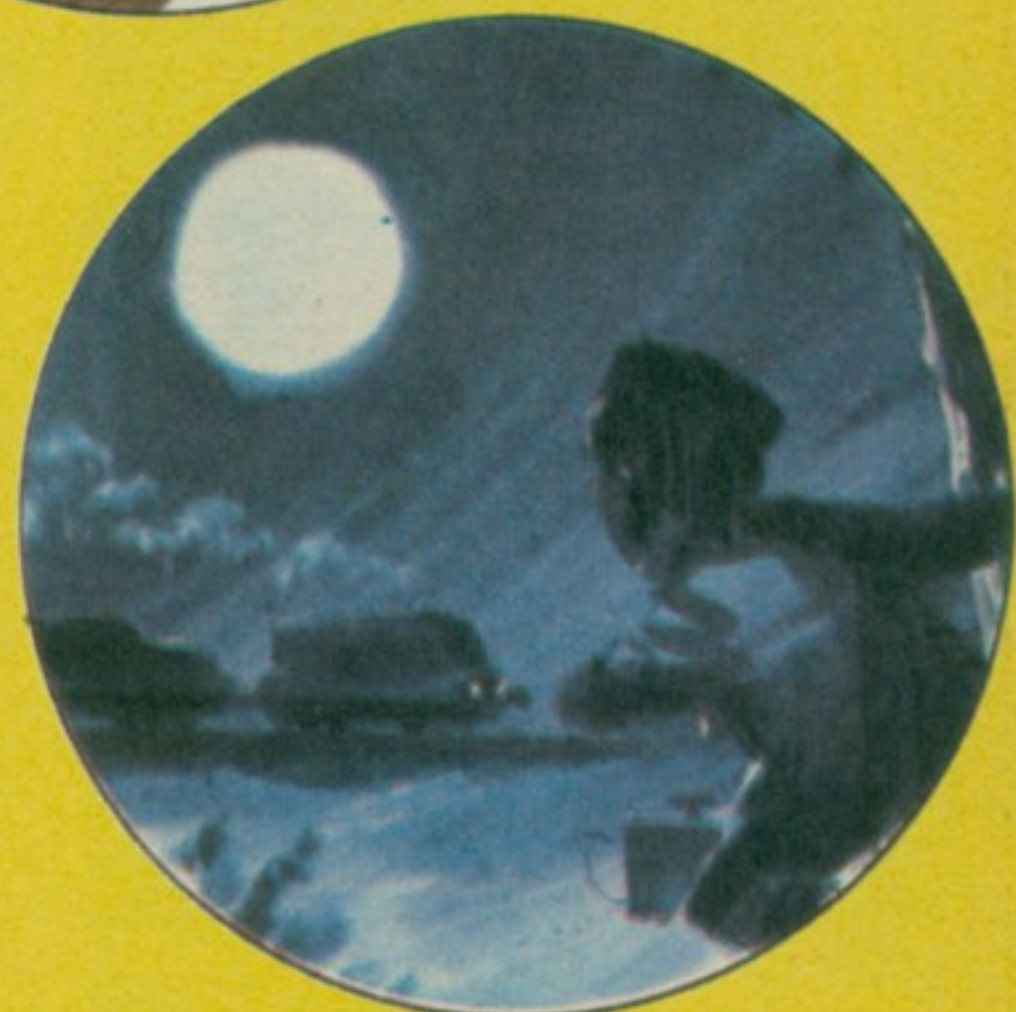

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Омск, 4) рис, 7) Дрим, п, 10) манастири, а, 11) Арес, 13) Ито, 14) амал, 16) горта, р, 18) Амат, м, 19) Алмаата, л, 22) рат, 24) танка, 25) Пек, 27) амал, 29) РИВ, 30) мото, 31) Алмата, 32) авалит, 33) упал, 34) Сар, 36) чича, 37) НИН, 38) акреп, 40) пар, с, 41) преслан, р, 43) Калас, е, 45) тетка, 48) оцат, 49) ано, 51) грам, р, 52) Кордиљери, о, 53) аван, 54) Ака, 55) окер.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“
Вукоје Булатовић
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Вла-
динир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна
44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00
дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—,
Ф.ф. 112.—, Ш.фр. 70.—, Ш.кр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Бео-
град на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и
325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711.
На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године
не плаћа се порез на промет.

О МЛАДИМА У НОБ ЗА МЛАДЕ О НОБ

Књига ПРИЧЕ ИЗ НОБ представља збирку најлепших кратких прича за младе са тематиком из народноослободилачке борбе. Аутори су, између осталих, Мира Алечковић, Франце Бевк, Десанка Максимовић, Тоне Селишкар, Бранко Ћопић. Збирку су припремили уредници пет издавачких кућа. Ове приче са пуно тоpline пружају младом читаоцу слику о једном херојском времену, о људима који су чиста срца понети идеалом слободе постављали темеље срећнијег и безбрижнијег живота у социјалистичком друштву.

Илустровање књиге поверено је групи од десет сликара из Београда, Загреба, Љубљане и Скопља који су дали изузетна ликовна решења за поједине приче, а то доприноси формирању укуса младих читалаца.

Књига је штампана ћирилицом у тврдом повезу са вишебојним корицама. Цена књиге је 80.— динара.

Књига се може купити за готово и на отплату. КУПЦИ ЗА ГОТОВО ДОБИЈАЈУ КЊИГУ ЗА СВЕГА 60.— НД.

Купци на отплату врше уплату у две месечне рате по 40.— НД.

ПОРУЧБЕНИЦА

ИП „ВУК КАРАЦИЋ“, 11000 Београд, Краљевића Марка 9
Овим неопозиво купујем књигу ПРИЧЕ ИЗ НОБ, по цени од 80.— динара.
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 60.— динара
(плаћање поштару приликом пријема књиге).

НА ОТПЛАТУ — по цени од 80.— динара у две месечне рате по 40.— динара.

Име и презиме _____

Место и поштански број _____

Улица и број _____

Радна организација _____

Овера о запослењу _____

Купац _____

(печат и потпис овлашћеног лица)

(потпис и бр. л. к.)

ПОШТАНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ЗА ФИЛАТЕЛИСТЕ

Шта значи реч филателија и ка-
да је почело скупљање поштан-
ских марака?

Милорад Делић,
Бачки Брестовац

Реч филателија значи сакупља-
ње и проучавање поштанских ма-
рака и уопште вредносница. Иначе,
реч филателија први пут је употре-
бљена у Француској 1864, а настала
је од грчких речи *фило* (прија-
тељ, љубитељ) и *ате* (ослобође-
ност од такса, дажбина).

Прва поштанска марка издата је
у Енглеској 6. маја 1840, а прво дру-
штво за скупљање поштанских ма-
рака, поред скупљања старог новца,

основано је 1856. године у Сједиње-
ним Америчким Државама. У Нс-
вом Браунсвајгу основано је 1. ма-

ја 1866. године прво друштво које
се бавило искључиво скупљањем
марака.

На територији Југославије прва
филателистичка организација осно-
вана је 1890. године у Дубровнику.

Филателија је веома корисна јер
развија љубав према реду и тач-
ности, навикава на пажљиво пос-
матрање, развија осећај према ле-
поне. Осим тога, филателист (са-
купљач марака) стиче разна знања
из области географије, историје, бо-
танике, зоологије, етнографије, са-
знања о развоју у техници, про-
свети, спорту.

Желео бих да ми одговориш ка-
да је издата прва поштанска мар-
ка у Југославији.

Младен Праштало,
Инђија

Идеја о поштанској марки везана
је за име Ловренца Кошира, по на-
родности Словенца, који је 1836.
године предложио Дворској комори
у Бечу, уз остале реформе у пош-
танском саобраћају, и наплаћивање
поштарине маркама. Кошир је тако
претходник Енглеза Роланда Хила,
који је 1837. године предложио уво-
ђење поштанских марака.

Пре 1918. године, односно пре
стварања Југославије као државе,

посебно су своје марке издавале Ср-
бија — од 1. јула 1866. до почетка
1921. године и Црна Гора — од 1874.
до аустроугарске окупације 1916.
године. У Хрватској биле су од пр-
вог јуна 1850. до 1. маја 1871. године
у употреби аустријске марке, а од
1871. до 1918. мађарске. У Словени-
ји и Далмацији од 1850. до 1918. го-
дине важиле су аустријске марке.
У Босни и Херцеговини у употреби
су биле турске марке од 1863. до
аустроугарске окупације 1878. годи-
не, а од тада тј. од 1879. аустроугар-
ска војна пошта је издавала посе-
бне марке за ову област све до 1918.
године. У Македонији су од 1863.
до балканских ратова (1912 — 1913)
важиле турске марке, а од балкан-
ских ратова до 1921. српске марке.

До првог заједничког издања ма-
рака за Краљевину СХС (Југосла-
вију) дошло је 16. јануара 1921. го-
дине.

ШТА ЈЕ СВЕТЛОСНА ГОДИНА?

Желео бих да ми кажеш шта
је то светлосна година и колико
једна светлосна година има кило-
метара.

Дејан Мартиновић,
Београд

Појам светлосне године уведен
је да би се лакше изражавале зве-
здане, и уопште, космичке даљине.

Светлосна година је пут (даљина)
који светлост, чија је брзина
простирања око 300.000 км у се-
кунди (тачније 299.776 км у се-

кунди), превали за годину дана.
То представља даљину од готово
9,5 билиона километара.

Колико су то велике даљине ви-
ди се из податка да је, на пример,
најближа позната звезда удаљена
од нас 4,3 светлосне године.

КИЈАЈТЕ У СВОЈОЈ КУЋИ

Дошла је другарица да ми не-
што важно исприча а била је ја-
ко кијавичава и кашљала је. Су-
традан је моја мала сестра, која
је све вријеме била са нама, по-
чала да кија. Мама се наљутила
на мене и рекла да културни љу-
ди о томе воде рачуна и не иду у
посјету с кијавицом. Молим те,
Забавниче, да ми одговориш шта
ти о томе мислиш.

Јасмина Митић,
Бањалука

Изгледа да би ипак било боље да
је твоја другарица сачекала који
дан. И за децу и за одрасле важи

исто правило: кад је неко болестан,
нарочито ако је у питању болест
која се као кијавица лако преноси
путем ваздуха, најбоље је да ос-
тане код куће и лечи се.

ПРОДАЈЕМ »ЗАБАВНИКЕ«

Продајем „Забавнике“ од броја
1070 до 1204.

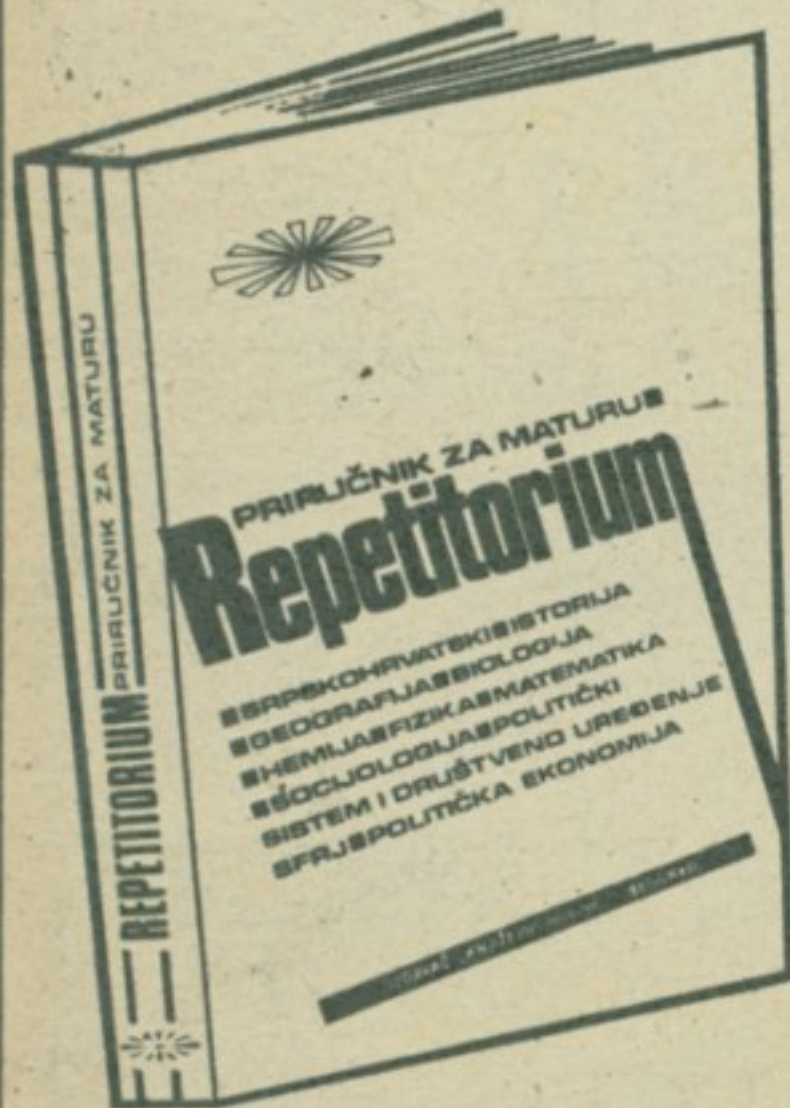
Мишо Чорак,
М. Ђикића 19,
Мостар

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — ре-
петиторијумом — у коме је прегледно
и сажето изложено градиво из срп-
скохрватског језика, географије, ис-
торије, биологије, хемије, физике,
математике, социологије, политичке
економије, политичког система и
друштвеног уређења СФРЈ по на-
ставним плановима од I до IV раз-
реда.

Ово је ново, прерађено и допуњено
издање на коме је радила група по-
знатих педагога, тако да РЕПЕТИ-
ТОРИЈУМ представља јединствен
приручник за успешно обнављање
градива у току школске године, а
посебно у време припремања заврш-
ног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити по-
узећем, по цени од 60.— дин. ако
пошаљете писмо или дописницу са
наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВ-
НЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001
Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗА-
ДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ —
научите сами лако и брзо из
књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ
ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

